Ազգ
Azg

1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2007 ՇԱԲԱԹ 222 (3674)

Վախեցան, աղա ճնորհակալություն հայտնեցին Քըրքորյանին

«Տեսոռո» նավթամշակման գործարանում հավելյալ բաժնետոմսեր ձեռք բերելու Քըրք Քըրքորյանի հետաքրքրությունները փոխանակ ամենաձեռնահաս ներդնողի կողմից այդ գործարանի հանդեպ «վստահության քվե» համարվելու, վախեցրել են սեփականատերերին, գրում է «Ուոլ սթրիթ ջորնըլ» թերթն իր նոյեմբերի 28-ի համարում:

Հոկտեմբերին Քըրքորյանը այդ գործարանի բաժնետոմսերի 4 տոկոսն է գնել, իսկ հետագայում մրցութային առաջարկ ներկայացրել եւս 16 տոկոս գնելու: Գործարանը, ըստ լրատվության, հավանաբար վախեցել է, որ բաժնետոմսերի 20 տոկոսը ձեռք բերելով Քըրքորյանը հետագայում կկարողանա առավել մեծ բաժին, հետեւաբար նաեւ ավելի լայն իրավասություններ ունենալ հասատությունում, այդ պատճառով էլ երբ նա վերանայել է իր որոշումը եւ հետ կանգնել հավելյալ 16 տոկոսը գնելուց, «Տեսոռոյի» մյուս բաժնետերերը շնորհակալություն են հայտնել նրան, մանավանդ որ նրա հետաքրքրությունը այդ ընկերության հանդեպ անմիջապես իր ազդեցությունն էր ունեցել շուկայում եւ մրցակից «Վալերո էներջի» ընկերությունը 15 տոկոսի վնաս էր արձանագրել այդ ընթացքում:

Հ. Ծ.

ԵԱՀԿ ՄԽ-ն ներկայացրել է «արդար եւ կառուցողական լուծումներ»

Սկզբնապես թերեւս նախընտրելի համարելով ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացի մասին հայտարարությունը ներառել Մադրիդում տեղի ունեցած ԵԱՀԿ ԱԳ նախարարական խորհրդի հռչակագրում, Մինսկի խմբի համանախագահներն, այնուամենայնիվ, նոյեմբերի 29-ի ուշ երեկոյան տարածել են առանձին հայտարարություն:

Դրա համաձայն, նույն օրը ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահների հանդիպումը Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտգործնախարարների հետ ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալ Նիկոլաս Բըրնսի, Ֆրանսիայի եւ Ռուսաստանի ԱԳ նախարարներ Բեռնար Կուշների եւ Սերգեյ Լավրովի մասնակցությամբ ցուցադրեց ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահող երկրների քաղաքական բարձր մակարդակով աջակցությունը ԼՂ հակամարտության արդար եւ կայուն կարգավորման ջանքերին:

«Հանդիպմանը ԱՄՆ, Ֆրանսիայի եւ Ռուսաստանի ներկայացուցիչները Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ԱԳ նախարարներին պաշտոնապես ներկայացրել են ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման հիմնարար սկզբունքների մի ցանկ (համախումբ)՝ փոխանցելու Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներին», նշված է հայտարարության մեջ: Ընդգծելով վերջին երեք տարիներին «կողմերի միջեւ տարբերությունների զգալիորեն նվազելու» հանգամանքը՝ համանախագահները հայտարարության մեջ նշում են, որ քիչ տարբերություններ են մնում չհամաձայնեցված: Նոյեմբերի 29-ին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ԱԳ նախարարներին փոխանցված «համատեղ առաջարկը ներկայացնում է արդար եւ կառուցողական լուծումներ չհամաձայնեցված կետերի առնչությամբ»:

Համանախագահները կողմերին կոչ են անում ավարտին հասցնել բանակցությունների ներկա փուլը՝ ընդունելով առաջարկվող հիմնարար սկզբունքներն ու հնարավորինս շուտ ձեռնամուխ լինել խաղաղության համապարփակ համաձայնագրի մշակմանը:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Մադրիդ

Առեւանգված քահանան ազատ է արձակվել

Թուրքիայի հարավ-արեւելքում առեւանգված ասորական եկեղեցու քահանա Դանիել Սավչին ազատ է արձակվել: Ինչպես տեղեկացնում են տեղական լրատվամիջոցները, Սավչիին իրավապահները ազատագրել են հարավ-արեւելյան Բաթման նահանգում: 55-ամյա քահանային անհայտ անձինք առեւանգել էին, երբ նա ավտոմեքենայով ուղեւորվում էր վանք, որտեղ հոգեւոր ծառայություն է իրականացնում: Առեւանգողները 300 հազար եվրո փրկագին էին պահանջում հոգեւորականի համար:

Եվրոդատարանը աջակցեց թալիշների առաջնորդին

Եվրոպայի մարդու իրավունքների դատարանը որոշում է ընդունել, որ Ադրբեջանը պարտավոր է 20 հազար եվրո վճարել թալիշական ազգային շարժման ղեկավար Ալեքրամ Գումաթովին: Ըստ դատարանի, Ադրբեջանը մեղավոր է Գումաթովի դեմ ոչ արդարացի դատական գործ վարելու, կտտանքների կիրառման եւ համապատասխան բուժում չապահովելու համար: Թալիշների առաջնորդը դիմել էր դատարան պահանջելով, որ պաշտոնական Բաքուն վճարի 20 մլն եվրո: Սակայն դատարանը այդ թիվը կրճատեց 1000 անգամ:

Հայկական կողմը հանձնեց ադրբեջանցուն

Կարմիր խաչից հաղորդում են, որ այդ կազմակերպության միջնորդությամբ Ադրբեջան է վերադարձել այդ երկրի քաղաքացին, որը նոյեմբերի 9-ին ոչ սթափ վիճակում սահմանն էր հատել եւ Հայաստանում գտնվում էր ազատազրկման մեջ: Ադրբեջանցուն հանձնել են Իջեւան եւ Ղազախ քաղաքների միջեւ գտնվող ճանապարհին՝ սահմանի վրա: Հաղորդվում է, որ ադրբեջանցին վերադարձել է Ադրբեջան իր կամքով:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ

Բացվեց Խրիմյան Հայրիկի կիսանդրին

Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարանում մահվան 100-ամյակի կապակցությամբ բացվել է Խրիմյան Հայրիկի կիսանդրին: Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդն օրհնության խոսք է ասել բացման արարողության ժամանակ: Ներկայացվել է «Խրիմյան Հայրիկը՝ եկեղեցականի տիպարի մասին» ԳԱԱ պատմագիտության ամբիոնի վարիչ Էմմա Կոստանդյանի բանախոսությունը: Ճեմարանի երգչախումբը հանդես է եկել կատարումներով:

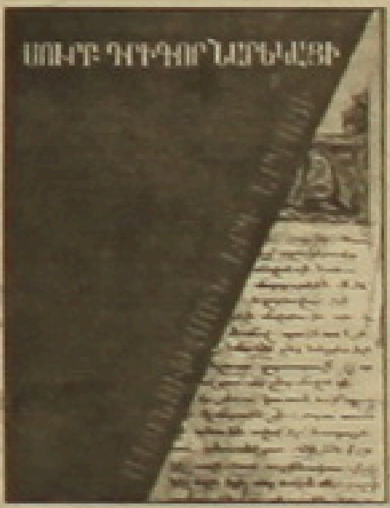

Հրատարակվել է Նարեկացու «Մեկնություն Երգ երգոցի» գործը

Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի հրատարակչական բաժինը լույս է ընծայել «Սուրբ Գրքի մեկնություններ» մատենաշարի երկրորդ գիրքը՝ Գրիգոր Նարեկացու «Մեկնություն Երգ երգոցի» երկը: Հայ մեկնողական գրականության մեջ բացառիկ արժեք ունի այս երկը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ամենացանկալի փաստաթուղթը

Նախագահական ընտրություններին մասնակցելու համար 10 տարվա քաղաքացիության եւ մշտապես բնակվելու վերաբերյալ տեղեկանք ստանալու համար ոստիկանության անձնագրային եւ վիզաների վարչություն է դիմել ԼՂՀ նախագահի նախկին խորհրդական Արման Մելիքյանը: Նմանատիպ փաստաթուղթ ստանալու համար դիմել էր նաեւ քաղաքացի Հրաչյա Սարգսյանը, որը «Նոր ժամանակներ» կուսակցության վարչության անդամ է: Արդյոք Հրաչյա Սարգսյանը պատրաստվո՞ւմ է իր թեկնածությունը ներկայացնել նախագահական ընտրություններում, դեռ պարզ չէ:

Հավերժ թվացող դեսպանը հետ կանչվեց

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը նոյեմբերի 30-ին հրամանագրեր է ստորագրել Արամ Գրիգորյանին Թուրքմենստանում եւ Տաջիկստանում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպանի պարտականություններից ազատելու մասին: Հիշեցնենք, որ Արմեն Գրիգորյանը 1993-ից Աշգաբադում Հայաստանի արտակարգ եւ անփոխարինելի եւ հանգուցյալ Թուրքմենբաշու ամենասիրելի դեսպանն էր: Թե ինչու են վերջինիս հետ կանչել, առայժմ հայտնի չէ:

Մենաշնորհների չարաշահման դեմ պայքարը կհակակշռի գների աճին

Այս կարծիքը հայտնեց ՀԲ Երեւանյան գրասենյակի ղեկավարը

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Համաշխարհային բանկի կողմից Հայաստանում աղքատության հաղթահարման ռազմավարության իրականացման աջակցման նպատակով նախօրեին 18,5 մլն դոլար վարկի տրամադրման առնչությամբ երեկ մամուլի ասուլիս էր հրավիրել ՀԲ Երեւանյան գրասենյակի ղեկավար **Արիստոմենե Վարուդակիսը**: Նա հայտնեց, որ այս ծրագրին աջակցության շրջանակներում սա 4-րդ վարկն է եւ ընդհանուր գումարը կազմել է 87 մլն դոլար: 18,5 մլն դոլարը նույնպես տրամադրվել է արտոնյալ պայմաններով:

Որն է այս վարկի տրամադրման նպատակը: Ըստ Արիստոմենե Վարուդակիսի, նպատակներից մեկը հարկային եւ մաքսային վարչարարության առավել բարելավումն է: Ներկայումս ՀԲ աջակցությամբ ներդրվել է համակարգ, որը հնարավորություն է տալիս հարկատուներին իրենց հայտարարագրերն ուղարկելու փոստով կամ էլեկտրոնային տարբերակով: Աջակցություն է ցուցաբերվում խոշոր հարկատուների վարչության աշխատանքի արդյունավետության բարելավմանը:

Տես էջ 3

Բուհական քննություններում կատարվել են մի քանի փոփոխություններ

Հաջորդ ուսումնական տարվա բուհական ընդունելության քննությունների ցանկն այսօր պաշտոնապես հրապարակելուց առաջ կրթության ու գիտության փոխնախարար **Բագրատ Եսայանը** երեկ ներկայացրեց մի քանի փոփոխություններ: Երեւանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի որոշ ֆակուլտետներում դիմորդներն այլեւս հնարավորություն չեն ունենա երկու առարկաներից՝ «աշխարհագրություն» եւ «օտար լեզու», որեւէ մեկն ընտրելու, քանի որ հավասար մեկնարկային պայմաններ ստեղծելու նպատակով «աշխարհագրություն» առարկայի քննությունը հանվել է, թողնվել է միայն «օտար լեզուն»:

Երեւանի պետական համալսարանի միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետում հանվել է դիմորդների համար նախատեսված «ռուսաց լեզու» առարկայի ստուգարքը:

Հանրակրթական դպրոցներում այս ուսումնական տարվա ավարտին միասնական եւ ավարտական քննություններ կանցկացվեն «մաթեմատիկա», «հայոց լեզու եւ գրականություն» եւ «օտար լեզու» առարկաներից:

Հայոց լեզու եւ գրականություն առարկայի միասնական քննության մրցութային միավորը ամբողջացնելիս այս տարի անպայման հաշվի են առնվելու գրականություն առարկայի քննության արդյունքները, ինչն անցած տարի բաց էր թողնվել թեստային համակարգին աշակերտների դեռեւս անվարժ լինելու պատճառով:

Նախաքննական շրջանում աշակերտներին կողմնորոշելու համար հրատարակվել են քննական ուղեցույցներ, որոնք արդեն բաժանվում են դպրոցներին: Ավարտական դասարանների աշակերտներին դրանք կտրվեն անվճար, իսկ նախորդ տարիների շրջանավարտների համար կվաճառվեն գրախանութներում: Քննությունների կազմակերպչական թերությունները վերացնելու համար այս տարի կվերապատրաստվեն ավելի մեծ թվով ուսուցիչներ:

Փոխնախարարին տվեցին խիստ զարմանալի հարցեր, օրինակ՝ ինչո՞ւ է պարտադրվում աշակերտին հայ գրականություն սովորել: Բայց նաեւ չափազանց տեղին հարցեր՝ ի՞նչ է անում կրթության նախարարությունը դպրոցներում բռնությունը վերացնելու համար: Դպրոցական տարիքի երեխա ունեցող յուրաքանչյուր ոք լավ գիտի, որ ծեծն ու ջարդն անպակաս են դասերից: Շատերը նորմալ են համարում դասամիջոցներին աշակերտների, մեղմ ասած, զզվոտոցը: Բայց ի՞նչ անել, երբ հարվածողն ու ծեծողը ոչ թե դասընկերն է, այլ ուսուցիչը: «Աշակերտին հարվածող ուսուցիչը քրեական հանցագործություն է կատարում, հետեւաբար նա այլեւս տեղ չունի դպրոցում: Իսկ այն ծնողը, որը վախենում է իր երեխային հարվածող ուսուցչից բողոքել, ուրեմն ոչինչ չի կարող պահանջել նախարարությունից», ասաց Բագրատյանը:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հայաստանի դիրքորոշմամբ՝ ԵԱՀԿ-ը կարիք ունի բարեփոխումների

Նոյեմբերի 30-ին ԵԱՀԿ երկրների նախարարական խորհրդի շրջանակներում Մինսկի խմբի համանախագահներն ու Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարները նախ հանդիպեցին ԵԱՀԿ գործող նախագահ, Իսպանիայի արտգործնախարար Միգել Անխել Մորատինոսի հետ: Այնուհետեւ տեղի ունեցավ ավելի նեղ շրջանակով հանդիպում՝ ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահների եւ Հայաստանի ու Ադրբեջանի ԱԳ նախարարների մասնակցությամբ:

Հանդիպումից հետո Հայաստանի ԱԳ նախարար **Վարդան Օսկանյանը** տեղեկացրեց, որ հանդիպումն ամփոփիչ էր, նաեւ համանախագահների հետ ճշտելու նրանց հետագա այցելության ժամկետների մի քանի տարբերակ է ներկայացվել:

Քանի որ զրույցի ընթացքում ակնկալվում էր ավարտել նաեւ ԵԱՀԿ երկրների ԱԳ նախարարական խորհուրդը, **«Ազգը»** հետաքրքրվեց, թե որքանով այն արդյունավետ էր Հայաստանի համար եւ կոնկրետ որ հարցերի առնչությամբ: Օսկանյանը պատասխանեց, որ բավականին կրիտիկական հանդիպում էր, որն անգամ ավարտվելու պահին դեռ բանակցային գործընթացների մեջ էր: Երեկվա համարում արդեն տեղեկացրել ենք նախարար Օսկանյանի մասնակցությամբ Հայաստանի համար կարեւոր հարցերի իրավիճակը: Օսկանյանն ավելացրեց, որ եվրոպայում սովորական սպառազինությունների հարցը լուծում չի ստացել, քանի որ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինն արդեն ստորագրել է պայմանագրին Ռուսաստանի մասնակցության դադարեցման օրենքը:

Բացի այդ, լուրջ տարաձայնություններ կան տարբեր հարցերում, ուստի քաղաքական դեկլարացիա չի ընդունվելու: «Բարեբախտաբար, մեր մասով դրական ընթացավ, մենք կարողացանք Ղարաբաղի շուրջը ընդհանուր համաձայնության գալ ձեւակերպման առումով: Քաղաքական դեկլարացիա չի լինի, ինչը վկայություն է, որ ԵԱՀԿ տարածքում կան հարցեր, որոնց շուրջը չկան ընդհանուր մոտեցումներ: Չգիտեմ, թե կազմակերպության հետագա գործունեության վրա ինչպիսի ազդեցություն կթողնի, բայց փաստ է, որ կան լուրջ տարաձայնություններ, որոնք խոչընդոտում են կոնսենսուսով որոշումներ կայացնելուն»:

Ինչ վերաբերում է կոնկրետ ղարաբաղյան հարցով նախարարական խորհրդի դիտարկմանը, ապա, ըստ Օսկանյանի, տեղի ունեցավ նախարարների մակարդակով համանախագահող երկրների հանդիպում, ինչին **«Ազգն»** անդրադարձել է, ինչը շարունակություն կունենա երեւի այն ժամանակ, երբ համանախագահներն այցելեն տարածաշրջան:

ԵԱՀԿ բարեփոխումների առնչությամբ Հայաստանի դիրքորոշումը հստակ է: «Գտնում ենք, որ կազմակերպությունը դեռ կարիք ունի որոշ բարեփոխումների: Մյուս կարեւոր հարցը, որ նախարարական քիչ ավելի փակ քննարկումների հարց էր, Կոսովոյի խնդիրն է, որը լուրջ խնդիր է, կան լուրջ հակասություններ մի կողմից Սերբիայի եւ ԵԱՀԿ անդամ երկրների միջեւ, նաեւ Ռուսաստանը իր դիրքորոշումն է հայտնել: Մյուսը կոնֆլիկտներն են ԵԱՀԿ տարածաշրջանում՝ Վրաստանում, Լեռնային Ղարաբաղ եւ Մերձդնեստր: Դրանց շուրջն էլ ընդհանուր ձեւակերպումներ չի լինում գտնել, բացառությամբ Լեռնային Ղարաբաղի»:

Օսկանյանի խոսքերով, քննարկվել են նաեւ ԵԱՀԿ-ին վերաբերող խնդիրներ, ինչպես, օրինակ, հետագա հնարավոր մասնակցությունը Աֆղանստանում, բյուջետային խնդիրներ, հաջորդ նախագահության հարցը, որի համար հայտ էր ներկայացրել Ղազախստանը՝ 2009 թվականի համար:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ,
Մադրիդ

Ինքնամոռացումը, թեկուզ ԵԱՀԿ նախարարական խորհրդում, ներելի չէ

Երեկ պաշտոնազմից խոսող Մամեդյարովը հիմա էլ խաղաղությո՞ւն է քարոզում

«Մեծագույն մտահոգությամբ ուզում եմ նշել, որ նախագահների եւ արտաքին գերատեսչությունների ղեկավարների մակարդակով երբեք տարի ինտենսիվ բանակցություններից հետո մենք դեռ բախվում ենք ադրբեջանական տարածքների օկուպացման եւ ադրբեջանական բնակչության էթնիկ զտումների քաղաքականությունը հաղարկելու Հայաստանի փորձերին»: Սա բնավ էլ ադրբեջանական լրահոսի հերթական ու անհաջող քաղցրությունը չէ, այլ ԵԱՀԿ ԱԳ նախարարական խորհրդում Ադրբեջանի արտգործնախարար **Էլմար Մամեդյարովի** ելույթը:

Բնավ էլ նորություն չլինելով՝ նման տեսակետի հնչեցումը ԵԱՀԿ մակարդակով շահեկան չի կարող լինել Ադրբեջանի համար, երբ ռազմական գործողություններ վերսկսելու ակնհայտ ցանկություն ու պատրաստակամություն է հայտնում հենց Ադրբեջանը: Մյուս կողմից, ինչպես տեղեկացրել է **«Ազգը»** երեկվա համարում, Մամեդյարովը համաձայն է պատերազմ վերսկսելու ադրբեջանական պաշտպանության նախարարի հետ այն դեպքում, երբ բազմիցս ընդգծվել ու կարեւորվել է, որ պատերազմը ոչ մի դեպքում ելք ու լուծում չէ:

Առավել հետաքրքրական է, որ, ըստ Մամեդյարովի, «...հայկական ղեկավարությունը հակամարտությանը կրոնական բնույթ տալու եւ որպես քրիստոնյաների եւ մուսուլմանների հակադրություն ներկայացնելու շատ վտանգավոր փորձեր է անում»: Այս պարագայում ադրբեջանցի ԱԳ նախարարը թերեւս «տեսել է ծովը, բայց այդպես էլ չի տեսել, թե ուր է կրակը»:

Խնդիրն այն է, որ «Լոս Անջելես թայմսի» հարցին, թե արդյոք Լեռնային Ղարաբաղի խնդրում կա՞ կրոնական գործոն, Հայաստանի վարչապետ Սերժ Սարգսյանը պատասխանել էր դրականորեն՝ բնավ էլ հակամարտությունը չորակելով կրոնական: Ամեն դեպքում, ըստ Էլմար Մամեդյարովի, բացի նշվածից, Հայաստանը նաեւ «ինտենսիվացրել է Ադրբեջանի բնական ռեսուրսների անօրինական շահագործումը, եւ նման գործելակերպը չի օգնում բանակցային գործընթացին»: Ամենայն հավանականությամբ ընկալման հարց լինելով հանդերձ՝ դժվար է պատկերացնել, որ Ադրբեջանի նախարարը այդպես էլ չի տարբերում Հայաստանը Լեռնային Ղարաբաղից, այլապես նման որակումներ չպետք է հնչեին:

Ադրբեջանի արտգործնախարարի ելույթում իրեր բերված փաստերից նաեւ հետեւություններ արվեցին: «Այդ քաղաքականությունը դատապարտված է, կավարտվի անհաջողությամբ, քանի որ Ադրբեջանը երբեք չի ընդունի իր տարածքի թեկուզ մեկ սանտիմետրի կորուստ: Հայկական կողմը պետք է թողնի իր անհույս փորձերը եւ խաղաղ բանակցություններ վարի (այստեղ են ասել՝ ո՞վ է այդ մասին խոսում - Ա.Հ.), որտեղից մենք կարողանանք հասնել խաղաղ կարգավորման, ինչը բխում է իրար կողքի ապրելու ճակատագիրն ունեցող երկու ժողովուրդների շահերից»:

Սեփական երկրում ժողովրդավարության բազմաթիվ ու դեռեւս շատ լուրջ խնդիրներ ունեցող Ադրբեջանի դեպքում ինքնավարության մասին խոսակցությունները չեն կարող վստահություն ներշնչել, առավել եւս, երբ Լեռնային Ղարաբաղն արդեն տասնամյակից ավելի ունի այդ ինքնավարությունը՝ հանրապետության ձեւաչափով: «Մենք պետք է կենտրոնանանք այնպիսի իրավիճակի ստեղծման վրա, որի դեպքում Լեռնային Ղարաբաղի ադրբեջանական եւ հայկական համայնքները հնարավորություն կունենային ներգրավված լինելու ադրբեջանական հանրապետության շրջանակներում ինքնորոշման հարցի ուղղակի եւ ամբողջական քննարկմանը»:

Նման «բարձրարժեք» խորհուրդներ ներկայացնող եւ որեւէ այլ հարթություն հակամարտության կարգավորումը չտանելու կոչ անող Մամեդյարովն այնուհետեւ հակասեց ինքն իրեն՝ կրկին խոսելով ներկա ղեկավարությամբ Ադրբեջանի նախագահությամբ գործող ՎՈՒԱՄ (Վրաստան, Ուկրաինա, Ադրբեջան, Մոլդովա) նախաձեռնությունների մասին, մոռանալով, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը բազմիցս ընդգծել է, որ այդ նախաձեռնություններից ՄԱԿ-ում ԼՂ հարցը ի թիվս Մերձդնեստրի, Հարավային Օսիայի եւ Աբխազիայի խնդիրների, քննարկելը չի նպաստում ներկա բանակցային գործընթացին:

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԳԱԼԱ-ի նկատմամբ ճնշումները դատական հարթություն են տեղափոխվել

«ՀՌԱՀ-ը գործ է տալիս ԳԱԼԱ-ի դեմ»

Գյումրու ԳԱԼԱ հեռուստաընկերության նկատմամբ հոկտեմբերի 25-ից հարկային ստուգումների տեսքով սկսված ճնշումներն արդեն տեղափոխվել են դատական հարթություն եւ այժմ հեռուստաընկերությունը երկու գործով հայցվել է դատարաններում:

Նոյեմբերի 23-ին Գյումրու քաղաքապետարանը դիմել է դատարան՝ ԳԱԼԱ հեռուստաընկերության հիմնադիր «ՉԱՊ» ՍՊԸ-ին հեռուստաաշտարակի վրա գտնվող հեռարձակվող սարքավորումները ազատել պարտադրելու պահանջով: Քաղաքապետարանի հայցը կլսվի դեկտեմբերի 17-ին, որի ժամանակ «ՉԱՊ» ընկերությունը հանդես կգա հակընդդեմ հայցով: ԳԱԼԱ-ի տիրազրկվ աշտարակը, ինչպես արդեն ասվել է, նախկինում սեփականատեր չի ունեցել, իսկ քաղաքապետարանն էլ միայն վերջերս է «դարձել» նրա սեփականատերը: Հիշեցնենք, որ ԳԱԼԱ-ի հիմնադիր-տնօրեն **Վահան Խաչատրյանը** երկար ժամանակ փորձել է գտնել հեռուստաաշտարակի սեփականատիրոջը, չի գտել, հետո միայն նորոգել եւ օգտագործել է՝ չողնելով սակայն, թե դա իր սեփականությունն է: Հեռուստաաշտարակի օգտագործման ամբողջ ընթացքում քաղաքապետարանը չի ասել, որ դա իր սեփականությունն է, իսկ այժմ՝ որպես հեռուստաաշտարակի սեփականատեր դատարանի միջոցով պահանջում է ազատել հեռուստաաշտարակը:

«Եթե ԳԱԼԱ հեռուստաընկերության նկատմամբ այսպիսի ճնշումներ են սկսվել դեռեւս սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին, արդեն պարզ է, թե ինչպիսի ճնշումներ են լինելու հեռուստաընկերությունների վրա քարոզարշավի ժամանակ, ինչպիսի արգելքներ կարող են լինել», երեկ Գյումրու ԳԱԼԱ հեռուստաընկերության շուրջը ծավալված վերջին զարգացումները ներկայացնելու առիթով «Երեւան» հյուրանոցում հրավիրված ասուլիսի ժամանակ ասաց Երեւանի մամուլի ակումբի նախագահ **Բորիս Նավասարդյանը**: Նա նշեց, որ հեռուստառադիոընկերությունների խոսքի ազատությունը պաշտպանելու իրավասություն ունեցող Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի ազգային հանձնաժողովը որեւէ առիթով չի պաշտպանել խոսքի ազատությունը: Ավելին, ԵՄԱ նախագահի կարծիքով, «այդ մարմինը գործ է տալիս ԳԱԼԱ-ի դեմ», քանի որ հարկային ծառայությունը հեռուստաընկերությանը 26 միլիոն դրամի բյուջետային պարտավորություն է ներկայացրել հենց ՀՌԱՀ-ի տրամադրած տվյալների վրա հենվելով:

Գյումրու լրագրողների «Ասպարեզ» ակումբի խորհրդի նախագահ **Լեւոն Բարսեղյանը** նշեց, որ օրենքով չկա այդպիսի կետ, որով հեռուստառադիոընկերությունները պարտավոր են ՀՌԱՀ-ին տեղեկություններ ներկայացնել իրենց հեռուստաարտադրանքի վերաբերյալ: Իսկ ՀՌԱՀ-ին սեփական գործունեության մասին տեղեկություններ տրամադրելու ավանդույթը, Լեւոն Բարսեղյանի բացատրությամբ, ձեւավորվել է ներքին ձեւով. «Օրենքի 14-րդ հոդվածը սահմանում է, որ հեռուստառադիոընկերությունները պարտավոր են վարել հաղորդումների մատյան, որտեղ պիտի գրեն իրենց հաղորդումների վերաբերյալ համառոտ տեղեկատվություն, բայց չի սահմանվում, թե նրանք պարտավոր են մատակարարել այդ տեղեկությունները ՀՌԱՀ-ին: Հեռուստաընկերություններն իրենք են 15 օրը մեկ ներկայացրել այդ տեղեկությունները: Իսկ ՀՌԱՀ-ն էլ փաստորեն այդ տեղեկությունները վերցրել եւ որպես հավաստիական ծանրակշիռ տեղեկություններ տվել է հարկայինի օպերլիազորներին, որոնք դրանց հիման վրա ստեղծել են այդ թիվը՝ անտեսելով, որ այդ գովազդի ծավալներում կա նաեւ ինքնագովազդ եւ սոցիալական գովազդ, որը բոլոր հեռուստաընկերություններն էլ կիրառում են, սակայն դա արտաքին պատվեր չէ (այլ կերպ ասած, դրա համար հեռուստաընկերությունը գումար չի աշխատում- Գ. Գ.)»:

Հարկային պետական ծառայությունը նոյեմբերի 26-ին դիմել է դատարան՝ ԳԱԼԱ-ին ներկայացրած գումարի բռնագանձման, ինչպես նաեւ հեռուստաընկերության գույքի ու դրամական միջոցների վրա արգելանք դնելու հայցապահանջներով: Դատարանը հայցադիմումի երկրորդ մասը չի ընդունել վարույթ, իսկ ներկայացված 26 միլիոն դրամի բռնագանձման մասով հայցը կլսվի դեկտեմբերի 10-ից:

«Ասպարեզ» ակումբի խորհրդի նախագահ Լեւոն Բարսեղյանը դիմել է Գյումրու քաղաքապետ Վարդան Ղուկասյանին՝ կոչ անելով կամ ԳԱԼԱ-ի հարցը լուծել բանակցությունների միջոցով կամ էլ հետաձգել ընտրություններից հետո: Լ. Բարսեղյանի կոչին արձագանքած քաղաքապետ Վարդան Ղուկասյանը համաձայնել է բանակցությունների տարբերակին՝ պարտադիր համարելով հարկայինի ներկայացրած 26 միլիոնի վճարումը:

Երեւանի մամուլի ակումբը, խոսքի ազատության պաշտպանության կոմիտեն, Գյումրու լրագրողների «Ասպարեզ» ակումբը, Վանաձորի մամուլի ակումբը, Հայաստանի Հելսինկյան կոմիտեն եւ Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակը երեկ նաեւ հայտարարություն էին տարածել՝ մտահոգություն արտահայտելով խոսքի ազատությանը սպառնացող նմանօրինակ դրսեւորումների վերաբերյալ, հետո էլ կոչ արել իշխանություններին ձեռնպահ մնալ ԶԼՄ-ների աշխատանքին միջամտելուց:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԶ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ 529221

Հաշուապահութիւն (գովազդ) / հեռ 582960

Լրագրողների սենեակ / հեռ 581841

Համակարգչ. ծառայութիւն / հեռ 582483

Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն / հեռ 529353

Համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի

Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատւութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ՀՅԴ-ն նախագահի թեկնածու առաջադրեց Վահան Հովհաննիսյանին

Երեկ կառավարության նիստերի դահլիճում գումարած իր արտակարգ գերագույն ժողովում ՀՅԴ-ն նախագահության թեկնածու առաջադրեց ԱԺ փոխնախագահ, ՀՅԴ բյուրոյի անդամ Վահան Հովհաննիսյանին: Ժողովին ներկա էին ՀՀԿ նախագահ, վարչապետ Սերժ Սարգսյանը, ՀՀԿ փոխնախագահ Գալուստ Սահակյանը, «Բարգավաճ Հայաստանից» ԱԺ փոխնախագահ Արեւիկ Պետրոսյանն ու խմբակցության քարտուղար Արամ Սաֆարյանը, այլ քաղաքական ուժերից Վազգեն Մանուկյանը, Սամվել Բաբայանը, Մհեր Շահգելդյանը, Խոսրով Հարությունյանը, Ալբերտ Բազեյանը. մի խոսքով՝ համարյա բոլոր քաղաքական ուժերից տարբեր «կալիբրի» ներկայացուցիչներ կային:

ՀՅԴ երկու թեկնածուների օգտին ժողովականների տված ձայները բաշխվեցին այսպես՝ 60 պատվիրակ իր ձայնը տվել էր Վ. Հովհաննիսյանի օգտին, 16-ը՝ Արմեն Ռուստամյանի: Ի դեպ, վերջինս մինչեւ փակ գաղտնի քվեարկությունը ինքնաբացարկ էր հայտնել՝ այնուամենայնիվ ձայներ ստանալով:

Հիշեցնենք, որ ավելի վաղ ավարտվել էր ՀՀ քաղաքացիների կողմից ՀՅԴ երկու թեկնածուների նախնական քվեարկությունը, որը մեծ տարբերություններ չէր արձանագրել՝ քվեարկողները համապատասխանաբար 53 եւ 47 տոկոս ձայները տվել էին Հովհաննիսյանին եւ Ռուստամյանին:

Վ. Հովհաննիսյանը քվեարկությունից հետո ողջագուրվեց Ա. Ռուստամյանի հետ, որից, ըստ նրա, շատ բան է սովորել մինչեւ այժմ եւ սովորելու է հետո:

Իր տեսակետները առաջադրված նախագահի թեկնածուն հայտնեց մինչեւ քվեարկությունը եւ քվեարկությունից հետո հնչեցրած ելույթներում, ինչպես նաեւ՝ լրագրողների հարցերին պատասխանելով: Անդրադառնալով առաջիկա քարոզարշավին՝ Հովհաննիսյանը նկատեց, թե ուրիշներին մեղադրելու, գոտկատեղից ներքեւ հարվածելու ճանապարհով չեն գնալու, քանի որ ընտրելու են այնպիսի իշխանություն, որը ենթարկվելու է օրենքին, եւ ոչ թե օրենք է պարտադրելու: Նրա խոսքով՝ ՀՅԴ-ի համար ընդունելի չէ նախորդ եւ ներկա իշխանությունների կողմից արհեստական երկու բեւեռի ստեղծումը. «Մենք նման խաղի կանոններով չենք առաջնորդվելու»:

Դաշնակցական նախագահ ընտրվի, թե որեւէ այլ կուսակցությունից, ՀՅԴ-ն էլի Հանրապետական կուսակցության հետ համագործակցելու է. «ՀՀԿ-ն հայկական առաջատար քաղաքական ուժերից մեկն է: Մենք չենք կարող Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նման հայտարարել, թե բոլորի հետ կհանդիպեմ, հանրապետականների հետ չեմ հանդիպի: Ինչո՞ւ չես հանդիպի, հարց է առաջանում: Մենք այդ մոտեցումը, այդ սեւ-սպիտակի բաժանելը, իրար չեզոքացնելու փորձերը չենք ընդունում»:

Նոր նախագահը, որը հավակնում է դառնալ ՀՅԴ թեկնածուն, նոր սահմանադրությամբ, սակայն, սահմանափակ իրավունքներ ունի՝ էլ ինչպե՞ս է հավակնում այդ դեպքում համակարգը բարեփոխելու: «Նախագահը երկրում լուրջ դերակատարում ունի, նախագահն է պատասխանատու սահմանադրական կարգի պահպանման, արտաքին հարաբերությունների եւ անվտանգության ապահովելու համար եւ այս գործառույթներն ունենալով՝ նա չի կարող լինել թույլ ֆիգուր: Նախագահի ձեռքում կադրային եւ այլ շատ լծակներ կան»: Եվ բացի այդ. «Ո՞վ ասաց, որ մենք մեկ միահեծանությունը բացառելով փորձելու ենք մեկ այլ միահեծանություն ստեղծել առանցքում միայն Դաշնակցությունն ունենալով»: ՀՅԴ-ն ընտրություններից հետո համագործակցելու է եւ ընտրություններում պարտված, եւ հաղթած ուժերի հետ:

Լրագրողներից մեկի հարցին, թե արդյոք Վահան Հովհաննիսյանը կաշկանդված չէ՞, որ խնամիական կապեր ունի Ս. Սարգսյանի եղբոր հետ, Վ. Հովհաննիսյանը հակադարձեց. «Երջանիկ եմ, որ մեր երկրում նման հարցերը կորցրել են իրենց կարեւորությունը: Հայաստանը արտերկրի գաղութներից չէ, որտեղ ռամկավարը հնչակյանին աղջիկ չի տալիս, հնչակյանը՝ դաշնակցականին: Սա նորմալ, ազատ երկիր է, եւ եթե երկու երիտասարդ իրար հետ սովորելով ու ընկերություն անելով որոշել են իրենց ճակատագիրը միացնել, ուրախ եմ, որ նրանք չեն կաշկանդվում իրենց որոշման մեջ, իրենց հայրերի կուսակցական-քաղաքական պատկանելությամբ: Հայրերն էլ չեն կաշկանդվում երիտասարդների ընտրությամբ... Եթե քաղաքական պայքարը իշխանության համար պայքար է, Ձեր ասած գործոնները կարող են նշանակություն ունենալ: Բայց Դաշնակցությունը քաղաքական-գաղափարական պայքար է վարելու»:

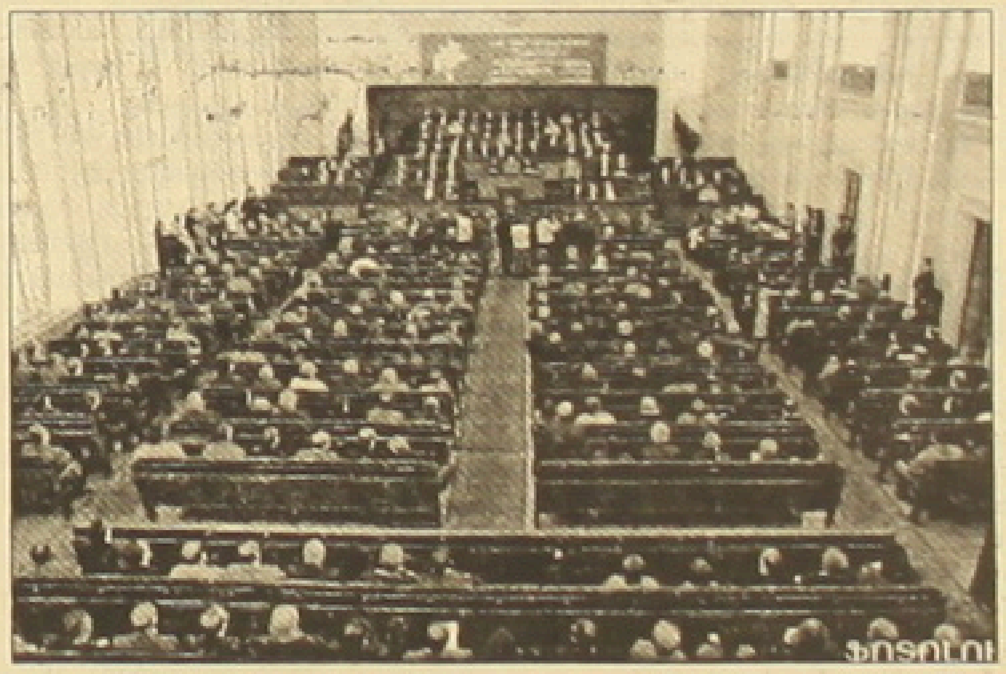

Նորաթուխ նախագահի թեկնածուն բացառեց, որ երկրորդ փուլի առկայության դեպքում թեկնածուներից մեկը կարող է դաշնակցական չլինել: Այնուամենայնիվ՝ եթե այդպես լինի: Վ. Հովհաննիսյանի խոսքով՝ կնայեն գաղափարական ընդհանրությանը, անցած ճանապարհին, որովհետեւ կան ուժեր, որոնց ընդհանրապես չի պաշտպանի ՀՅԴ-ն: Բայց մինչ այդ Դաշնակցությունը փորձելու է իր առանցքի շուրջը հավաքել բոլորին, ում հետ գաղափարական թեկուզ փոքր ընդհանրություն ունի՝ համագործակցության ձեւը գտնելով:

Իսկ ավելի վաղ Վահան Հովհաննիսյանը ԳԺ-ի ժամանակ հնչեցրած ելույթում քննադատել էր մեր իրականությունը, ասելով, թե օրենքն ու իրականությունը չեն համընկնում եւ պետք է ընտրել՝ ապրել տիրապետող օրենքի՞ տակ, թե՞ օրենքի տիրապետության ներքո. «Մեր հասարակությունն ընտելացել է, որ հեղինակությունը կարող է հենվել միայն ուժի եւ նյութական կարողության վրա: Ոչ խելքի, ոչ գիտելիքների, տաղանդի, այլ միայն ուժի եւ փողի»: Եվ իր իսկ հարցադրումը՝ պայքար իշխանությա՞ն, թե՞ գաղափարի համար, այս պատասխանն ունեցավ. «Դաշնակցությունն ընտրում է երկրորդը... իշխանության համար պայքարում պարտվում են բոլոր քաղաքական ուժերը, այդ թվում՝ թվացյալ հաղթանակ արձանագրածները, որովհետեւ իրական պայքարն այդ դեպքում լինում է բյուրոկրատական ապարատին, որը բնազդաբար ձգտում է անվերահսկելիության»:

Ս. Խ.

«Ուժեղ իշխանությունը ժողովրդի համար լավ բան է»

Վարչապետ Սերժ Սարգսյանը ՀՅԴ քննադատությունը բնական է համարում

ՀՅԴ Գերագույն ժողովում ներկա վարչապետ Սերժ Սարգսյանին լրագրողները կարողացան մի քանի հարց ուղղել:

ՀՅԴ այն տեսակետին, թե Հայաստանում իշխանությունը հանրապետական նախագահի ընտրությամբ բոլորովին մոնոլիտ կլինի, Ս. Սարգսյանը համաձայն չէր. «Շատ տարօրինակ է այդպիսի փաստարկը: Այսինքն՝ այդ մարդիկ սահմանադրությունը չեն ընդունում: Եթե դա վատ լիներ, սահմանադրությամբ կարգելվեր: Ուժեղ իշխանությունը ցանկացած ժողովրդի համար լավ բան է, երաշխիք երկրի զարգացման: Իհարկե, թույլ մարդիկ կնախընտրեն թույլ իշխանություն»:

Վահան Հովհաննիսյանն իր ելույթում ասել էր, թե քաղաքական պայքարի դատավորը ժողովուրդն է: «Մեզանից յուրաքանչյուրը պետք է հասկանա, որ իր ելույթները լսում է նաեւ հասարակությունը, ինչպես թեկնածուներից մեկն ասաց՝ դատավորը: Նա է վճիռ կայացնում եւ վարկանիշ տալիս: Բայց երբ իրականությանը չհամապատասխանող բաներ են ասվում, որոնց դատավորը չի հավատում՝ 0,1, 1, 2, 3 տոկոսանոց վարկանիշներ է տալիս», ասաց վարչապետը:

Արմեն Ռուստամյանն էլ իր ելույթում քննադատեց թե՛ նախկին, թե՛ ներկա իշխանություններին: Երբ լրագրողները սա էլ մատնացույց արեցին՝ վարչապետն այս դեպքում էլ հակադարձեց, թե տպավորություն են ուզում ստեղծել, որ մեր երկրում կատարված դրական ամեն բանի հեղինակը Դաշնակցությունն է, իսկ վատ բաներինը՝ մյուսները: Այնուամենայնիվ ասաց. «Ի՞նչ է եղել որ, քննադատությունն ի՞նչ վատ բան է: Թող քննադատեն: Ես միշտ նախընտրել եմ քաղաքական պայքարն անձնական վիրավորանքից, եւ կարծում եմ, մեր երկրում առաջընթացն ակնհայտ է»:

Ս. Խ.

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

- Գյումրիում տեղի կունենա ՄԻԱԿ 2-րդ արտահերթ համագումարը:
- Ժամը 14.00-ին ԱԻՄ-ի գրասենյակում տեղի կունենա ԱԻՄ նախագահության նիստը:
- Ժամը 18.00-ին Ռուս-հայկական սլավոնական պետական համալսարանում տեղի կունենա «Միսս ՌՀՀ-2007» գեղեցկության մրցույթը:
- Ժամը 20.00-ին Նարեկացի արվեստի միությունում «Կամար Արտ» փառատոնի շրջանակներում Արտակ Սեւադայի «Իբրեւ սկիզբ» ֆիլմի ցուցադրումը:

Երկուշաբթի

- Ժամը 12.00-ին ՄԱԿ-ի շենքում կբացվի հաշմանդամ երեխաների արվեստի աշխատանքների ցուցահանդեսը:
- Նույն ժամին «Հայացք» ակումբում տեղի կունենա ՀՌԱԿ ատենապետ Հարություն Առաքելյանի մամուլի ասուլիսը:
- Ժամը 12.00-ին «Հայելի» ակումբի հյուրերն են տեր Հակոբը եւ Հրանուշ Հակոբյանը:
- Ժամը 13.00-ին «Փաստարկ» ակումբում կհյուրընկալվի Սպարտակ Սեյրանյանը:
- Ժամը 13.00-ին «Հայացք» ակումբի հյուրն է Հայաստանի առաջադիմական սոցիալիստական կուսակցության կազմկոմիտեի նախագահ Ռոբերտ Ահարոնյանը:
- Նույն ժամին ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակում տեղի կունենա Հարավային Կովկասում թմրամիջոցների հակազդման ծրագրի 5-րդ փուլի մեկնարկին նվիրված շնորհանդես:
- Ժամը 15.00-ին կառավարության նիստերի դահլիճում տեղի կունենա «Օրինաց երկիր» կուսակցության համագումարը:

Մենաշնորհների չարաշահման դեմ պայքարը կհակակշռի գների աճին

1-ին էջից

Մաքսային համակարգում ներդրվել է համակարգ, որը հնարավորություն է տալիս ներմուծողների եւ արտահանողների շփումը մաքսային համակարգի աշխատակիցների հետ հասցնել նվազագույնի, ապրանքների հայտարարագրումն իրականացնել էլեկտրոնային եղանակով: Ներկայումս ներմուծման-արտահանման շուրջ 70 տոկոսը կատարվում է այդ համակարգով:

«Համաշխարհային բանկի երեք տարի առաջ կատարած ուսումնասիրության համաձայն, արտահանողները նշել էին, որ իրենց ծախսերի 43 տոկոսը կաշառքներն են մաքսավորներին: Այս համակարգի ներդրումից հետո ուսումնասիրություն չե՞ք իրականացրել, թե որքան են փոխվել այդ ցուցանիշները»: Մեր այս հարցին Արիստոմենե Վարուդակիսը նախ պատասխանեց, որ ինքը ծանոթ չէ այդ թվերին: Սակայն երբ մասնանշեցինք, որ այդ տվյալը ստացել ենք հենց ՀԲ Երեւանյան գրասենյակից, նա ասաց, որ իրեն հայտնի են 2005-ի ուսումնասիրության արդյունքները, համաձայն որոնց, ոչ պաշտոնական վճարները կազմել են 18 տոկոսը: Նա հայտնեց, որ հաջորդ ուսումնասիրությունը կանցկացվի եկող տարի եւ իրենք հնարավորություն կունենան տեսնելու, թե ինչ արդյունք է տվել իրենց աշխատանքը:

Վարկային ծրագրի մյուս ուղղությունը աջակցությունն է կրթության ռացիոնալիզացմանը, որի արդյունքում հնարավոր դարձավ կտրուկ բարձրացնել ուսուցիչների աշխատավարձերը՝ 2004-ին՝ 65 տոկոսով, 2005-ին՝ 16 տոկոսով, 2006-ին՝ 19 տոկոսով:

Վարկային այս ծրագրով նախատեսվում է նաեւ օգնություն տրամադրել ապօրինի անտառահատումների դեմ պայքարելու համար: Դա, ՀԲ Երեւանյան գրասենյակի ղեկավարի կարծիքով, բացի բնապահպանական նշանակությունից, լավ պայմաններ է ստեղծում գյուղական բնակավայրերում ներդրումների եւ աղքատության վերացման համար: Մասնավորապես գումարներն ուղղվելու են անտառների պահպանության պետական ծրագրի մշակմանը եւ անտառների պահպանության տեսչությանն օժանդակելուն: Այս առնչությամբ այն հարցին, թե ի՞նչ կարծիքի է ՀԲ ներկայացուցիչը Թեղուտի 357 հա անտառի հատման ծրագրի մասին, Արիստոմենե Վարուդակիսը պատասխանեց, որ դա ապօրինի ծառահատում չէ, բայց ավելացրեց, որ համալիր ուսումնասիրություն է անհրաժեշտ պարզելու, թե այդ ծրագիրն ինչպես կանդրադառնա շրջակա միջավայրի վրա:

Մամուլի ասուլիսի ժամանակ ելույթ ունեցողը, ներկայացնելով Համաշխարհային բանկի տեսակետը, հաճախ էր նշում Հայաստանում արհեստական մենաշնորհները վերացնելու անհրաժեշտության եւ այս հարցում կառավարությանն աջակցելու մասին: Ավիացիայում «Արմավիային» տրված մենաշնորհի մասին հարցի վերաբերյալ Արիստոմենե Վարուդակիսը հայտնեց, որ ՀԲ-ն նախաձեռնել է Հայաստանի եւ ԱՄՆ կառավարությունների միջեւ «բաց երկնքի» համաձայնագրի կնքում: Ինչ վերաբերում է այլ ոլորտներին, ապա, ի պատասխան մեր հարցի, թե «ի՞նչ է նշանակում պայքարել մենաշնորհների դեմ, երբ Հայաստանի օրենսդրությունը թույլատրում է մենաշնորհը եւ արգելում է միայն դրա չարաշահումը», ՀԲ Երեւանյան գրասենյակի ղեկավարն ասաց, որ խոսքը հենց այդ չարաշահումները թույլ չտալու մասին է: Դրա համար հարկ է ուժեղացնել այն կառույցը, որը կոչված է զբաղվելու դրանով: Մենաշնորհների չարաշահման դեմ պայքարն անհրաժեշտ է նաեւ այն առումով, որ դա կնպաստի մրցակցության սրմանը եւ որոշ չափով կհակակշռի արտերկրից եկող գների աճին:

«Այս տարվա բյուջեով նախատեսված համախառն ներքին արդյունք-հարկեր 16,9 տոկոս հարաբերակցությունը ռիսկային չէ՞» հարցին Արիստոմենե Վարուդակիսը պատասխանեց, որ սա լուրջ հարց է, քանի որ երկար տարիներ այդ ցուցանիշը 14-15 տոկոսի սահմաններում է եղել: Եվ հենց հարկահավաքման մակարդակի բարձրացմանն է ուղղված նաեւ այս վարկային ծրագիրը, որն օժանդակում է խոշոր հարկատուների վարչությանը հարկերից խուսափողներին հայտնաբերելու համար:

Դարձյալ գազի սուբսիդավորման մասին

Արիստոմենե Վարուդակիսի կարծիքով, գազի գների սուբսիդավորումը եկող տարի Հայաստանի կառավարության համար ավելի մեծ գումար է պահանջելու, քանի որ գազի սպառման ծավալներն ավելանում են: «Արդյոք կառավարությունը կկարողանա՞ պահպանել սուբսիդավորման ծավալը գազի սպառման ծավալների ավելացման պարագայում», հարցադրում արեց բանախոսը: Նշենք, որ գազի սուբսիդավորումը նախատեսված է պահպանել մինչեւ 2008-ի ավարտը:

Հավատուրացին հավատացյալ մի՛ ասեք, մեղք է

Ժամանակի հոլովույթներով պայմանավորված՝ երբեմն այս կամ այն հասկացությունը, բառը փոխում է իմաստը կամ ձեռք է բերում իմաստային նոր նրբերանգներ: Այս ճանապարհին լինում են նաեւ խոսքի մեջ տարբեր հասկացությունների շփոթի, մեկը մյուսի փոխարեն սխալ գործածելու դեպքեր, որոնք հարկ է ժամանակին ուղղել:

Նախկինում երբ որեւէ մարդու մասին ասում էին, թե հավատացյալ, պարտաճանաչ մարդ է (սովորաբար այդ երկու հասկացությունը միասին էր գործածվում), բոլոր դեպքերում տվյալ մարդու հանդեպ հարգանք ու ակնածանք էր առաջանում, որովհետեւ պատկերացնում էինք աստվածավախ ու առաքինի անձնավորության, քրիստոնեական, մարդկային բարոյականության վեհ սկզբունքներով ապրող ու կենցաղավարող: Եվ իհարկե՝ եկեղեցի հաճախող, նրա ծեսուկարգը պահող: Մի խոսքով՝ հավատքին նվիրված մարդ:

Հիմա հավատացյալ են ասում իր հավատից շեղված, դրան դավաճանած, օտարամուտ քայքայիչ աղանդների որոգայթն ընկած ամեն տեսակի մոլորյալին: Մի տեղ «Եհովայի վկաների» խառնամբոխով է, ասում են՝ հավատացյալների ժողով է: Մեկի տանը այդ հողի վրա բաժանություն է եղել, մեկ ուրիշի երեխան է սթրեսի կամ արհեստական ստեղծված մեկ այլ փորձանքի մեջ ընկել, ասում են՝ կինը կամ ամուսինը հավատացյալ է: Մեկի որդին հրաժարվում է հայոց բանակ գնալուց, հայրենիքի պաշտպանության համար ձեռքը զենք առնելուց, մեկը հարում է հիսունականներին, մորմոններին, մասոններին, մյուսը սատանայապաշտ է, դարձյալ լսում ես՝ հավատացյալ է... Մինչդեռ բոլոր ժամանակներում եւ աշխարհում ամեն տեղ այդպիսիք միշտ մի անուն են ունեցել եւ ունեն՝ աղանդավոր: Ինչո՞ւ ենք, ուրեմն, շփոթում հասկացությունները եւ մերժելին ու պարսավելին պատվում վեհ գաղափար արտահայտող «հավատացյալ» բառով, արժեզրկելով այդ հասկացությունն ու ակամա համեմատությամբ գուցե նաեւ վիրավորելով ճշմարիտ ու պարտաճանաչ հավատացյալին:

Ակամա սխալի հիմքը, երեւի, ջերմեռանդ հավատացյալի եւ աղանդավորի վարքագծի որոշ կողմերի արտաքին, խաբուսիկ նմանությունն է, հավատին կամ մոլորությանը նրանց հետեւողության տեսանելիությունն ու որոշակի ակտիվությունը: Ընդամենը պետք է նկատել, որ տարբեր առումներով առավել ակտիվությունը (խորքում երբեմն ագրեսիվության հասնող) հատուկ է զանազան աղանդներին ու հույժ կասկածելի նպատակներով «ներբերված» կրոնական հոսանքներին: Եվ դա հասկանալի է. նրանք առնվազն եւ ամենից առաջ «դաշտ» նվաճելու, իրենց ազդեցությունը տարածելու խնդիր ունեն՝ շատ դեպքերում ծառայելով որպես գործիք աշխարհի հզորների, «համաշխարհային անդրկուլիսի» մութ ուժերի ձեռքին, մարդկանց հասարակությունից, հանրային շահերից կտրելու, մեկուսացնելու, ազգերին ու ժողովուրդներին մասնատված անդեմ եւ հեշտ կառավարելի զանգված դարձնելու նրանց հետահար, հաճախ ամենագեղեցիկ կարգախոսներով քողարկված ծավալապաշտական նկրտումներին... Մեր միամիտ հայրենակիցների մի մասը նրանց սարդոստայնն է ընկնում ոչ միայն սոցիալական վիճակի, այլեւ հասարակական կյանքի դրվածքի, արժեքային համակարգի առաջ եւ կտրուկ փոփոխությունների հորձանուտում շփոթության, կողմնորոշիչները կորցնելու պատճառով, ընդհանուր դժգոհության ու հիասթափության մթնոլորտում ինքնավերագտնման փորձերի, ներքին նոր հենասյուների որոնման ճանապարհին: Արդյունքը մարդկանց տվյալ խմբի օտարումն է իրենց բնական միջավայրից՝ դրանից բխող բոլոր բացասական հետեւանքներով իրենց եւ միջավայրի համար: Հասկամես՝ եթե այդ միջավայրը բաղկացած խնդիրներ ունեցող «փոքր անձ» է...

Այս մարդկանց իսկական իմաստով նույնիսկ հավատափոխ չես ասի: Դավանաբանական խնդրից զատ (որեւէ կանոնական հավատի, կրոնի հետ կապ չունենալը) մի՞թե կարող է իր սեփական, իրեն մայրական կաթի հետ տրված հավատն ուրացողը, իր հարազատ միջավայրի ավանդույթների ու իր ազգային սրբությունների վրայով ցեխոտ-անցնողը իրապես հավատալ, առավել եւս՝ նվիրվել ու հավատարիմ մնալ երկնքում իրեն հրամցված ինչ-որ օտար ու խորթ պաշտամունքին: Ոչ, նա ընդամենը հավատուրաց է: Մեծ մասամբ նա հարազատ ծնունդը կամ մի արգասիքն է այս տարիներին մեզանում արմատակալած ու արդեն այնքան ավերումներ գործած քաղաքական եւ բարոյական աղանդավորության այն մթնոլորտի, որում օրումեջ «հայ-մոլությունների» ու կողմնորոշումներ փոխելը, ըստ պահի պատեհության քաղաքական մի ճամբարից մյուսը ճարպիկ առնետավազքը, հանուն չնչին ու այլամերժական շահի սկզբունքներին, սրբություններին, յուրայիններին ու մերձավորին դավաճանելը, ուրացողությունը, պարտազանցությունը, փարիսեցիությունն այլեւս զարմանք չեն հարուցում: Իսկ դժվարը մեկ անգամ ուրանալն է...

Հավատուրացին թյուրիմացաբար հավատացյալ ասելով մենք կրկնակի մեղք ենք գործում՝ նաեւ «օրինականացնելով» ու խրախուսելով ուրացողությունը, մեր հասարակությունը ներսից կազմալուծելու ընդունակ նենգված եւ չնենգված մի շարք այլ բարոյական արատներ:

Ուրեմն ուղղենք սխալը, աղանդավորին կոչենք ինչպես միշտ՝ աղանդավոր, հերձվածող, հերետիկոս, ուրիշ էլի ինչ ուզում եք, բայց ոչ երբեք՝ հավատացյալ:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Գյումրի

Նոր ամսագիր՝ «Արարատ-մեգըզին»

Հայաստանյան ամսագրերի շարքը համալրեց նոր ամսագիր՝ «Արարատ-մեգըզինը»: Ամսագրերի վերջերս նկատվող բազմազանության մեջ այն ունի իր առանձնահատկությունները: Նախ՝ ամսագիրը տնտեսական ուղղվածության է: Մինչ այժմ այս դաշտը կարծես թե մնացել է բաց: Կան բիզնես ուղղվածության ամսագրեր, որոնք սակայն չեն կարող բավարարել ընթերցողների ավելի լայն շրջանակի: Երկրորդ առանձնահատկությունն այն է, որ հրապարակումների հեղինակները ոչ թե լրագրողական աշխարհին անհայտ անուններ են, այլ հայաստանյան օրաթերթերի հայտնի տնտեսական լրագրողները եւ մեկնաբանները, բանկերի, հետազոտական կազմակերպությունների եւ այլ բիզնես կառույցների աշխատակիցներն ու փորձագետները եւ հրապարակումները գրված են ոչ միայն պրոֆեսիոնալ բարձր մակարդակով, այլ նաեւ մատչելի են բոլորի համար: Մեկ այլ առանձնահատկություն է մշակույթին տրված կարեւորությունը եւ համակողմանի անդրադարձը հասարակական-քաղաքական իրադարձություններին:

Առաջին համարում տեղ են գտել հետաքրքրական հրապարակումներ հայկական գինեգործության ներկա վիճակի եւ հայկական գինիների առավել շուկա արտահանման ավելացման հնարավորությունների, Հայաստանի ավիացիայի «բաց երկնքի» քաղաքականությանն անցնելու-չանցնելու խնդրի, մեր երկրում օրգանական՝ էկոլոգիապես մաքուր գյուղատնտեսության զարգացման հնարավորությունների, «Արմենտելի» մենաշնորհին հաջորդող ինտերնետի մասսայականացման ոլորտում սակագների նվազման եւ այլ փոփոխությունների հնարավորության, մասնավոր փոխանցումների՝ Հայաստանի տնտեսության վրա ունեցած ազդեցությունների, բանկային համակարգի զարգացումների, կառավարման ամերիկյան եւ ճապոնական տարբերակների հետաքրքրաշարժ մանրամասների, գործարար աշխարհի լեգենդներից Ջոն Մորգանի կյանքի եւ անկրկնելի ճանապարհի մասին, հարցազրույցներ համաշխարհային ճանաչման արժանացած էլիտար մուշտակների արտադրության «Միլեդի» ընկերության սեփականատեր ֆրանսահայ Լյուսի Նանումյանի, «Վիվասելի» գլխավոր տնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանի, ԵՊՀ պրոֆեսոր, նախկին դեսպան Դավիթ Հովհաննիսյանի, ԼՂՀ նախագահ Բակո Սահակյանի եւ վարչապետ Արա Հարությունյանի հետ, անվանի կինոռեժիսոր Ֆրունզե Դովլաթյանի մասին նրա եղբոր՝ Վռամ Դովլաթյանի հուշերը եւ մի շարք այլ հրապարակումներ:

Ամսագրի հիմնադիր-հրատարակիչն է «Մենք Մեդիա» ՍՊԸ-ն: Գլխավոր խմբագիրը՝ Արա Մարտիրոսյանը:

Հաջողություն մաղթենք եւ ընթերցողների հոծ բանակ ցանկանանք «Արարատին»:

Միայն երեք ամսում Ռուսաստանից Հայաստան է մտել 205 մլն դոլար

Ներգաղթողները տարբեր ճանապարհներով Ռուսաստանից տարեկան հանում են մինչեւ 20 միլիարդ դոլար, այսպիսին են վերջին սոցիոլոգիական հարցումներից մեկի արդյունքները: Նաեւ հասկանալի է, որ ԱՊՀ որոշ երկրների գլխավոր եկամուտը հենց արտագաղթողների ուղարկած գումարներն են:

Ռուսաստանում չեն դադարում վեճերը՝ ներգաղթողները բարի՞ք են Ռուսաստանի համար, թե՞ չարիք: Իսկ կյանքը ցույց է տալիս, որ տեղացիներին դուր է գալիս, թե ոչ, «գաստարբայտերների» թանակն ավելանում է: Պարզ է, որ այդ մարդիկ իրենց հայրենիքում չեն կարող վաստակել այնքան, որքան Ռուսաստանում: Բայց դրա հետ մեկտեղ հայտնվում են նաեւ նվաստացած վիճակում:

Իսկ հիմա՝ ավելի կոնկրետ պատառ: **«Ազգը»** վերջերս հրապարակել էր մի նյութ բարդ Ռուբեն Հախվերդյանի կողմից Ռուսաստանի հասցեին թույլ տված որոշ ոչ կոռեկտ արտահայտությունների մասին: Ոչ ոք չի ասում, թե Ռուսաստանը «դրախտ» պետություն է (աշխարհում առհասարակ նման երկիր չկա) եւ թե չի կարելի նրա հասցեին արտահայտվել քննադատորեն: Սակայն եթե ուշադրությամբ ծանոթանանք տվյալ սոցիոլոգիական հետազոտությանը, թե վերջին երեք ամիսներին ուր է ամենից շատ փող ուղարկվել Ռուսաստանից, ապա կհամոզվենք, որ այնուամենայնիվ Ռուսաստանն էական դեր է խաղացել Հայաստանի տնտեսական կյանքում եւ պետք է զգույշ լինել այնտեղ աշխատող հազարավոր հայերի բախտի նկատմամբ:

Տաջիկստան՝ 331 մլն. դոլար, Ուզբեկստան՝ 326, Ուկրաինա՝ 314, Հայաստան՝ 205, Մոլդովա՝ 178, Ղրղզստան՝ 153, Ադրբեջան՝ 139, Վրաստան՝ 129, Չինաստան՝ 70, Ղազախստան՝ 27, Բելառուս՝ 16:

ՌՈՒԲԻՆԱ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Դավիթաշենի կամուրջը՝ ավտոռալիի տարածք, իսկ միակ լուսացույցը՝ «հարբած»

Տեսնես ո՞վ պիտի դրա համար դարդ անի

Ամենից հաճախ հայերի մասին խոսելիս ավանդույթ է դարձել ինքներս մեզ խելացի ու հնարամիտ համարելը: Բնավ ժլատ չենք գտնվում մեզ խելացի, տաղանդավոր, անգամ հանճարեղ անվանելիս, մինչդեռ շատ հարցերում մեզանում դեռ գերակշռում են պարզունակության հասնող չտրամաբանված մոտեցումները:

Մեր իսկ ընկալմամբ, «պակաս գրագետ ու խելացի» որեւէ ազգի ներկայացուցիչները մի քանի անգամ որեւէ երեւույթի կրկնությունից հետեւություններ կանեին ու բնականաբար կմտածեին կանխարգելման միջոցառումների մասին:

Դավիթաշենի կամրջի վրա թերեւս այնքան վթար է լինում, ինչքան երեւանյան ճանապարհների մյուս հատվածներում: Ընդ որում, Դավիթաշենի կամրջի վրա եւ հարեւանությամբ ճանապարհային պատահարները գրեթե միշտ ունենում են դժբախտության մի քանի մասնակից, այսինքն՝ առնվազն երեք մեքենա են «հասցնում» բախվել միմյանց:

Իսկ երբ մի փոքր ջերմաստիճանային տատանում է գրանցվում, ու նախորդ օրն էլ թեկուզ անձրեւում էր, ուրեմն գիշերն իսկ մի քանի վթար կպատահի կամրջին, քանի որ այն գրեթե միանգամից սառցակալում է ու առնվազն մերկասառույցով դիմավորում վարորդներին:

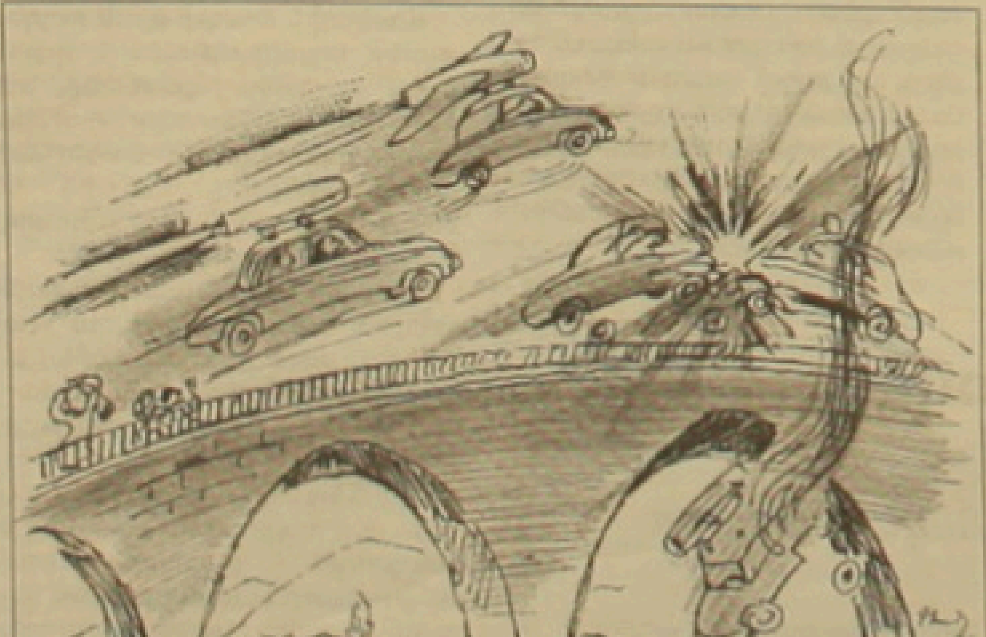

Դավիթաշենի կամրջի մի քանի տարվա գոյության ընթացքում ողջ Երեւանին է հայտնի, անգամ մայրաքաղաքի սահմաններից դուրս, թե ինչպիսի «հնարավորություն» է ընձեռում այդ հատվածը մեքենաների շարժիչների հզորությունները ստուգելու համար: Ընդհանրապես մայրաքաղաքային ճանապարհներին «100 դրամանոց կիլեր» կնքված երթուղային տաքսիներն անգամ այնպիսի արագություն են զարգացնում կամրջի սկզբից մինչեւ բուն Դավիթաշենի մուտքը, կարծես քշածները դարերի հնություն հիշեցնող ՌԱՖ-ը կամ էլ մարդկային մկանների տրկվածություն պահանջող ԳԱԶԵԼ-ը չեն, որն արագության տակ 19-րդ դարավերջի «անտիլոպներին» է հիշեցնում:

Դեռ վարորդական անհիմաստ «ֆիզսոլության» հարցը թողնելով մի կողմ՝ չպետք է մոռանալ նախկին «ԳԱԻ»-ի սովորություններից դժվարությամբ հրաժարվող ճանապարհային ոստիկանության աշխատակիցներին ու գերատեսչական ղեկավարությանը: Վթարներն արձանագրելուց հետո ճանապարհային ոստիկանությունը վաղուց պետք է մտածեր այնպիսի միջոցների կիրառման մասին, որոնք հնարավորինս կքաշեին վթարային իրավիճակները:

Ոստիկանական մտքի տեսնես ինչ ջանքեր է պահանջում ընդամենը այդ մեկ կամուրջը, որ էդպես էլ կամրջի շահագործումից ի վեր ոչ մի նշան, ոչ մի սահմանափակում պահանջող երեւույթ չի հայտնվել այդտեղ: Այլ պարագայում կարելի է ասել, թե վարորդներն են մեղավոր, բայց մեկը չէ, երկուսը չէ, եւ եթե երեւույթն արդեն համատարած է, թերեւս ճանապարհային ոստիկանությունն անելիք ունի, էլ չասած, դրանից առաջ՝ նաեւ մտածելիք:

Եվ ընդհանրապես, կոնկրետ Դավիթաշեն թաղամասի առնչությամբ կարելի է ասել, որ բացի թաղամասի կենտրոնում ցցված լուսացույցից, ոչ մի ուրիշ նման երեւույթի չենք հանդիպի: Այդ խաչմերուկում ցցված լուսացույցն էլ իսկապես միայն ցցված է ու ոչ մի [illegible] գործառույթ չի իրականացնում՝ հարբածի տպավորություն թողնելով: Այն կամ հավերժորեն «մնում» է կարմիր լույսի վրա, կամ էլ կարմիրից դեղին անցումից հետո կոկետ աղջկա նման եւ մեկ անգամ թարթում է «դեղին աչքն» ու անցնում ... կարմիրին, եւ վթարային իրավիճակը պատրաստ է: Կամ էլ «դավթաշենցի» լուսացույցը «երազանքների գիրկն է ընկնում» եւ մնում հավերժորեն կանաչ:

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2007 ԷՋ Ա
Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Ծ
ՄՇԱԿՈՒՅԹ
Պարբերականությունը՝ երկշաբաթյա
Թիվ 23(42)

Հայկական գորգարվեստը անկման մեջ

Թվում է՝ հայերս շատ ենք սիրում գորգ ու կարպետ, հպարտանում դրանցով, փորձում գորգագործական մեր արտադրանքը համեմատության մեջ դնել հնդկական, պակիստանյան եւ նույնիսկ պարսկական ու աֆղանական գործերի հետ ու վաճառել միջազգային շուկաներում: Խաբկանք է պարզապես: Աշխարհի գլխավոր քաղաքների հայտնի վաճառասրահներում, անշուշտ, կգտնենք հայկական ձեռագործ գորգեր, սակայն դրանք ընդամենը հավաքածուներն ամողջական դարձնելու համար են: Պահանջարկը գրեթե զրոյական է: Եվ պատճառը ոչ միայն քառզչության ու գովազդի խիստ բացակայությունն է, այլեւ մանավանդ՝ որակապես եւ գնային առումով դրանց անմրցունակությունը: Վերջին 60-80 տարիներին մեր արտադրած ձեռագործ գորգերն ու կարպետները պարսկականներին ու մյուսներին զիջում են թե՛ հանգույցների թվով, թե՛ բրդի լվացման ու ներկման, թե՛ սիմվոլների, գույների ու զարդանախշերի բազմազանության եւ թե՛ ֆինիսաժի (փայլ, ողորկություն, ավարտուն տեսք) տեսանկյունից: Այժմ մենք շատ հեռու ենք Հայաստանի եւ աշխարհի տարբեր թանգարաններում ու անձնական հավաքածուներում ցուցադրվող անցյալի մեր փառավոր գորգարվեստից: Մենք մոռացել ենք այդ ձեռարվեստի գաղտնիքները, ինչպես մոռանում ենք մեր արծաթագործությունը, ոսկերչությունը, Այնթապի ասեղ եւ Մարաշի նուրբ ասեղնագործությունը:

Գլխավոր պատճառը մեր մտքի ծուլությունն է, աշխարհի մակարդակով մտածելու, իրերն ու երեւույթները դիտելու փոխարեն վերնիսաժային մեր տեսողությունը:

Հիշո՞ւմ եք 60-70-ական թվականները, երբ ամեն տեսակի վերավաճառողներ մտնում էին Զանգեզուրի կամ Լոռվա, Ղարաբաղի ու Շամշադինի գյուղերը եւ մեքենայով հյուսված խոշոր գորգերը փոխանակում միամիտ գյուղացիների «փոքրիկ ու հնամաշ խալիներով»: Այդ թվականներից մինչեւ օրս մեր հնագործ գորգերն ու կարպետները դիտվում էին որպես մախանենգության եւ ճամպրուկային առեւտրի ապրանք: 19-րդ դարի մեր լավագույն գորգերը, չհաշված այժմ գնելու կարողությունից զուրկ մեր թանգարաններինը, գտնվում են դրսում: Բայց դա դեռ մեծագույն չարիքը չէ. դրսում դրանք ընդամենը «կովկասյան» գորգեր են, իսկ մասնագիտական շրջանակներում ճանաչվում են պարզապես իբրեւ «Ղարաբաղ», «Լոռի», «Ղազախ» կամ «սումախ» ու «զիլի»:

Իսկ առավել մեծ չարիքը գորգագործությունը որպես արվեստ եւ արդյունաբերություն կորցնելն է, համաշխարհային շուկաներում թե մասնագիտական շրջանակներում մեր դիրքն ու տեղը այսման հետեւությամբ զիջելը: (Կարծես հերիք չէր Ցեղասպանության հետեւանքով Արեւմտյան Հայաստանի, Կիլիկիայի եւ Միջերկրականի հյուսիս-արեւելյան քաղաքներում հայկական գորգագործության օջախների ոչնչացումը):

Վերեւում ասվեց, որ այս անչափելի կորստի պատճառներից գլխավորը մեր մտքի ծուլությունն է, համաշխարհային մասշտաբով մտածելու անկարողությունը: Պատահական չէ, որ միջազգային մակարդակի հայ մասնագետներ չունենք գորգագործության ուսումնասիրման ասպարեզում, հակառակ որ, եւ սա եա անհեթեթ է, գորգավաճառ հայերը հայտնի են ողջ աշխարհում: Մատների վրա կարելի է հաշվել գորգարվեստով զբաղված եւ զբաղվող մեր մասնագետներին, գրեթե բոլորն էլ՝ այս ասպարեզում իմնոա, գրեթե բոլորն էլ՝ օտար լեզուների չտիրապետող:

«Գոհար», 1680 թ., վերեւում՝ հայերեն արձանագրություն: Մեջտեղում խաչ՝ ներդրված Կենաց ծառի մեջ: Անձնական հավաքածու:

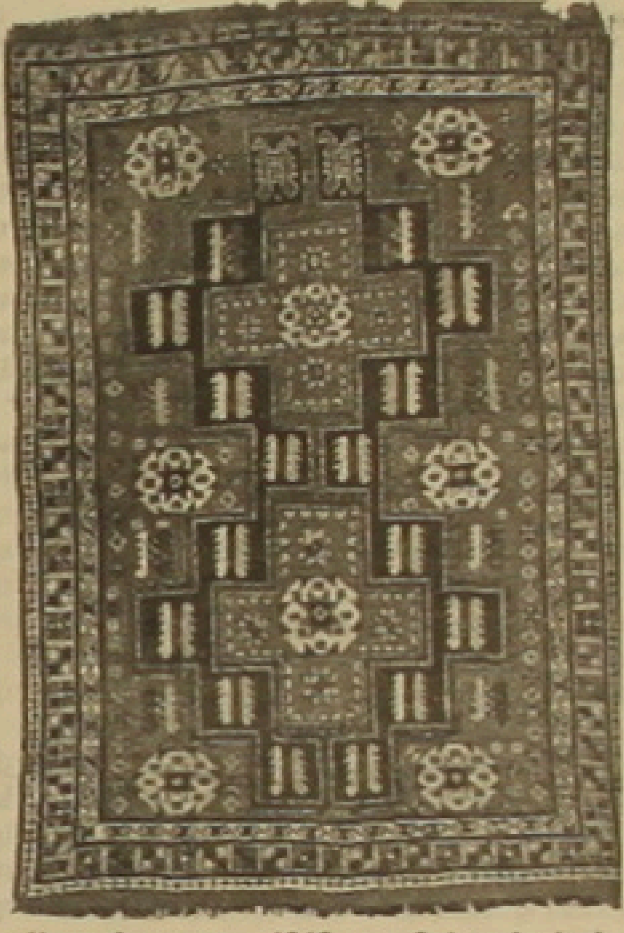

«Սասուն» գորգ, 1812 թ., Բրիտանական թանգարան: Մեջտեղում հստակորեն երեւում են զույգ խաչեր:

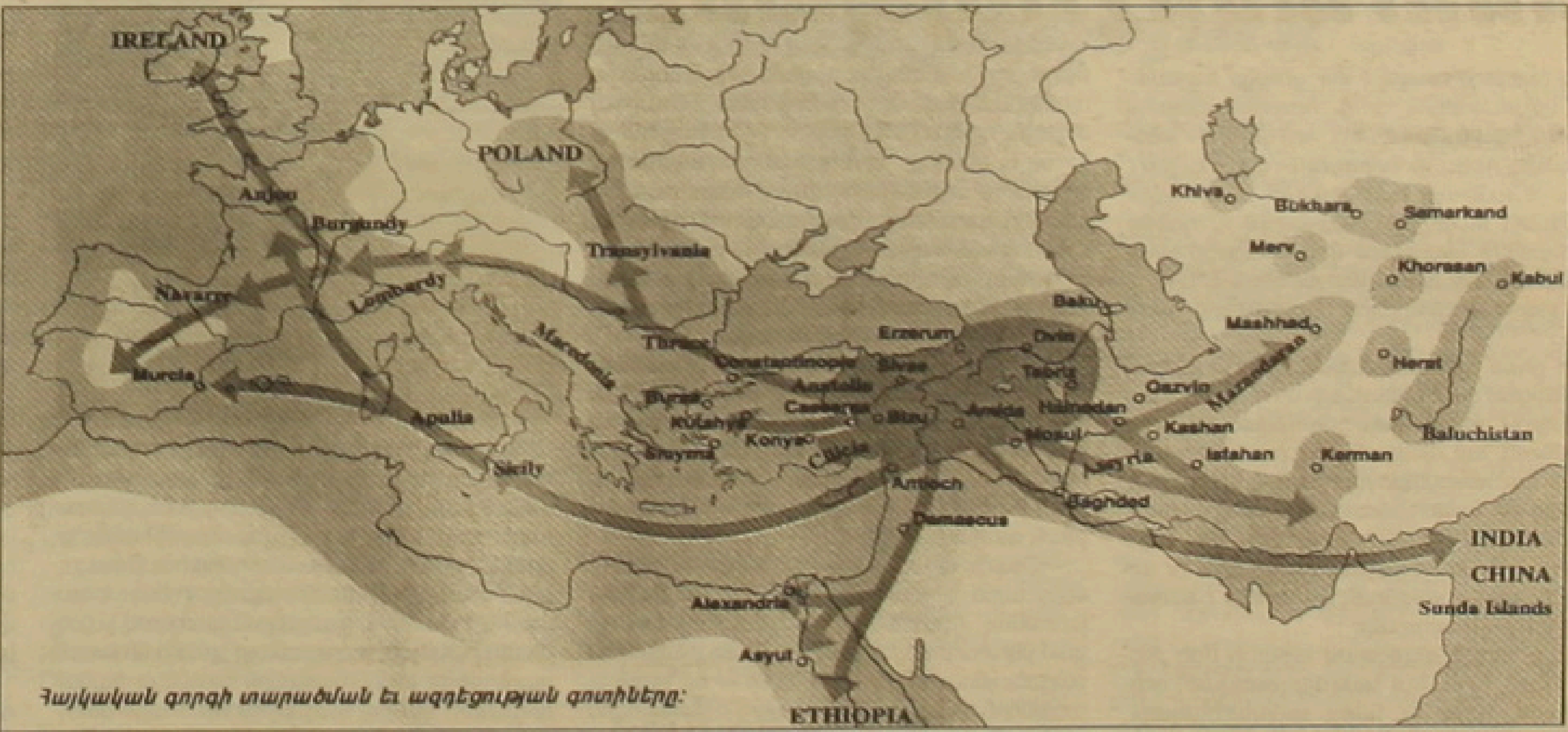

Հայկական գորգի տարածման եւ ազդեցության գոտիները:

Նրանց աշխատությունների բնույթը առավելապես նկարագրական է, երբեմն-երբեմն ժամանակագրական համեմատություններով: Գրեթե իսպառ բացակայում է համաշխարհային գորգագործության տարբեր դպրոցների եւ ուղղությունների հետ համեմատական վերլուծությունը: Բացակայում է նաեւ (խորհրդային շրջանում հասկանալիորեն) հայ գորգարվեստում օգտագործված սիմվոլիկայի, հատկապես քրիստոնեական խորհրդանշանների մեկնությունը, որը կարեւորագույն առանձնահատկությունն է հայկական գորգի՝ իսլամականի եւ մյուսների հետ համեմատությամբ:

Իսկ թե ինչու այս ասպարեզի հայ արվեստաբանությունը մաս չի կազմում միջազգային գորգարվեստի շրջանակներին: Եվ սա նոր երեւույթ չէ: 19-րդ եւ 20-րդ դարերում գորգարվեստի ուսումնասիրմամբ զբաղվող եվրոպացիները, ավելի ուշ նաեւ ամերիկացի մասնագետները, հայկական գորգի ծագման, զարգացման, տարածման ու թողած ազդեցության մասին պատմել են կամ հպանցիկ եւ կամ դրանց ընդհանրապես չեն անդրադարձել: Երկար տասնամյակներ հայ գորգը բնութագրել են որպես... թուրքական՝ հաշվի առնելով գորգերի գնման վայրերը Թուրքական կայսրության տարածքում: Ավելի ուշ, հատկապես գերմանացի ուսումնասիրողները, «թյուրքմենական» անվան տակ են զետեղել դրանք, առանց հաշվի առնելու, որ թյուրքմենները լինելով վաչկատուն, քոչվոր ժողովուրդ, կարիք չունեին գորգ ու կարպետ գործելու: Իսկ էլ ավելի ուշ, նկատի ունենալով Արեւելյան Հայաստանում գործված գորգերը, մեր գորգարվեստը ներկայացրել են իբրեւ «կովկասյան», նույնիսկ «ադրբեջանական», ինչպես Լաթիֆ Քերիմովի «Ադրբեջանական գորգը» ("Азербайджанский ковёр") եռահատոր գործում (տպ. 1961-1983), մինչեւ...

Մինչեւ 1987 թվական, երբ գերմանացի արվեստաբան դոկտ. Վոլֆմար Գանցհորնը պաշտպանեց եւ ապա գերմաներեն, ֆրանսերեն ու անգլերեն հրատարակեց իր կոթողային աշխատությունը՝ «Քրիստոնեական արեւելյան գորգը» («The Christian Oriental Carpet»): Գրքի վերնագրում «հայկական» բառը չկա, որովհետեւ հեղինակը կես առ կես ու քայլ առ քայլ մտնում է նախկին բոլոր տեսությունները եւ անհերքելի փաստերով, համաշխարհային բազմաթիվ ու բազմատիպ վկայություններով ցույց է տալիս արեւելյան գորգի ծագման վայրը՝ Հայկական լեռնաշխարհ, զարգացման տարածքը՝ Միջին ու Մերձավոր Արեւելք, եւ տարածումը՝ Սեւ ծովի ու Միջերկրականի ավազաններով մինչեւ Իսպանիա (արաբների միջոցով՝ Անդալուզիա), Իտալիա, Ֆրանսիա ու եվրոպական այլ երկրներ: Գորգագործության արեւելյան բոլոր դպրոցների եւ ուղղությունների ծագումնաբանությունը Գանցհորնը հանգեցնում է հայկական գորգարվեստին:

Այս մասին քիչ ավելի հանգամանորեն գրում է լիբանանահայ գեղանկարիչ եւ արվեստաբան Հարություն Թոփույանը՝ ստորեւ:

Մինչ այդ՝ երկու խոսք մեր տեսական եւ շահագրգիռ այլ մարմիններին.

1. Պետական հովանու տակ պետք է վերցնել հայկական գորգագործությունը: Դա խիստ եկամտաբեր, խիստ աշխատատար, էներգիա չպահանջող, ավելի շատ տեղական հումք սպառող, զբաղվածության շատ հարցեր լուծող եւ խիստ պատվաբեր ոլորտ է: Ի զուր չէր, որ Խ. Հայաստանի ղեկավարությունը ուշադիր հոգատարության տակ էր պահում «Հայգորգ» միավորումը:

2. «Թյուֆենկյան հոսպիտալիտի» ընկերությունը, որը Հայաստանում ծնորհակալ գործ է կատարում նաեւ գորգաշինության (հիմնականում ոչ հայկական) ասպարեզում եւ հայտնի վաճառասրահներ ունի Մ. Նահանգներում, պետք է անհապաղ ձեռնարկի Վոլֆմար Գանցհորնի գրքի հայերեն եւ ռուսերեն թարգմանության եւ հրատարակության՝ ի պետս մեր ապագա արվեստաբանների, եւ ոչ միայն նրանց:

3. ՀՀ մշակույթի նախարարությունը պետք է Հայաստան հրավիրի եւ երախտագիտությամբ պետական պարգեւների արժանացնի գերմանացի այս մեծ գիտնականին ու նրա տիկնոջը՝ ֆրաու Կլաուդիա Ռոյշին (Claudia Reusch), որը գրքի գծագրերի եւ զարդանախշերի արտանկարման գործում ունի մեծ ավանդ եւ որին ձոնված է այս բացառիկ հրատարակությունը:

Հ. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԹՈՓՈՒՅԱՆ

Վոլֆմար Գանցհորնի կոթողային գործը

Հայ ժողովուրդի բարեկամներու ցանկին վրայ կայ շատ կարեւոր անուն մը՝ Վոլֆմար Գանցհորն (Volkmar Gantzhorn) գերմանացի աշխարհահռչակ արուեստաբան, որ իր դոկտորական թէզին համար ընտրած է հայկական գորգարուեստը եւ զայն ներկայացուցած Թիւբինգըն քաղաքի համալսարանի «Մշակոյթնեու ուսումնասիրութիւն» բաժնին մէջ, 1987-ին:

Նոյն տարին ան հրատարակած է իր թէզը «Արեւելեան քրիստոնեայ գորգը» նախ գերմաներէն ապա ֆրանսերէն եւ անգլերէն լեզուներով:

Երբ դոկտոր Լեփսիուս արեւմտեան աշխարհին ծանօթացուցած է թուրքերու կողմէ գործուած Ցեղասպանութիւնը, երբ Արմին Վեգներ լուսանկարած է սովամահ երախաներն ու մայրերը, օր մը զանոնք աշխարհի խղճին ներկայացնելու, երբ Մարիա Ջակոբսոն հաւաքած ու փրկած է հազարաւոր հայ որբեր, իսկ Նանսէն տուած է անպատսէն փրկուածներուն պասկանելութիւն, ապա Վոլֆմար Գանցհորն, մշակութային գետնի վրայ, նոյնքան կարեւոր գործ մը կատարած է, յայտնելով աշխարհին, թէ գորգաշինութիւնը ծագում առած է Հայաստանի մէջ, ուրկէ զարգացած ու ճառագայթած է աշխարհի չորս ծագերը:

Իսկ իր այս տեղումը փաստելու համար աշխարհի տարածքին գտնուող բազմաթիւ թանգարաններու եւ անձնական հաւաքածոներու գործերը ճանչնալէ անցընելէ ետք գիտականօրէն սեւեռումներու եւ թուրքերու վերագրուած գորգերը կը վերադարձնէ անոնց բուն տիրոջ՝ հայ ժողովուրդին:

Հայկական գորգերը եւ անոնց ազդեցութեամբ հիւսուած գորգերը Գանցհորն կը բաժնէ 12 խումբերու, ըստ իրենց իւրայատուկ խաչանշաններուն:

Ահա թէ ինչ կը գրէ ան իր գիրքի յառաջաբանին մէջ. «Հեղինակին նպատակը ոչ միայն ցոյց տալ է, թէ արեւելեան գորգը ծնունդ չէ գեղջին փռուելու եւ կոխկրտուելու «բարբարոս» եւրոպացիներու կողմէ, որոնք առաջինները եղած են զայն փճացնողները իրենց կօշիկներով: Կը յուսայ, որ մարդիկ կը գիտակցին ի վերջոյ, թէ հաւատացեալ քրիստոնեաներու համար գորգերը եղած են սրբանկարներ՝ ոչ պատկերաւոր, պաշտամունքի առարկաներ արեւելեան քրիստոնեայ եկեղեցիներուն մէջ: Ուրիշ այլ հիմնական տեսակէտներու կողքին, գորգաշինութիւնը կը հանդիսանայ հայ ժողովուրդին ամենամեծ նպաստը ամբողջ աշխարհի արուեստի պատմութեան: Այս իրողութիւնը թող նկատուի պզտիկ սրբագրութիւն մը ժողովուրդի մը նկատմամբ, որ իր պատմութեան աւելի քան 2000 ամեայ շրջանին տառապած է որեւէ ժողովուրդէ աւելի իր աշխարհագրական դիրքին պատճառաւ, որ կը գտնուի արեւելքի եւ արեւմուտքի միջեւ: Ան բազմաթիւ անգամներ եղած է բաժան-բաժան, շահագործուած, կողոպտուած, հարկադրուած գաղթելու, հալածուած, տիրապետուած, անարգուած ու սպան-

Տես էջ Գ

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Տեսակետ

Հայ, հայի պատմության ընթացքը, տեսականության հզոր անցյալ ու դրա կտրուկ անկում ընդհուպ հարյուրամյակների չգոյություն: Ներկա իրավիճակ՝ անկախության հռչակում եւ անկախ պետականության հիմնադրում մեր պատմության 600-ամյա ծանր նահանջ-ընդմիջումից հետո բացառիկ ձեռքբերում՝ ժողովրդավարական արժեքների ձեւավորման կարծեսեւ, 16-ամյա ճանապարհ՝ լրջագույն խոչընդոտներով (պատերազմ, շրջափակում, կապիտալի կուտակման նախափուլ վայրենի դրսեւորումներով՝ իբրեւ հետեւանք բարոյականության անկման աննկարագրելի տեմպեր): Դեպի ո՞ւր ենք մենք գլորվում՝ կա՞ արդյոք ելք, թե մոտեցել ենք պատմության եզրագծին: Ժողովրդավարական արժեքներ հաստատելու հասարակական պահանջը բավարարապես հասունացա՞ծ է, եւ պատրա՞ստ է հայ հանրությունը գիտակցության արմատական փոփոխության ուղին բռնել, քանզի առանց դրա որեւէ առաջնորդ կամ քաղաքական միավորում հաջողություն չի կարող արձանագրել, որքան էլ այդ արժեքների կողմ լինի: Եվ արդյոք նրանք պատրաստ են, հաստատակամ են իրենց վերափոխումների իրականացման ճանապարհին ժողովրդական վերընձյուղվող հավատը եւ պահանջը ընդունելու իբրեւ իրենց քաղաքական ընթացքի գլխավոր հենակետ-վեմը: Վերահաստատվո՞ւմ է արդյոք ժողովրդի հավատի ուժը, դրա անգնահատելիությունը պատմության թեկուզ այս կարճ էտապում, իբրեւ ամենահուսալի հենարանի, թե՞...

Հանրային գիտակցության փոփոխության անհրաժեշտությամբ

*Այս հարցերի շուրջն է մեր զրույցը քաղաքական վերլուծաբան, գրող, հրապարակախոս **Արծրուն Պեպանյանի** հետ, որի վերջին «**Կոնսերվատիվ հեղափոխություն**» գիրքը տալիս է ոչ միայն անցյալի պատմության եւ այսօրվա մեր կյանքի հագեցած նկարագիրն ու դրանց պատճառների սեփական վերլուծություն-գնահատականը, այլ որ ամենակարեւորն է, ելքեր է ցույց տալիս փակուղային իրավիճակից դուրս գալու:*

Ըստ որում, սա տնտեսական կամ ազգային, քաղաքական զարգացումների մի ծրագիր փաստաթուղթ չէ սովորական, ընդունված ձեւակերպումներով, այլ ոչ ստանդարտ իրավիճակների համար նախատեսված խորքային կոնցեպցիա՝ մարդկային հազարամյակների հասարակագիտական եւ հատկապես հոգեւոր գիտակցության փորձի ուսումնասիրության հիման վրա, որ արժանահավատ է դառնում, երբ առկա է սեփական փորձի վերապրումը:

- «Մեր ազգի գոյության շրջանի մեծ մասում մենք եղել ենք կազմակերպված, օրինապաշտ, հզոր եւ նաեւ աշխարհակալ», գրում ես դու՝ փաստելով դա օտար պատմիչների եւ աղբյուրների վկայություններով: Ո՞րն էին պատմական անցյալի այն գործոնները, որոնց շնորհիվ մենք այդպիսի որակներ էինք դրսեւորում:

- Վկայակոչեմ այդ օտար աղբյուրներից մի քանիսը՝ շումերական էպոսում հայերի երկիրը անվանվում է աստվածային օրենքների երկիր, Օսիրիսը մեր ցեղի ուժը խորհրդանշել է վազով, անգլիացի պատմագիր Ջինլեյնը պարզել է, որ *Բյուզանդիայի մեջ հայ բառը հոմանիշ* էր *ազնվականության եւ խիզախության:* Իսկ Շարդենը երանի էր տալիս հայոց գնդերի շիրոցը՝ գնդեր, որ շիրմատեր էին, միաբան ու «որոնց նշաններից հուր ու բոց կելներ»:

Դարեր շարունակ հայերը եղել են աշխարհի հզորների թվում, արժանապատվորեն պաշտպանել են իրենց երկիրը, իսկ երբ նվաճումներ են արել, ապա ոչ թե ավեր են տարել իրենց, այլ երկիր կառավարելու արվեստ:

Մեր նախնիները դեռեւս մ.թ.ա. երկրորդ հազարամյակում ստեղծել էին ոգեղեն արժեքներով ապրող հանրություն, որի մեջ ձեւավորվել էին հասարակական երեք շերտեր՝ գերիշխող հոգեւոր դասը, զինվորականները եւ ռամիկները: Հոգեւոր դասը պատասխանատու էր ներքին իրավիճակի համար, իրականացնում էր արդարադատություն, եւ մեր պատմության այդ հատվածը «չի հիշում» սոցիալական պայքարի որեւէ դեպք, չի եղել ներքին ստրկություն:

Հանգամանքների բերումով մեր պատմագրության հին շրջանը ոչնչացվել է, եւ հին արժեքային համակարգի մասին կցկտուր տեղեկություններ ունենք: Երրորդ հանրապետության շրջանում նվիրյալների մի խումբ փորձում է կցկտուր այդ տեղեկությունները համադրելով՝ ամբողջացնել պատկերացումները արժեքային այդ համակարգի մասին: Հարցն այն է, որ կիսատ-պռատ պատմություն ունեցող ժողովուրդը հենց այդպիսին էլ լինում է:

- Ի՞նչ ես կարծում, հայի ազգային նկարագի՞րն է պատճառը, թե՞ պատմականորեն ձեւավորված պայմանները մեր պետականության կորստի:

- Պատմականորեն ձեւավորված պայմանների ազդեցության տակ առաջացած հայի ազգային նկարագիրը:

Արդեն ասացի, որ լինելով աշխարհի հզորներից մեկը, ունեցել ենք այլոց նախանձը հարուցող արժեքային համակարգ: Սակայն հետո հայ ժողովուրդը ենթարկվել է բարոյահոգեբանական մի շարք դաժան հարվածների: Նախ, ռազմականացված պետությունների ի հայտ գալուն զուգընթաց, մեր զինվորական դասը հետզհետե սկսեց միջամտել երկրի կառավարման գործերին, եւ ոգեղեն արժեքներ կրող հոգեւոր դասն աստիճանաբար մեկուսացավ: Ապա սեմական, հելլենական, հռոմեական ժողովուրդների հետ շփումները աղավաղեցին արիական արժեքային համակարգը: Նրանք իրենց հետ բերին նյութապաշտություն, դողնկություն, վաշխառություն՝ երեւույթներ, որոնք մինչ այդ խորթ էին հայերին:

Քրիստոնեության հաստատումով գլխատվեց հին արժեհամակարգը՝ իր հետեւորդներով հանդերձ: Հետո եղավ ներկրոնական յոթ հարյուրամյա քաղաքացիական պատերազմ, որին մեկ անգամ էլ զոհ գնաց հայության ընտրանին: Այս իրավիճակից օգտվեցին օտար նվաճողներն ու ոչնչացրին հայրենասիրությունն արյան մեջ կրող ազնվականությանը: Դրանից հետո արդեն հայ ժողովուրդը դադարեց լիարժեք պատմություն ունենալ եւ սկսվեց ստրկության հազարամյակը, որը հայ էթնոսի ուղեղից ջնջեց հայրենիք, ազգ զգացողությունները, ճակատագրեն միմյանց հետ կապվածության զգացումը, բարոյական, մտավոր եւ տնտեսական դարավոր ճնշման հետեւանքով այն դարձավ կրավորական, կորցրեց հավատը սեփական ուժերի նկատմամբ:

- Այսինքն, ըստ Ձեզ, երկու արտաքին գործոն հստակ է՝ օտար ներազդեցություններ եւ քրիստոնեական «հանդերձանք»: Ինչ է՝ հայերին համար չէ՞ քրիստոնեությունը, իսկ գուցե մեր հերքական թյուրըմբռնման հետեւանքն է, ինչպես օրինակ, ազատություն-անկախության գաղափարը:

- Օտարի գործոնը պարզ, հասկանալի է եւ մինչ այժմ էլ՝ շարունակվող: Չէի ցանկանա խորանալ քրիստոնեական արժեհամակարգի կամ նկարագրված շրջանի դավանաբանական տարաձայնությունների մեջ, քանի որ սա բարդ եւ առանձին զրույցի թեմա է: Ի դեպ՝ ամբողջովին չընկալված եւ չմեկնաբանված: Որպես վերլուծաբան պարզապես ներկայացնում եմ հետեւանքը:

- Ինչպե՞ս ես գնում հայ ժողովրդի համար 20-րդ դարասկիզբը՝ այն մի կողմից արձանագրում է մեր ժողովրդի ամենաողբերգական էջը, եւ մյուս կողմից՝ Հայաստանի Առաջին, ապա եւ Սովետական Հանրապետությունների ձեւավորում-կայացումը:

- Դարասկզբի ողբերգության ամենածանր հետեւանքներից է մտավորականության ու ժողովրդի՝ ազգ դառնալ ձգտող հատվածի անողոք ոչնչացումը, որը հանգեցրեց հայության նոյլի ամբոխացման:

Դառնանք Առաջին Հանրապետությանը: Դժվար է գերագնահատել Առաջին Հանրապետության կայացման կարեւորությունը, բայց եկեք նայենք մեդալի մյուս կողմը: Այդ շրջանի պատմությունը մի տեսակ լուսապսակով է պատված, բայց իրականում երկիրը քաոսի է մատնված եղել: Ու դա հասկանալի է՝ նման ծանր ուղին անցած հանրությունը չէր կարողանա կարգավորել երկրի ներքին կյանքը: Հանցավորությունն ընդունել է վիթխարի չափեր, զինված բազմություններ էին գրված հանրապետության բոլոր անկյուններում եւ տոված էին ատեսական արշավների: *Կողոպուտը հանցանք չէր: Բարոյական ըմբռնումը ոչնչացել էր:* Սա ես ասում եմ՝ արխիվային նյութերի հիման վրա: Այստեղ կարելի գտնել նաեւ կառավարության նախագահին ուղղված Կարսի նահանգապետի զեկուցագիրը, որ ներկայացնելով դառն իրականությունը ասում է, թե ոչինչ ունի քաղաքական, տնտեսական, իրավական բացատրություններ, բայց գլխավորն այն է, որ ժողովուրդը պետական հայացք, պետական աշխարհայեցողություն չունի...

Խորհրդային շրջանը հայտնի է ընթերցողին եւ դրան առանձնակի չեմ անդրադառնա: Ասեմ միայն, որ բռնատիրության յոթանասուն տարում ձեւավորվեց հլու-հնազանդ մարդու մի տեսակ, ով գտնում էր, որ իրենից ոչինչ կախված չէ:

- Որը սակայն կապիտալի նախնական կուտակման փուլում բնավ ամոթ կամ հնազանդ դրսեւորում չունեցավ եւ շատ ակտիվ թալանի անցավ: Կալվինիստի հայկական տարատեսակի գործունեությունը զուգահեռում ես 500 տարի առաջ միջնադարյան Եվրոպայում հարստության կուտակելու ձեւերի ու միջոցների հետ (թալան ու դաժանություններ): Երբ 500 տարի հետ ենք մնացել այդ գործընթացներից, հնարավո՞ր է թեեւ այսքան ուշացումով, բայց մոտենալ ժամանակակից եվրոպական համակարգին:

- Նախ ճշտեմ, որ եվրոպական համարվող արժեքները տարվել են այստեղից՝ նշածս քաղաքացիական պատերազմից մազապուրծների կողմից: Հազար տարի առաջ մեզանից տարված արժեքները վերադարձվում են մեզ (ռուսական ձեւափոխումներով), մինչդեռ մենք այդ ընթացքում հասցրել ենք մուտացիայի ենթարկվել:

Ուրիշ հարցն այն է, որ մենք ոչ թե պիտի ինտեգրվենք, այլ՝ վերհիշենք: Բայց այդ մասին՝ քիչ հետո:

Խանդավառ կերպով ընկնելով կապիտալիզմի գիրկը՝ մենք քիչ բան գիտեինք այդ հասարակարգի մանկության փուլի մասին: Չգիտեինք, որ կապիտալիզմի սկզբնավորումը հնարավոր է ուղեկցվի դաժանություններով, սոցիալական աղետով:

Կապիտալիզմի կայացումը սովորական քաղաքական հեղափոխություն չէ. այս դեպքում արմատապես փոխվում են ունեցվածքային հարաբերությունները, եւ փոխվել ասելով հասկացվում է փոքրամասնության կողմից հասարակության մեծամասնության թալանը: Ի հայտ է գալիս «նոր մարդը»՝ զգայական կապերով չսահմանափակված, հարստանալը կյանքի նպատակ դարձրած եւ այդ նպատակին հասնելու համար դիակների վրայով անցնելուն պատրաստ մարդկանց հավաքականությունը, որի *մոտ խիղճն ու բարոյականությունը ծիծաղ են առաջացնում, «հին» բարքերը խորթ են եւ հիմարություն*, իսկ դրանք կրողները՝ մարդանման արարածներ, որոնց հետ կարելի է վարվել որպես անասունի:

Երբ ավանդույթներն ու օրենքները բավականին խորն են արմատացած լինում, ունեցվածքի կապիտալիստական վերաբաժանումը նվազ աղետներ է բերում, քանի որ «նոր մարդու» գործողությունները ենթարկվում են սահմանափակումների: Մեր հանրությունը, պարզ է, որ չպիտի կարողանար «նոր մարդու» դեմն առնել, եւ ունեցանք սոցիալական աղետ: Անգամ Շարժման տարիներին առաջացած ազգային գաղափարը չկարողացավ դիմագրավել այս երեւույթներին:

- Պատմական այս անդրադարձից հետո՝ (գրքի տրամաբանությամբ) անցնենք ներկա իրավիճակին՝ տեսություն-հասարակություն կատեգորիաների Ձեր վերլուծությանը: Կարծում եմ, թեեւ ընդհանուր, բայց շատ իրատեսական նկարագրություն է արված: Որո՞նք են այս շրջանի ձեռքբերումներն ու սայթաքումները: Չե՞ք կարծում, արդյոք, որ մեր մեծագույն սխալը ներքին կյանքի կազմակերպման (հասարակության ձեւավորման) խայտառակ ձախողումն է: Որո՞նք են դրա բուն պատճառները:

- Բայց մենք բոլորովին փորձ չենք արել կազմակերպել ներքին կյանքը եւ հասարակություն ձեւավորել: Դա անելու համար նախ եւ առաջ հարկավոր էր հասկանալ, թե ինչ է կատարվում Հայաստանում, հարկավոր էր պարզել նշածս (ազգային-պատմական եւ հասարակարգի կայացման) եւ այլ գործոնների ազդեցությունը հասարակական կյանքի վրա: Սա չարվեց ու հիմա էլ չի արվում: Փոխարենը «գտնվում է» իրավիճակի պարզունակ-մակերեսային բացատրություն եւ ակտիվ քաղաքացիներին սխալ ճանապարհով քաղաքական պայքարի տանելով՝ ջարդում են նրանց կամքը, պատճառ դառնում հոռետեսության, որը կարող է սպառնալ երկրի գոյությանը:

Անցումային փուլում գտնվող երկրներում տեղի է ունենում պետական ունեցվածքի բաժանում, եւ իշխանության մոտ կանգնած մարդիկ ամեն գնով ձգտում են հնարավորինս երկար օգտվել հարստություն ձեռք գցելու եզակի այդ հնարավորությունից: Եվ անցկացնել ընտրություն այդպիսի իրավիճակում, նշանակում է խլել նրանցից այդ հնարավորությունը: Այս առումով առավել քան ծիծաղելի է արդար ընտրություն անցկացնելու՝ իշխանություններին ուղղվող պահանջը:

Ժողովրդավարության հաստատման մասին խոսելն անիմաստ է, քանի դեռ տեղի չի ունեցել պետական ունեցվածքի վերջնական վերաբաշխում եւ օրենքներով չի ապահովվել արդեն բաժանված ունեցվածքի անձեռնմխելիությունը: Բայց քանի որ մեր երկրում չեն գործում օրենքները, ապա այդ անձեռնմխելիության ապահովելը եւս դառնում է անհնար, եւ իշխողները հարկադրված են ամեն գնով պահել իշխանությունը որքան հնարավոր է երկար ժամանակ:

- Ինչ է նշանակում այդ հարկադրված լինելը...

- Իշխողները շատ լավ գիտեն, թե ինչպիսի պետության մեջ են ապրում եւ վստահ են, որ իշխանությունից հեռանալուց հետո իրենց ունեցվածքը (առնվազն) խլվելու է: Տվեք նրանց ունեցվածքի եւ անձի անձեռնմխելիության երաշխիք եւ նրանք չեն կառչի իշխանությունից:

- Դժվար է ասել. ո՞րն է այդ դեպքում դեպի ժողովրդավարություն տանող իրատեսական քայլը:

- Անցումային փուլի մեր ներկա շրջանը հայտնի է բյուրոկրատա-օլիգարխիական կապիտալիզմ անվանումով (օլիգարխ ասելով նկատի ունեմ՝ գործարար, առանց բացասական երանգի): Դա այնքան էլ արդյունավետ համակարգ չէ, քանի որ բյուրոկրատիան իր ձեռքում պահելով տնտեսության կառավարման հիմնական լծակները, կաշկանդում է մրցակցության կայացմանը, մինչդեռ դա շուկայական հարաբերությունների գլխավոր գործոններից է:

Դեպի ժողովրդավարություն տանող ճանապարհի հաջորդ քայլը պիտի լինի նոմենկլատուրայից իշխանության հնարավոր մեծ մասնաբաժնի անցումը գործարար շրջանակներին: Որպեսզի այս գործընթացը տեղի ունենա, հարկավոր է ունենալ այս նրբությունը գիտակցող քաղաքական էլիտա, որ հաշվի կառնի, որ տնտեսական վերնախավը ռուսական արտոնություններ ունենալով, միեւնույն է, սահմանափակումների մեջ է գտնվում, ունի ներքին դժգոհություն եւ դեմ չէ իրեն ազատություն եւ ինքնուրույնություն բերող փոփոխություններին: Նման էլիտան հասարակության քաղաքականապես ակտիվ հատվածի հետ միասին համապատասխան պայքարի մեջ մտնելով՝ իր քայլերով կնպաստեր իշխանության վարչահրամայական համակարգի աստիճանական փլուզմանը:

Բայց այդ էլիտան մենք չունենք, եւ մեր ընդդիմադիր գործիչներն անցումային փուլի տրամաբանությունից բխող քաղաքական պայքար տանելու փոխարեն ընկած են ուտոպիայի գիրկը եւ ամեն անգամ պատերազմ հայտարարելով եւ բյուրոկրատիային, եւ գործարարներին՝ վերջիններիս հարկադրում են մոռանալ բյուրոկրատիայի հետ ունեցած ներքին հակասությունները եւ փրկվելու համար մերձենալ նրան:

Բացեւայնտես, եթե անգամ մեր ընդդիմությունը վաղվանից սկսի պահանջվող քաղաքականությունը վարել, ապա նկարագրված ազգային-պատմական կաշկանդիչ գործոնները, գործարար շրջանակների ռուսական տվյալները, միեւնույն է՝ էականորեն կդանդաղեցնեն մեր ընթացքը դեպի արդյունավետ կառավարման համակարգի ստեղծում: Իսկ ժամանակ մենք շատ քիչ ունենք: Այլ, առավել արդյունավետ, միջոց է հարկավոր գտնել:

- Ինչը՞ նկատի ունես:

- Երբ գնում ենք գրքի տրամաբանությամբ, ապա դրան կանդրադառնամ քիչ հետո:

- Լավ: Թե ինչ է սպասվում մեզ այս ընթացքը շարունակելու պարագայում հարցին Դու ժողովրդագրական պարզ թվագրությամբ պատասխանում ես՝ 2010-ին Հայաստանում կլինի 1,5 մլն բնակչություն եւ մեր երկրի ներկա վիճակը բնորոշում ես՝ «լինել, թե չլինելու պատմական (հոգեբանորեն՝ հիասթափության եւ խորը հուսահատության) փուլ»: Բարեբախտաբար Դու այն քչերից ես, ովքեր «ելք չկա, էսպես եկել, էսպես էլ գնալու ենք»-ին հակադրում ես «Չկա ոչինչ անհնարինի» փիլիսոփայությունը: Ո՞րն է այդ ոչ անհնարինը:

- Նշածս բացասական երեւույթները հետզհետե տարածվում եւ աղավաղում են հանրային

Տես էջ 9

Վոլֆմար Գանցհորնի...

Հանս Մեմլինգ. «Սբ. Կատարինեի խորհրդավոր հարսանիքը», 1479 թ., գետնին փռված քրիստոնեական-հայկական գորգը խորհրդանշում է հոգեւոր իշխանությունը:

Ա էջից

նուած: Ներխուժողները նոյնիսկ տիրացած են իր արուեստի գործերուն: Այս նոր հատորը՝ յաւելուած եւ վերամշակուած, հրատարակուած է ֆրանսերէն լեզուով, 1998-ին Գերմանիա (Taschen) Թաշըն հրատարակչութեան մօտ, «Արեւելեան գորգը» խորագրով, «Գորգաշինութիւնը եւ իր հոլովոյթը սկիզբէն մինչեւ 18-րդ դար»: Կը պարունակէ 1000 գորգերու, գծագրուած մոտիվներու, մանրանկարներու, խաչքարերու լուսանկարներ, 600-ը գունաւոր, 400-ը սեւ-ճերմակ:

Գրքի «Շնորհակալութիւններ» բաժինին մէջ հեղինակը կը գրէ. «Արեւելեան հիւսնութեան գորգը արդիւնքն է հինաւուրց արուեստներու, որմէ սերնդէ սերունդ փոխանցուած նախշեր: Սկիզբը ոչ մէկ ծանօթութիւն գոյութիւն ունի, ոչ ալ կատարած մը, որ կրնար մասնել անոր հիւսողներուն ծագումին մասին: Վերջացնելէ առաջ այս գրքին ձեռագիր խմբագրութիւնը, հեղինակը նոյնիմն ունէր ներկայացնել իր խմբագրական արեւելեան գորգը: Սակայն, դժբախտաբար, շատ քիչ գորգեր՝ հիւսուած մինչեւ 19-րդ դար, կրնան նկատուիլ վաւերական խմբագրական ծագում ունեցող: Վարկածները անոնցմէ՝ այս գրքին մէջ տեղ գտած են բաղդատական ուսումնասիրութեան մը»:

Գրքին մէջ կարելի է տեսնել բազմաթիւ նշանաւոր նկարիչներու խաղանկարներ, որոնց մէջ կը տեսնուին հայկական գորգեր: Յիշենք անոնցմէ՝ Հոլբէյնը (Holbein), Մեմլինգը (Memling) եւ Ջիոտտոն (Giotto):

Տրուած են Հայաստանի 4 խաչքարեր, զանազան ժամանակաշրջաններու [illegible] եւ խաչքար մը, որ գոյն ունի հայկական գաղթօջախերը՝ Անիէն մինչեւ Ծայրագոյն Արեւելք, մինչեւ Զանգեզուր եւ Չինաստան մէկ կողմէ, Ֆրանսա, Անգլիա, Ամերիկա, Լեհաստան՝ միւս կողմէ: Տուեալ երկիրներու մէջ, ինչպէս նաեւ Եգիպտոս, Թուրքիա, Պարսկաստան, Արեւելեան Եւրոպա եւ Ռուսաստան, հայերը իրենց հետ տարած են գորգագործութեան արհեստը եւ զարգացուցած:

Պատմական ֆոնի վրայ, Վոլֆմար Գանցհորն փաստեր կը բերէ խեթական եւ ուրարտական թագաւորներու հագուստներու զարդանախշերէն, Բագիրիկ գորգէն, որ կը պատկանի Վանի հայկական թագաւորութեան (Ուրարտու) շրջանին եւ որ ունի նոյն խաչաձեւ մոտիվը եւ նոյն գործուածքի ձեւը, որ հանգուցաւոր ձեւն է, ինչ որ 1000 տարի յետոյ գործուած գորգը: Մեծ արուեստաբանը կը յիշատակէ Մարկօ Պոլոյի այցելութիւնը Կիլիկիա եւ հայ թագաւորներու պալատներուն մէջ անոր տեսած հրաշալի գորգերը: Նաեւ կը յիշատակէ մէկ առ մէկ արաբ պատմիչներու տուած տեղեկութիւնները հայկական գորգերու մասին: Չի մոռնար յիշելու հայոց՝ արաբներուն տուած տուրքերու շարքը՝ հայկական մետաքսէ եւ բրդէ հիւսուած գորգերը:

Գրքին մէջ տրուած են բազմաթիւ հայկական մանրանկարչական գործեր, խաչքարեր, զարդատառեր, որոնց մոտիվները զուգահեռաբար կը ընթանան հայկական գորգերու մոտիվներուն հետ:

Վոլֆմար Գանցհորն բացատրութիւններ կու տայ հայկական գորգերու վրայ գտնուող հայերէն տառերու մասին, ինչպէս Տ: Տէր, Է: Էութիւն, եւայլն:

Բազմաթիւ հին գորգերու նմոյշներ, որ ցուցադրուած են Պոլսոյ կամ Անկարայի թանգարաններուն մէջ, «թրքական եւ իսլամական հնութիւններ» վերագրումով, ճնշութեան առնուած են եւ հաստատուած, որ հայկական են:

Պիտի չզարմանանք, եթէ մի օր Թուրքիոյ տարածքին գտնուող հայկական եկեղեցիներն ալ ներկայացուին իբրեւ «թրքական եւ իսլամական հնութիւններ»:

Գիրքը կը փակուի 1041 թուի գեղեցիկ խաչքարով մը (Եղէգնաձոր) եւ հայերէն տառերու աղիւսակով մը:

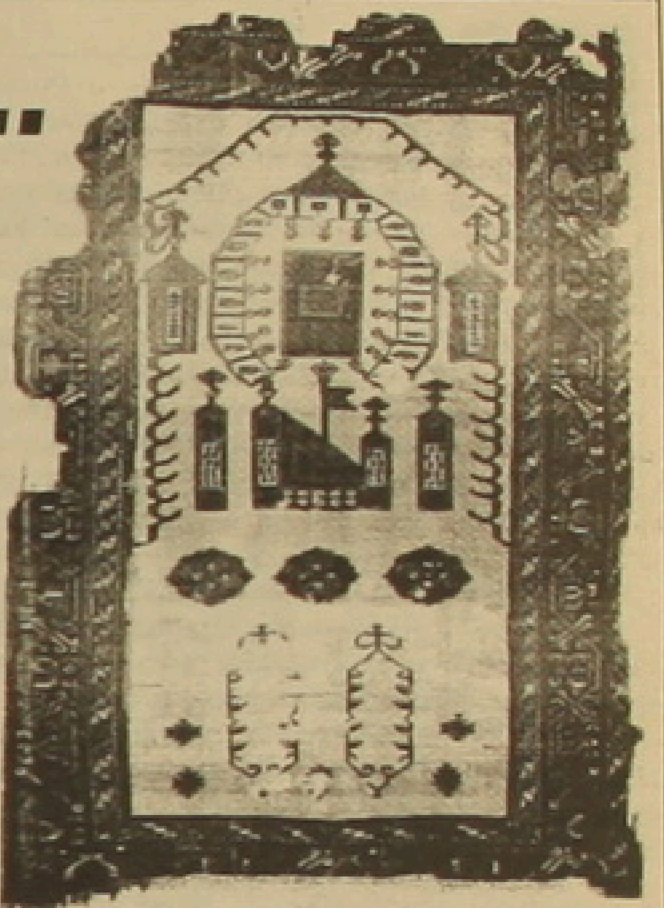

Իսլամական աղոթքի այս կարպետի մեջտեղում Մեքքայի սուրբ քարն է, քաաբան, մինչ երիզն ամբողջությամբ հայկական է: Ենթադրվում է, որ Ստամբուլի թանգարանում գտնվող այս գորգի հեղինակը մահմեդականություն ընդունած հայ է:

Ուէ հայ պէտք է ունենայ այս գիրքը իր տան մէջ, ինչպէս պիտի ունենար «Խաչքարերու» կամ «Եկեղեցիներու» գիրքերը:

Գերմանացի արուեստաբանը աւելի շատ բան գիտէ հայոց պատմութեան եւ հայ արուեստի մասին, քան մենք՝ հայերս:

Փարիզ-Բէյրութ

Հանրային գիտակցության ...

Բ էջից

կյանքի նորանոր ոլորտներ, հասարակ մարդը դառնում է էլ ավելի անպաշտպան, հանրության բարոյահոգեբանական վիճակը դառնում է աղետալի: Այս ամենը շատերին դրդում է խոր անհուսության, եւ, ճիշտ ես, հաճախ կարելի է լսել «ելք չկա» արտահայտությունը:

Ելք, իհարկե, կա, բայց դասական քաղաքագիտության տիրույթներում:

Ոչ ստանդարտ մեր իրողության լուծումն էլ ոչ ստանդարտ է: Այն գտնվում է մեկ այլ հարթության մեջ, որան հասնելու համար յուրահատուկ Ոտնողներ են պետք:

Նախ եւ առաջ հարկավոր է գիտակցել, որ մարդը Աստծո ստեղծած բարդ էակ է եւ նրա վրա ազդելու ուժից եղանակներ էլ կան: Ամենակարեւորը՝ հարկավոր է գիտակցել, որ մարդը Տիեզերքի կենտրոնը չէ ու նրանից դուրս կան աներեւույթ Ուժեր, որոնք կառավարում են Տիեզերքը, որտեղ մարդու, ազգի, երկրի ճակատագիրը: Պատմությունը հայտնի բոլոր խոշոր անհատները, մեծ վերելք ապրած բոլոր ազգերը, եթե փորփրենք, կտեսնենք, որ ունեցել են այդ Ուժերի աջակցությունը: Իսկ դա վաստակելու համար հարկավոր է ունենալ այդ Ուժերին ընդունելի նպատակներ եւ սեփական վարքով նվաճել նրանց բարեհաճությունը:

Երբ հասարակության մեջ կան բավարար թվով այս կերպ մտածող անհատներ, ապա նրանց համար արդեն իսկապես «չկա ոչինչ անհնարին»:

- Ձեր նշած հին-հռոմեական, հին հայկական արժեհամակարգերի, 20-րդ դարասկզբի ազգայնական շարժումների (գերմանական նացիոնալիստ-սոցիալիստներ եւ այլն) գաղափարաբանության մեջ ո՞րն է այն ռացիոնալ հատիկը, որ կարող ենք տեղայնացնել մեզ՝ հայերիս համար: Արդյո՞ք ժամանակները փոխված չեն: Փոփոխություններ ասելով նկատի ունեմ հատկապես բարձրագույն տեխնոլոգիաների կատարած հեղափոխությունը հասարակական գիտակցության մեջ: Ո՞րն է այդ գաղափարների մեջ այն հիմնականը, որ անկախ ժամանակի պայմանականությունից, իր ազդեցությամբ հավերժական է:

- Մեր ժողովուրդը ստեղծել է բարոյահոգեբանական, հասարակական, միջանձնային հարաբերությունների իռացիոնալ մի միջավայր, որը խանգարում է իր ադյունավետ զարգացմանը, ներկա աշխարհաքաղաքական իրավիճակում սպառնում է սեփական անվտանգությանը: Լուծման ռացիոնալ առաջարկները, որ հնչել եւ հնչում են, դժվար թե ի զորու լինեն շտկել իրավիճակը: Պետք կարողանանք գտնել իռացիոնալ այս վիճակը ջարդելու ունակ համակարգ, որը ոչ միայն կչեզոքացնի նշածս բացասական երեւույթների ազդեցությունը, այլեւ էականորեն կփոխի հանրային մտածողությունն ու հանրային կյանքը: Գրեթե անհնարին թվացող այդ խնդիրը լուծել կարողանալու համար նոր համակարգը պետք ունենա շոկային թերապիայի տարրեր, որպեսզի նվազեցվեն առկա, ձեւախեղված հանրային մտածողության կողմից արվելիք կասկանդումները: Հիմնական շեշտը պետք դրվի մարդու ենթագիտակցության վրա ազդելուն:

Նման «զորություն» ունի, իմ համոզմամբ, հանրային գիտակցության արմատական փոփոխման կոնսերվատիվ հեղափոխություն կոչվող, ոչ ստանդարտ համակարգը: Համաձայն այդ համակարգի՝ որեւէ հանության գիտակցության արմատական եւ արտառոց վերափոխում ապահովելու համար հարկավոր է՝

- պարզել հանության զարգացմանը կասեցնող պատճառները եւ ձեւակերպել լուծման կարիք զգացող, հասարակության առջեւ ծառացած ԽՆԴԻՐԸ, որի կարգավորումը կհանգեցնի ազգային վերափոխման,

- այդ հանության պատմության էջերի վրայով ետ գնալ՝ մինչեւ նրա կյանքի հետաքրքրական մի դրվագը (ցանկալի է՝ ամենահետաքրքրականը) եւ պարզել, թե արժեքային ինչ համակարգ ունենալն է ապահովել հետաքրքրական այդ շրջանի գոյությունը,

- ***մշակել եւ կիրառել հանրային գիտակցության վրա ազդելու յուրահատուկ համակարգ,*** որի միջոցով հնարավոր կլինի վերականգնել արժեքային հին համակարգը եւ այն կյանք մտցնել:

Ճշտենք՝ խոսքը անցյալին վերադարձի մասին չէ, քանի որ պահպանման ենթակա է համարվում ոչ թե կոնկրետ պատմական կացութաձեւը, այլ անխորտակելի արժեք ունեցող սկզբունքների համակարգը: Այս հեղափոխության ***նպատակը ոչ թե տնտեսական, այլ հոգեւոր թռիչքային փոփոխություն իրականացնելն է:***

Ամենադժվարինը երրորդ կետի պահանջների բավարարումն է: Այստեղ է, որ գործ ենք ունենալու ոչ ստանդարտ քայլերի հետ: Սովորական խոսքը, օրինակը, քաղաքական դասական գործընթացները բավարար չեն հանրային առկա գիտակցության մեջ պահանջվող փոփոխությունները ապահովելու համար, եւ հարկավոր է դիմել էզոթերիկ գիտելիքների ծնունդ արտառոց քայլերի: Դա անչափ բարդ, որոշակի պատրաստվածություն ունեցող լսարանին հասու համակարգ է, եւ կբավարարվեմ ընդհանուր գծերի ներկայացմամբ:

- Արծրուն, բայց մեզանում մտածողական այնպիսի քարացած ստերեոտիպեր ու բարքեր են առկա, որ ամենահասարակ փոփոխությունն անգամ անհնար է թվում, իսկ մենք անցնում ենք էզոթերիկայի խիստ նեղ եւ շատ քչերին հասու ոլորտին... Հնարավո՞ր եք համարում դա:

- Ճիշտ ես նկատել: Մեզանում էզոթերիկա բառն արտաքուստ նայում են որպես այլմոլորակայինի, մինչդեռ եթե ուշ երեկոյան որեւէ ռուսական հեռուստաալիքներից մեկնումեկում էզոթերիկային առնչվող հաղորդում, անպայման, կգտնես: Նրանք համառորեն էլիտա են պատրաստում, ու ես բոլորովին չեմ զարմանա, եթե վաղը, մյուս օրը ռուս ժողովուրդը պատմական մեծ վերելք արձանագրի:

- Եթե այդպես է՝ վստահաբար: Դառնանք համակարգի ներկայացմանը:

- Հանրային գիտակցության պահանջվող վերափոխումն իրականացնելու համար անհրաժեշտ է ժողովրդի առջեւ դնել շատ ավելի մեծ, ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՐԳԻՆ ներդաշնակ, համամոլորակային (կամ գոնե՝ տարածաշրջանային) չափանիշների մի Գերխնդիր եւ այդ Գերխնդրից բխող մեսիականության հավաս ներարկել ժողովրդին. դա օգնում է գերկոնցենտրացնել ուժերը, եւ հեշտանում է ներքին դրդման լուծելը: Մեսիականության կամ ազգի համար համամարդկային առաքելության սահմանման դեպքում արմատապես փոխվում է անհատի վերաբերմունքն իր ազգակցի հանդեպ եւ մեծ իդեալին հասնելու ճանապարհին վերջինս բնազդային «թշնամուց» վերածվում է գաղափարակրի ու զինակցի:

Մարդու հնարավորությունները չեն սահմանափակվում ներկա, պարզունակ դրսեւորումներով, եւ մարդու հոգու ԳԱՂՏՆԻ Ուժի բանալին գտնելու դեպքում կարելի է անճանաչելիորեն կերպափոխել նրան: Մարդու գեների մեջ խտացված է իր ժողովրդի ողջ անցյալը, եւ ազդման ոչ ստանդարտ համակարգի գործողության շնորհիվ հնարավոր է «գրգռել» նրա՝ պատմության այս կամ այն շրջանի «գենային կոդը»:

- Կոնկրետ մեր դեպքում ո՞ր շրջանն է նկատի առնվում:

- Իմ ուղղումներում առայժմ երկու առաջարկ եմ հանդիպել՝ Մամիկոնյանների շրջանի Հայաստանը եւ հին-արիական շրջանը:

Կոնսերվատիվ հեղափոխություն իրականացնելու համար հարկավոր է ունենալ Նվիրյալների խումբ, որի կազմում դասական քաղաքագետներից բացի պարտադիր ընդգրկված կլինեն եւ խմբի հիմքը կկազմեն էզոթերիկայից եւ ոչ ստանդարտ առնչություններից տեղյակ մարդիկ: Այդ խմբի խնդիրն է լինելու մարդու ենթագիտակցության վրա գործելու համար նախատեսված Ազդման Ոչ Ստանդարտ Համակարգի մշակումը, որի նպատակը նրա գենային հիշողության արթնացումն է: Ցանկալի է, որ Ազդման Ոչ Ստանդարտ Համակարգն իր մեջ ներառի արտառոց հատկանիշներով օժտված, Տիեզերակարգին ու մարդու գաղտնի հնարավորություններին տեղյակ առաքելակիր-առաջնորդի(ների) կայացումը, հանության մոտ հետաքրքրական հին շրջանը վերադարձնելու ունակ առաքելակիր-առաջնորդի սպասման ձեւավորումը, հայրենիքի սրբացված ընկալման հաստատումը հանության մոտ, վեհության դրդող ծագումնաբանական տեսության մասուցումը, հասարակության ոգեւորումը նրա դրական հատկանիշների ներկայացմամբ, ժողովրդական զանգվածներին վերանձնային գործողությունների տրամադրող գրավոր փաստաթուղթ-խաղաչափիջոցի ստեղծումը, ենթագիտակցության վրա շոկային ազդեցություն ունեցող երաժշտության (համակարգի) ստեղծումը, հանրային գիտակցության վրա ազդող կարգախոսների, խորհրդանիշների, ծեսերի, տոների ստեղծումը, դերի հայի սիրտ տանող «ճանապարհի» հայտնաբերումը եւ այլն:

- Հանրային մտածողության այսչափ ամլացած (սերկացված) վիճակը Ձեր ասած փոփոխություններին ենթարկելու համար սուր կարիք է զգացվելու այդ գաղափարները կրող անհրաժեշտ շերտի: Ունե՞նք դա:

- Սկսած 2003-ից, բավական է հրապարակայնորեն խոսեմ հանրային մտածողության արմատական վերափոխման անհրաժեշտության մասին, տասնյակ մարդիկ են արձագանքում եւ ներկայացնում վերը նշված կետերի վերաբերյալ իրենց ուսումնասիրությունները: Կան այնպիսիք, ովքեր հանուն ազգի ապագայի կարգավորման իրենց կյանքից 10-15 տարի են հատկացրել անհրաժեշտ ուսումնասիրությունների համար՝ մի կողմ դնելով անձնական եւ ընտանեկան խնդիրները: Ինձ ուղղակի զարմացնում է նման ուսումնասիրություններ կատարած մարդկանց առատությունը, եւ երբեմն մտածում եմ, եւ գուցե թե Վերին ուժերի հրահանգ-հորդորի արդյունք է դա, որ գուցե թե աննախադեպ իրադարձություններ են սպասվում տարածաշրջանում կամ մոլորակի վրա: Հատկապես, որ Տիեզերական շրջափուլի փոփոխություն է տեղի ունեցել եւ որոշ ժողովուրդների ակտիվ դերակատարություն է սպասվում: Հատկապես այն ժողովուրդների, որոնք ժամանակին սերտ առնչություններ ունենալով Վերին ուժերի հետ՝ որոշակի դերակատարություն են ունեցել մոլորակի կյանքում: Այդ ցուցակում, վստահ եմ, մենք էլ կանք: Եվ ոչ՝ վերջին տեղում: Ու վայ մեզ, եթե սորին կրքերին տրվելը շարունակելով՝ անընդունակ գտնվենք ըմբռնելու եւ իրագործելու հրահանգ-հորդորը: Ով-ով, բայց մենք լավ գիտենք, թե ինչպիսի պատիժ է լինում նման դեպքերում...

Այնպես որ այդ մարդիկ վստահաբար կան, բայց յուրաքանչյուրին թվում է, թե ինքը մենակ է նկարագրածս իրականության դեմ:

Իմ այս խոսքերը շատերի մոտ ուտոպիայի տպավորություն կթողնեն, սակայն «Կոնսերվատիվ հեղափոխություն» գրքում հանգամանալից ներկայացրել եմ այս եղանակով հանրային գիտակցության արմատական փոփոխություն իրականացրած երկու ժողովրդի փորձ:

- Դրա համար նախ եւ առաջ անհրաժեշտ է վերում նշված մարդկանց գործուն համախմբում որոշակի աջակցությամբ՝ հանրային գիտակցության վրա ազդելու այս յուրահատուկ համակարգը ստեղծելու եւ տարածելու համար:

Զրուցեց

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆԸ

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Հոբելյան

ՍԱՄՎԵԼ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Մարդը, ուսուցիչը, գրականագետը

ՄԿՐՏԻՉ ՄԿՐՅԱՆ -100

Կյանքի վերջին տարիներին մահվան զառափարին կարծես հասած Մկրտիչ Մկրյանը մտերիմներին լրջորեն հորդորում ու հանձնարարում էր, որ իր տապանաքարին անպայման գրեն. «ԱՅՍ ՀԱՆԳՉԻ ՎԵՐՋԻՆ ԲԻԱՅՆԱՑԻՆ...», եւ դրա համար բոլոր հիմքերն ուներ: Նա ծնվել է 1907թ. նոյեմբերի 9-ին Պատմական Հայաստանի Բիայնայի թագավորության մայրաքաղաքում՝ «ծիծաղախիտ Վանա ծովի» ափին գտնվող Վան քաղաքում՝ Նախաեղեռնյան մի միջավայրում, որն այնքան գունագեղորեն պատկերված է Գ. Մահարու «Այրվող այգեստաններ» վեպում: 1915 թ. թուրքական կանոնավոր բանակի ու խաժամուժի դեմ անձնվիրաբար կռված ու հաղթանակած վասպուրականցիների համար չկար ավելի խայտառակ ու ողբերգական բան, քան 76 օրվա ազատությունից հետո զորահրամանատար Նիկոլաեւի՝ անշուշտ ավելի վերից եկած՝ Վանը դատարկելու, թուրքերին թողնելու եւ բռնագաղթելու անտրամաբանելի հրամանը: Մ. Մկրյանն իր վասպուրականցի հայրենակիցների ու մյուս արեւմտահայերի հետ հարկադրված եղավ բռնել գաղթի ճանապարհը... Ծննդավայրից շատ բան էր իր հետ բերել Մ. Մկրյանը: Վաղ մանկության գեղեցիկ ու չխամրող հուշերը, դրախտավայր բնաշխարհի չքնաղ պատկերները, կենցաղագետ վանեցիների սովորույթները, բնորոշ վիպաշխարհի բանահյուսական գոհարները, ինքնապաշտպանական հերոսամարտի հաղթանակի հրճվանքն ու հարկադիր բռնագաղթի ահավոր տեսարանները մատաղահաս պատանին առանձնակի սեր դրսեւորեց հայ գրականության նկատմամբ: Երեւանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետում նա աշակերտեց մայր բուհի հիմնադիր դասախոսներ Մանուկ Աբեղյանին, Արսեն Տերտերյանին, Հրաչյա Աճառյանին, Գրիգոր Ղափանցյանին, Լեոյին, Սիմեոն Հակոբյանին, Ջաբել Եսայանին եւ ուրիշների: Լավագույն ուսանող էր եղել եւ նվաճել ասպիրանտուրայում սովորելու իրավունք:

ԵՊՀ արխիվում պահվող փաստաթղթերից երեւում է, որ Մ. Մկրյանին նրա ղեկավար Ա. Տերտերյանը նախապես հանձնարարված է եղել «Լեւոն Շանթի դրամատուրգիան»՝ որպես թեկնածուական թեմա. հոգեհարազատ մի հեղինակ, որի ստեղծագործությունը հնարավորություն պիտի տար դրսեւորելու իր նախասիրություններին ու խառնվածքին բնորոշ գեղագիտական վերլուծություններ կատարելու: Բայց 1936 - 38 չարաբաստիկ տարիներին բարդ ու դժվարին օրեր է ապրել ողջ Հայաստանի հետ միասին նաեւ Երեւանի պետական համալսարանը: Միայն անուրանալի 1937-ին ժողովրդի թշնամի հռչակվեցին ու գնդակահարվեցին մայր բուհի ինը ռեկտոր: Այսօր ով կարդա «Ավանգարդ» թերթի այդ տարվա հոկտեմբերի 6-ի համարում ոչ անհայտ Վ. Պարտիզունու «Համալսարանը մաքրել ժողովրդի թշնամիներից» վերտառությամբ զրպարտագիրը, կհասկանա տիրող մղձավանջային մթնոլորտի ողջ ողբերգականությունը: Մի հարվածով միջազգային իմպերիալիզմի գործակալ ու լրտես էին որակվել, գնդակահարվել կամ աքսորվել համալսարանի հիմնադիր դասախոսներից շատերը՝ ընդհանուր առմամբ եվրոպական համալսարաններն ավարտած 120 գիտնական - մանկավարժներ: Չարենցի, Բակունցի, Թոթովենցի, Մահարու երկերի հետ միասին հրապարակից հանվել էին ազգային նկարագիր ու բնավորություն դաստիարակող գրեթե բոլոր արժեքավոր գրքերը, որոնք, այսպես կոչված, նացիոնալիզմի կնիքն էին պարունակում: Արգելվեց նաեւ քաղաքական վտարանդի Լ. Շանթը, ուստի ասպիրանտ Մ. Մկրյանը հարկադրված էր ընտրել թեկնածուական ատենախոսության անվտանգ թեմա: Համեմատաբար անվտանգ էր թվում հայոց հին եւ միջնադարյան գրականությունը, որի ուսումնասիրմանն էլ երիտասարդության տարիներին նվիրվեց Մ. Մկրյանը:

Բանաստեղծական նուրբ ու խոր զգացողությունը, նարեկյան, քուչակյան նրբերգությունը, ժողովրդական բանարվեստի գեղեցկություններին վաղ մանկությունից քաջածանոթ Մկրյանը, որը լայն հետաքրքրությունների հետ միասին ատեն ուներ ընդգրկուն տեսադաշտ՝ ընդհուպ մինչեւ համաշխարհային հորիզոններ, կարողացավ միջնադարյան հայ նրբերգության մասին ասել իր ծանրակշիռ խոսքը՝ որոշ հարցերում նաեւ, թեեւ ոչ միշտ արդարացի, բանավիճելով նախորդների, այդ թվում եւ իր մեծ ուսուցիչներ Մ. Աբեղյանի եւ Ա. Տերտերյանի հետ: Այդ բանավեճերում, սակայն, Մ. Մկրյանի ուժը դրսեւորվեց ավելի շատ բովանդակային ու գեղագիտական բացահայտումներում, քան բանասիրական ճշտությունների ոլորտում: Իսկ դա այն ժամանակներում իսկապես հանդուգն նորույթ էր:

Տասնամյակներ շարունակ՝ մինչեւ 1980 թ., դասախոսական աշխատանքին զուգահեռ, Մ. Մկրյանը եղել է հայ բանասիրության ֆակուլտետի ամենաերկարակյաց դեկանը, հայ գրականության ամբիոնում Ա. Տերտերյանին հաջորդած վարիչը, որն ուսանողության հանդեպ դրսեւորել է հնարավոր առավելագույն բարյացակամություն: Միայն կարճ ընդմիջումներով նրա դասախոսական աշխատանքը համատեղվել է Մատենադարանում եւ ակադեմիայի գրականության ինստիտուտում:

Արդարությունը պահանջում է ասել, սակայն, որ 1930 - 50-ականների բովով անցած Մկրյանը եւս չի կարողացել խուսափել որոշ անցանկալի վրիպումներից: Ավելի ազատ ժամանակներում կդրսեւորվեին միմիայն նրա մարդկային բնավորության լավագույն հատկանիշները: Իսկ դրանք բարեբախտաբար գերակշռող էին, եւ ուսանողները տեւականորեն ըմբոշխնել են Մկրյան մարդուց, ուսուցչից ու գիտնականից ստացած բարձրագույն վայելքը: 1930-80 թթ. ուսանողությունը հենց նրանից է լսել հին եւ միջնադարյան, արեւելահայ ու արեւմտահայ գրականության, Րաֆֆու, Պատկանյանի, Շիրվանզադեի, Մուրացանի, Նար-Դոսի, Զոհրապի, Թումանյանի, Օտյանի, Իսահակյանի մասին լավագույն դասախոսությունները, որոնցով ավելի քան կես դար դաստիարակվել են հայ գրականագետներն ու ուսուցիչները:

Բացառիկ էր պրոֆ. Մ. Մկրյանն իբրեւ հայ գրականության դասախոս: Լեփ-լեցուն լսարանում նա հայտնվում էր իր տարերքի մեջ եւ դրսեւորում գիտնական մանկավարժի լավագույն որակներ: Հսկայամարմին այդ մարդը խոսում էր բարակ, բայց գրավիչ ու հմայիչ ձայնով, երբ լսարանում տիրում էր կատարյալ լռություն: Նրա խորունկ, բովանդակալից խոսքի եւ նվաղ ձայնի հակասությունը պատկերավոր բնորոշում էր նրա երբեմնի ուսանող Հովհ. Շիրազը. «Ինքը՝ խոր անդունդ, ձայնը՝ այդ անդունդի միջով հոսող բարակ առու»: Բայց հենց այդ ձայնով նա կարողանում էր ունկնդիրների ուշադրությունը բեւեռել ինչպես հին եւ միջնադարյան, այնպես էլ հայ նոր գրականության պատմության հանգուցային հարցերի վրա, տալ գրականության պարբերացման ու զարգացման օրինաչափությունների, գրական ուղղությունների եւ հոսանքների, գրողի աշխարհայացքի եւ նրա գեղարվեստական մտածողության յուրահատկությունների գիտական հստակ բնութագրումներ: Նրա հակիրճ, զտված ու ընդգրկուն խոսքը ձեռք էր բերում անկասելի հմայք, գիտական կշիռ ու արժեք, մանավանդ երբ հայ գրական երեւույթները զուգահեռում էր ռուս ու եվրոպական գրականության ստեղծած գեղարվեստական արժեքներին:

Հայ բանաստեղծական մտածողության՝ Նարեկացիով սկզբնավորված աշխարհականացման գործընթացը Մ. Մկրյանն արժեւորեց 13 - 18-րդ դարերի նրբերգության հմտալից քննությամբ եւ հատկապես Նահապետ Քուչակի ու Սայաթ-Նովայի ստեղծագործությունների գեղարվեստական արժանիքների բացահայտմամբ: Եթե զանց առնենք այդ աշխատություններում տեղ գտած մի քանի հնացած արտահայտություններ, ապա ամբողջության մեջ իրենց արդիականությունը պահպանում են այդ մեծ սիրերգակների ստեղծագործության մկրյանական բնութագրումները: Եվ ինչո՞ւ միայն դրանք:

Հայոց հին եւ միջնադարյան գրականության զարգացման օրինաչափությունների խոր իմացությամբ էլ Մ. Մկրյանը ձեռնահաս եղավ նաեւ նոր գրականության ուսումնասիրությանը, բնագավառ, որտեղ նույնպես դրսեւորվեցին նրա սուր դիտողականությունն ու վերլուծական հզոր ձիրքը: Այս առումով առանձնահատուկ կարեւորություն էին ստանում ռոմանտիզմի եւ ռեալիզմի տեսական բնութագրումները եւ հայ գրականության մեջ այդ ուղղությունների կոնկրետ դրսեւորումների արժեւորումները: Կարեւոր էին նաեւ առանձին գրողների աշխարհայացքի յուրահատկությունների, դրանց եւ գրական ուղղության առնչությունների, ստեղծագործություններում պատկերված կյանքի ճշմարտության եւ գեղարվեստի ճշմարտության համապատասխանության դիտարկումները: Այսպես, նա կարողացել էր նկատել հայ նոր գրականության զարգացման հետաբովյանական տարբեր փուլերում գրական ժանրերի հարաբերական ակտիվացման, կենսական հանգամանքների թելադրանքով՝ նրանց հասարակական կյանքի մեծացման կամ նվազման օրինաչափությունները: 19-րդ դ. 50 - 60-ական թթ. նա իրավացիորեն համարում էր պոեզիայի, իսկ 70 - 80-ական թթ.՝ արձակի եւ դրամատուրգիայի բուռն զարգացման դարաշրջան: Բերենք մեկ օրինակ միայն: Րաֆֆու աշխարհայացքային զարգացման երեք փուլերի ու նրա գրական ուղու երեք շրջանների առնչությունների քննությամբ Մ. Մկրյանն ուրվագծում էր այդ մեծ գրողի գեղարվեստական մտածողության ամբողջական պատկերը եւ այդպիսով ընկալելի դարձնում այս կամ այն ստեղծագործության գաղափարական ու գեղարվեստական արժեքը: Այն բանաձեւը, որով հայ մեծագույն վիպասան Րաֆֆին իրոք բնութագրվում էր որպես արդիականության հրատապ խնդիրներին իր գեղարվեստական երկերով անմիջապես արձագանքող եզակի հեղինակը, դառնում էր այդ մեծ գեղագետի ստեղծագործությունն ընկալելու լավագույն ուղեցույց:

Ուսանողության ուշադրությունը հրավիրելով Աբովյանի եւ Րաֆֆու գաղափարական տարաձայնությունների վրա՝ Մ. Մկրյանն ուսուցանում էր, որ նույնիսկ ռոմանտիկ Րաֆֆին պատմական պահի զգացողությամբ շա՜տ ավելի առողջ էր նրանից: Ավելին. նա հմտորեն մատնացույց էր անում երեք ծրագրային-քաղաքական վեպերի ընթացքում Րաֆֆու ապրած գաղափարական զարգացումն ու վերելքը՝ ազատագրական զինված պայքարի սահուսյան ընկալումից, մինչեւ Վարդանի գործնական ու Դուդուկյանի գաղափարական հայրենասիրությունը, մինչեւ «Կայծեր» վեպի հերոսներով հայ սերունդներին հայրենագիտությամբ դաստիարակելը, մինչեւ ազատագրական պայքարի նախապատրաստման ու իրականացումը: Դրանից հետո մի քայլ էր պատմավեպի ժանրին դիմելը եւ պատմության օրինակը ժամանակի հրատապ հարցերին ծառայեցնելու, մանավանդ «Դավիթ-Բեկ», «Սամվել» երկերի ստեղծումով նոր ժամանակների երիտասարդությանը եւ հետագա հայ սերունդներին մեր հեռավոր նախնիների անձնազոհ հայրենասիրության օրինակով դաստիարակելու նպատակադրման իրագործումը:

Մ. Մկրյանն ուներ գրական երկի գնահատման կայուն չափանիշներ ու վերլուծության օրինակելի սկզբունքներ: Անչափ կարեւոր էին գրական կերպարների առանձին եւ ընդհանուր հատկանիշների, նրանց եւ միջավայրի կապի, մարդկային բնավորությունը գործողության մեջ ցուցադրելու եւ արարքների հոգեբանական համոզչության նալբանդյանական ու տերտերյանական պահանջների հետեւողական կիրառումները, ինչպես նաեւ պատմավեպի տեսության, գեղարվեստական երկի պատմականության, պատմական իրականության ճշմարտացի պատկերման եւ արդիականության կապի բացահայտումները:

Մ. Մկրյանի տարերքը գեղարվեստական երկերի գեղագիտական վերլուծությունն էր: Պատահական չէր, որ հենց նա բանասիրական ֆակուլտետում, գրական ճաշակ դաստիարակելու շատ ազնիվ նպատակադրումով, ստեղծեց ու տարիներ շարունակ ղեկավարեց գեղագիտության խմբակը, ուր հայ գրականության նվաճումների հետ միասին հասուն քննության նյութ էր դառնում համաշխարհային արվեստի գլուխգործոցները՝ գեղանկարչական ու երաժշտական հուշակերտություններից մինչեւ շեքսպիրյան ողբերգությունները ու Դենի Դիդրոյի «Ռամոյի եղբորորդին», Հյուգոյի, Դյումայի, Բալզակի, Ստենդալի՝ փարիզյան, Տոլստոյի ու Դոստոեւսկու՝ ռուսական իրականությունը պատկերող ռոմանտիկական ու ռեալիստական ստեղծագործությունները:

Կարեւոր էին եւ պոեզիայի հանդեպ վերաբերմունքն ու հայ բանաստեղծությունը համաշխարհային չափանիշներով գնահատելու նրա արդյունավետ ջանքերը: Բնական է, որ Նարեկացին միշտ դիտվեր համարժեք զուգահեռի մեջ եւ գնահատվեր Հոմերոսի, Դանտեի, իսկ Թումանյանը, Իսահակյանն ու Վարուժանը՝ Խայամի, Հաֆեզի, Բայրոնի, Գյոթեի, Պուշկինի, Լերմոնտովի ու Նեկրասովի համապատկերում: Դա հայ գրականությունը երիտասարդությանը սիրել տալու լավագույն միջոցն էր, որ նրբանկատորեն իրականացնում էր Մկրյանն իր դասախոսություններում: Հենց դասախոսությունների ընթացքում էլ նա ապագա գրականագետներին տալիս էր ստեղծագործական ծրագրեր՝ մատնանշելով, թե որ հեղինակն առայժմ պատշաճորեն ուսումնասիրված ու գնահատված չէ, եւ ինչ անհետաձգելի անելիքներ կան գրականագիտության ասպարեզում: Դեռ լսարանում նրա լավագույն ուսանողները կողմնորոշվում էին իրենց անելիքների մեջ եւ ընտրում իրենց ուսումնասիրությունների թեմաները: Իսկ նրա դասախոսություններն այնքան էին տպավորիչ, որ ունկնդրելու էին գալիս տարբեր, անգամ բնագիտական ֆակուլտետների ուսանողները:

Հայ գրականության մարդասիրական էությունը բնութագրելու իմաստով առանձնանում էին հատկապես Թումանյանի եւ Իսահակյանի նրբերգության մկրյանական բնորոշումները: «Կյանքի վերջին տարիներին երկրագնդի վրա ապրող ամենամեծ բանաստեղծը լինելու իրավունքը վաստակած» Ավ. Իսահակյանի թե բանաստեղծություններն ու պոեմները, թե արձակ էջերը նա մեկնաբանում էր մատնացույց անելով հատկապես այն տողերն ու պատկերները, որոնք գեղարվեստական ու փիլիսոփայական խոր ընդհանրացումներ են: Այսօր՝ իր հարյուրամյակի օրը, այս լսարանի առջեւ էլ կկրկներ Իսահակյանի կողմից հայացված Սաադիի խոսքը. «Ավա՜ղ, հարյուր տարի անցավ մի գիշերվա երազի պես, թռավ կորավ մի վայրկյանի մեջ...», կամ մի այլ հերոսի խոսքը՝ «Իմ ամբողջ թագավորությունը չարժե երիտասարդ հովվի կրակե մի համբույրին»: Մկրյանական դասախոսությունները եղան նրա մենագրությունների եւ հրապարակված մյուս աշխատությունների հիմքը: Ցավոք, դրանց թիվը սպասվածից քիչ եղավ, եւ նա չգրեց այնպես, ինչպես դասախոսում էր: Այնուամենայնիվ, «Մովսես Խորենացի», «Գրիգոր Նարեկացի», «Իսահակյանի հումանիզմը», «Հովհաննես Թումանյան» մենագրություններն այսօր էլ պահպանում են իրենց գիտական հետաքրքրությունը:

Տասնամյակներ շարունակ գործածության մեջ են եղել Մ. Մկրյանի հայ գրականության դպրոցական ու բուհական դասագրքերը: Դրանք եղել են գրականագիտության նվաճումների վրա առողջ մեթոդաբանությամբ ստեղծված հայ գրականության պատմության համակարգված հանրագիտարաններ, որոնք մի կողմից ուրվագծել են մեր գեղարվեստական մտածողության շարժման ընթացքը՝ սկզբնավորումից մինչեւ նորագույն ժամանակներ, մյուս կողմից գնահատել են հոգեւոր մշակույթի ճշմարիտ արժեքները՝ սերունդներին կրթելով ու դաստիարակելով հայկական համամարդկայնության ոգով:

Բոլոր ճանաչողների հիշողության մեջ մեկդարյա հոբելյար Մ. Մկրյանը մնում է որպես մեծ ուսուցիչ, բարձր արժանապատվության տեր հայ մտավորականի լավագույն հատկությունները խտացրած բիայնացու օրինակելի կերպար: Նրա հիշատակի հանդեպ խոր հարգանքի եւ պատասխանատվության գիտակցությամբ ենք այսօր լսարան մտնում՝ ջանալով բարձր պահել բազմադարյա հայ գրականության, Երեւանի պետական համալսարանի եւ մեր մյուս ուսուցիչների պատիվը: ■

Մասնավորեցում

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ 2008Թ. ՀՈՒՆՎԱՐԻ 14-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:30-ԻՆ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 2007թ. նոյեմբերի 8-ի թիվ 1320-Ա որոշմամբ օտարվող ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության տնօրինության գույքը

ՀՀ	Գույքի անվանումը	Գնահատված արժեքը 10.07.07թ. դրությամբ /դրամ/	Մեկնարկային գին /դրամ/
1	ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Ազատության 42 հասցեում գտնվող շենքի առաջին հարկից 167.3 քառ. մետր մակերեսով ոչ բնակելի տարածք	841000	841000

* Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. նոյեմբերի 8-ի թիվ 1320-Ա որոշման՝

- աճուրդի հաղթողին է անցնում շենքի սպասարկման և պահպանման համար անհրաժեշտ (այդ թվում՝ նաև շենքի տակ գտնվող) հողամասի նկատմամբ ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքը՝ գնորդի բաժինն ընդհանուր բաժնային սեփականության հողամասի նկատմամբ որոշելով գնորդին օտարվող գույքի մակերեսի հարաբերությամբ շենքի ամբողջ տարածքների մակերեսների գումարին՝ արտահայտված կոտորակով,
- աճուրդի հաղթողն ընդհանուր բաժնային սեփականության հողամասի իր բաժնի կադաստրային արժեքը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պետք է վճարի Գավառի քաղաքային համայնքի ֆոնդային բյուջե,
- գույքի ձեռք բերման համար առաջարկված գինը վճարել աճուրդի արձանագրությունն ստանալու օրվանից 5-օրյա ժամկետում, Հայաստանի Հանրապետության արժույթով՝ գույքի վաճառքի 70 տոկոսն ուղղելով «Պետական սեփականություն համարվող հիմնական միջոցների (ֆոնդերի) օտարումից մուտքեր» գանձապետական հաշվին, իսկ 30 տոկոսը՝ Գավառի քաղաքային համայնքի ֆոնդային բյուջե,
- իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված 108228 դրամ վճարը (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված վճարներն ու տուրքերը՝ օրենքով սահմանված կարգով:
- Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության պետին՝ գույքի ձեռք բերման համար առաջարկված գնի վճարումից և աճուրդի հաղթողի կողմից ընդհանուր բաժնային սեփականության հողամասի իր բաժնի կադաստրային արժեքը վճարման կատարումից հետո մեկամսյա ժամկետում աճուրդի հաղթողի հետ կնքել առուվաճառքի պայմանագիր:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդը (աճուրդները) չի (չեն) անցկացվում:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք մինչև աճուրդին նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ) ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ 42050 դրամ, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը.

-աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ), գույքի գնի մեջ չի ներառվում և անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Աճուրդի մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհանդիսացող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00):

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է հերթ:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, հայտարարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող հայտարարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (5 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող հայտարարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել (հասցեն՝ ք. Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 24-67-25,23-73-00 ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր
պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ 1013-Ն որոշման, «ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի աշխատակազմ» պետական կառավարչական հիմնարկի օտարման ենթակա տրանսպորտային միջոցները

ՀՀ	Գույքի անվանումը	Գտնվելու վայրը	Թողարկման/ Ձեռքբերման թ/թ.	Գույքի որոշման հետ կապված վճարը ներառյալ ԱԱՀ /դրամ/	Գնահատված արժեքը 31.05.07թ. դրությամբ /դրամ/	12.11.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	12.11.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	27.11.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	27.11.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	12.12.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	12.12.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	27.12.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	27.12.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	11.01.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	11.01.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «ԵրԱԶ-762Վ» (պ/հ՝ 097 SU 64)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Կենտրոն Տ/Ա, հեռ.՝ 582-883	1990թ.	18000	153000	153000	7650	122400	6120	97920	4896	78336	3917	62669	3134
2	Ավտոմեքենա «ԵրԱԶ-762Վ» (պ/հ՝ 91-94 ԱՊՊ)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Արտաշատի Տ/Ա, հեռ.՝ 0235-22168	1987թ.	18000	144000	144000	7200	115200	5760	92160	4608	73728	3687	58983	2950
3	Ավտոմեքենա «ՈւԱԶ-4692» (պ/հ՝ 16-40 ԱՊԱ)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Արովյանի Տ/Ա, հեռ.՝ 0222-22988	1976թ.	18000	204000	204000	10200	163200	8160	130560	6528	104448	5223	83559	4178
4	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2121» (պ/հ՝ 314 ՍԼ 24)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Թալինի Տ/Ա, հեռ.՝ 02490-2387	1988թ.	18000	732000	732000	36600	585600	29280	468480	23424	374784	18740	299828	14992
5	Ավտոմեքենա «ԻԺ-2715» (պ/հ՝ 23-68 ԱՊՕ)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Կապանի Տ/Ա, հեռ.՝ 0-285-67184	1986թ.	18000	141000	141000	7050	112800	5640	90240	4512	72192	3610	57754	2888
6	Ավտոմեքենա «Ս-2140» (պ/հ՝ 78-71 ԱՊՎ)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Աբովյանի Տ/Ա, հեռ.՝ 0222-22988	1987թ.	18000	162000	162000	8100	129600	6480	103680	5184	82944	4148	66356	3318
7	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21063» (պ/հ՝ 600 ՍԼ 51)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Կապանի Տ/Ա, հեռ.՝ 0-285-67184	1986թ.	18000	650000	650000	32500	520000	26000	416000	20800	332800	16640	266240	13312
8	Ավտոմեքենա «ԻԺ-2715» (պ/հ՝ 06-59 ԱՊՊ)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Գավառի Տ/Ա, հեռ.՝ 0264-24364	1987թ.	18000	141000	141000	7050	112800	5640	90240	4512	72192	3610	57754	2888
9	Ավտոմեքենա «ԻԺ-2715» (պ/հ՝ 35-37 ԱՊԱ)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Արտաշատի Տ/Ա, հեռ.՝ 0235-22168	1989թ.	18000	141000	141000	7050	112800	5640	90240	4512	72192	3610	57754	2888
10	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-310290» (պ/հ՝ 818 ՏԼ 43)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Աբովյանի Տ/Ա, հեռ.՝ 0222-22988	1996թ.	18000	1242000	1242000	62100	993600	49680	794880	39744	635904	31796	508724	25437
11	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-3110» (պ/հ՝ 896 ԼԼ 01)	ՀՀ ԿԱԱԳՎՊԿ Գյումրիի Տ/Ա, հեռ.՝ 0312-23167	2000թ.	18000	840000	840000	42000	672000	33600	537600	26880	430080	21504	344064	17204

ՀՀ	Գույքի անվանումը	29.01.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	29.01.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	13.02.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	13.02.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	28.02.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	28.02.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	14.03.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	14.03.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	31.03.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	31.03.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/	15.04.08թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	15.04.08թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «ԵրԱԶ-762Վ» (պ/հ՝ 097 SU 64)	50136	2507	40109	2006	32088	1605	25671	1284	20537	1027	16430	822
2	Ավտոմեքենա «ԵրԱԶ-762Վ» (պ/հ՝ 91-94 ԱՊՊ)	47187	2360	37750	1888	30200	1510	24160	1208	19328	967	15463	774
3	Ավտոմեքենա «ՈւԱԶ-4692» (պ/հ՝ 16-40 ԱՊԱ)	66848	3343	53479	2674	42784	2140	34228	1712	27383	1370	21907	1096
4	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-2121» (պ/հ՝ 314 ՍԼ 24)	239863	11994	191891	9595	153513	7676	122811	6141	98249	4913	78600	3930
5	Ավտոմեքենա «ԻԺ-2715» (պ/հ՝ 23-68 ԱՊՕ)	46204	2311	36964	1849	29572	1479	23658	1183	18927	947	15142	758
6	Ավտոմեքենա «Ս-2140» (պ/հ՝ 78-71 ԱՊՎ)	53085	2655	42468	2124	33975	1699	27180	1359	21744	1088	17396	870
7	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ-21063» (պ/հ՝ 600 ՍԼ 51)	212992	10650	170394	8520	136316	6816	109053	5453	87243	4363	69795	3490
8	Ավտոմեքենա «ԻԺ-2715» (պ/հ՝ 06-59 ԱՊՊ)	46204	2311	36964	1849	29572	1479	23658	1183	18927	947	15142	758
9	Ավտոմեքենա «ԻԺ-2715» (պ/հ՝ 35-37 ԱՊԱ)	46204	2311	36964	1849	29572	1479	23658	1183	18927	947	15142	758
10	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-310290» (պ/հ՝ 818 ՏԼ 43)	406980	20349	325584	16280	260468	13024	208375	10419	166700	8335	133360	6668
11	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-3110» (պ/հ՝ 896 ԼԼ 01)	275252	13763	220202	11011	176162	8809	140930	7047	112744	5638	90196	4510

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ 1014-Ն որոշման՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի նախագահը աճուրդի հաղթողի կողմից առաջարկված գնի վճարումից հետո մեկամսյա ժամկետում աճուրդի հաղթողի հետ կնքում է առուվաճառքի պայմանագիր, դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը՝ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:30-ին:

Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդը (աճուրդները) չի (չեն) անցկացվում:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք. Երևան Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ) ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 տոկոսը, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը.

-աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ), գույքի գնի մեջ չի ներառվում և անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Աճուրդի մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է: Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհանդիսացող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը: Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00): Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է հերթ: Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, հայտարարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող հայտարարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող հայտարարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք. Երևան Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխություններն ու լրացումները կհրապարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

Մասնավորեցում

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ՝ 2008Թ. ՀՈՒՆՎԱՐԻ 14-ԻՆ, ԺԱՄԸ 12:00-ԻՆ, ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 14.04.05թ. թիվ 348-Ն որոշմամբ լուծարվող «Ստեփանավանի գ/կ տոհմային գործի եւ արհեստական սերմնավորման կայան» ՊՓԲԸ-ի (հասցեն՝ Լոռու մարզ, ք. Ստեփանավան, Սուրբ-Վարդանի 35ա) հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝

N	Գույքի անվանումը	Գնահատված մեծությունը դրամ	Մեկնարկային գինը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ
1	«Ստեփանավանի գ/կ տոհմային գործի եւ արհեստական սերմնավորման կայան» ՊՓԲԸ-ի հաշվեկշռում գտնվող շենքերն ու շինությունները՝ որպես մեկ ամբողջական միավոր	19391000	9696000
	այդ թվում՝		
	գրասենյակ (262.6 ք.մ.)		
	լաբորատորիա (329.3 ք.մ.)		
	անասնագոմ (583.9 ք.մ.)		
	ավտոտնակ (300.7 ք.մ.)		
	ենթակայան (12.7 ք.մ.)		
	(պարիսպ) 102գ/մ		
2	ԳԱԶ 66 (պ/հ՝ 57-85 ԸԺՆ)	55000	55000
3	ՈՒԱԶ 315112 (պ/հ՝ 261 LS 37)	10000	10000

* Գնորդը պարտավոր է աճուրդի արձանագրությունն ստանալուց հետո, ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով համապատասխան հաշվին վճարել անշարժ գույքի զբաղեցրած հողամասի կադաստրային արժեքը՝ 13269200դրամ (ընկերության անշարժ գույքի զբաղեցրած հողատարածքը՝ 2.5131հա, հողատարածի 1 ք.մ. կադաստրային արժեքը 528դրամ):

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք, ինչպես նաեւ համայնքները, որոնք մինչեւ յուրաքանչյուր աճուրդի նախորդ աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է 1-ին լոտի համար 484800դրամ, իսկ 2-րդ եւ 3-րդ լոտերի համար 1700 դրամ: մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը: Նախավճարը կարող է վճարվել նաեւ կանխիկ «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները եւ լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երեւան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) մինչեւ աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը,ժամը 17:00, իսկ՝ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչեւ աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները վաճառվող լոտին (գույքին) կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչեւ աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածը՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչեւ 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչեւ 14:00):

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին եւ յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացված մասնակցի վկայականի համարին համապատասխան, տրամադրում է քարտ:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը:

Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքներով ընտրված մասնակիցը:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնառագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ (մեկից ավելի լոտ ձեռք բերելու դեպքում նախավճարը հաշվարկվում է ամենաբարձր վաճառքի գին ունեցող լոտի վճարման ենթակա գումարի մեջ), իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում եւ տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից, իսկ լոտի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնառագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող եւ ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը:

Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեպքում, մուծված նախավճարը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Վաճառվող լոտին ծանոթանալու համար զանգահարել Ա.Վահրամյանին 093-885526 հեռախոսահամարով:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) եւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երեւան, Դ.Անհաղթի 23 /4րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխություններն ու լրացումները կհրապարակվեն այն ձեւով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

«Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. մայիսի 10-ի թիվ 628-Ն որոշման, «Հայաստանի Հանրապետության Կոտայքի մարզպետարանի աշխատակազմ» պետական կառավարչական հիմնարկի օտարման ենթակա տրանսպորտային միջոցները

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Թողարկման/ Շահագործման տարեթիվը	Գնահատված արժեքը 07.02.07թ. դրությամբ /դրամ/	19.07.07թ. աճուրդի		03.08.07թ. աճուրդի		20.08.07թ. աճուրդի		04.09.07թ. աճուրդի		19.09.07թ. աճուրդի	
				մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «ՆԻՎԱ-2121»	1986թ./1986թ.	204000	153000	7650	122400	6120	97920	4896	78336	3917	62669	3134
2	Ավտոմեքենա «ՆԻՎԱ-2121»	1984թ./1996թ.	399300	300000	15000	240000	12000	192000	9600	153600	7680	7680	384
3*	Ավտոմեքենա «ՆԻՎԱ-2121»	2000թ./2000թ.	659000	500000	25000	400000	20000	320000	16000	256000	12800	12800	640

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	04.10.07թ. աճուրդի		19.10.07թ. աճուրդի		05.11.07թ. աճուրդի		20.11.07թ. աճուրդի		05.12.07թ. աճուրդի	
		մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/ -	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «ՆԻՎԱ-2121»	50136	2507	40109	2006	32088	1605	25671	1284	20537	1027
2	Ավտոմեքենա «ՆԻՎԱ-2121»	6144	308	4916	246	3933	197	3147	158	2518	126
3*	Ավտոմեքենա «ՆԻՎԱ-2121»	10240	512	8192	410	6554	328	5244	263	4196	210

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. մայիսի 10-ի թիվ 628-Ն որոշման՝ Հայաստանի Հանրապետության Կոտայքի մարզպետը աճուրդի հաղթողի կողմից առաջարկված գնի վճարումից հետո մեկամսյա ժամկետում աճուրդի հաղթողի հետ կնքում է առուվաճառքի պայմանագիր, դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը՝ 19440 (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաեւ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված օրենքով սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:00-ին: Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդը (աճուրդները) չի (չեն) անցկացվում:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք, ինչպես նաեւ համայնքները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք. Երեւան, Դ.Անհաղթի 23) ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 3 տոկոսը, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը.

-աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ), գույքի գնի մեջ չի ներառվում եւ անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները եւ լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Աճուրդի մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է: Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչեւ աճուրդի սկսվելը: Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչեւ աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչեւ 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչեւ 14:00): Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին եւ յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է քարտ:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնառագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում եւ տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնառագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող եւ ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը:

Աճուրդում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում:

Աճուրդի մասնակիցները մեքենաներին ծանոթանալու համար կարող են դիմել ՀՀ Կոտայքի մարզպետարան (հասցեն՝ ք.Հրազդան, Կենտրոն, վարչական շենք թիվ 1) կամ զանգահարել՝ (0223) 2-32-40, 2-35-77 հեռախոսահամարներով:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) եւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երեւան, Դավիթ Անհաղթի 23 հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 24-67-25, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխություններն ու լրացումները կհրապարակվեն այն ձեւով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

* Նշված լոտը վաճառված է:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՎԵՐԱՐԺԵՒՈՐՈՒՄ

Փորձելով վերծանել դա Վինչիին

Մեծերի ճակատագիրն է. ինչքան բացահայտում ենք նրանց, այնքան նոր հարցադրումներ են առաջ գալիս: Դարեր շարունակ եւ վերջին շրջանում, հատկապես Դեն Բրաունի հայտնի գրքի հրատարակումից հետո, շատերն են փորձել վերծանել դա Վինչիին: «Artnews» ամսագրից ստորեւ թարգմանաբար ներկայացվող Մարտին Գեյֆորդի հոդվածում ծանոթանում ենք գիտական աշխարհի ներկայացուցիչներից Օքսֆորդ համալսարանի դոկտ. Մարտին Քեմփի հետ, որը գրքերի, հոդվածների, ինտերնետային ընդարձակ կայքի եւ այլ ժամանակակից տեխնիկական միջոցներով փորձում է բացահայտել Լեոնարդո դա Վինչիի մտածողության գաղտնիքները:

Ինքը՝ Մարտին Գեյֆորդը լոնդոնյան «Սփեքթեյթր» թերթի արվեստի մեկնաբանն է, բայց հաճախակի հանդես է գալիս նաեւ «Դեյլի թելեգրաֆ», «Մոդեռն փեյնթրզ» եւ «Հարթըրզ բազար» պարբերականներում:

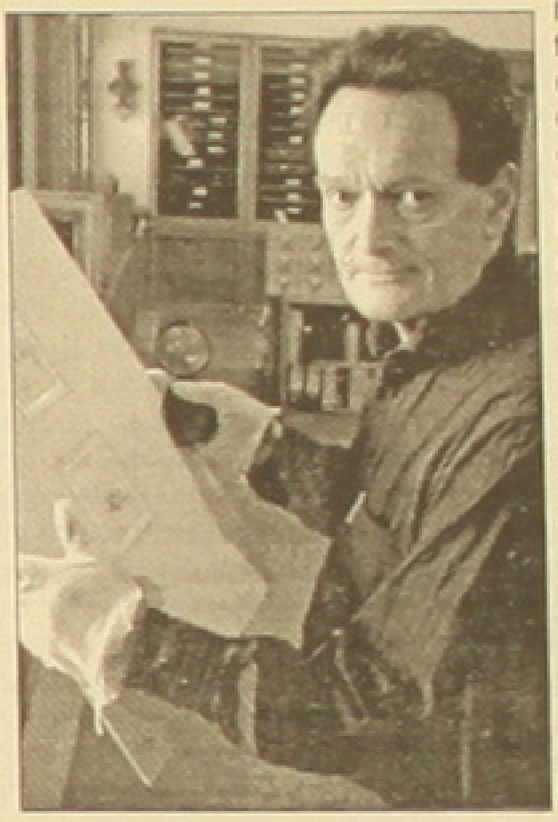

Հին Հունաստանի Պարոս կղզու բնակիչ, լիրիկական եւ սատիրական ժանրի հույն բանաստեղծ Արքիլոքոսը (Ք. ա. 7-րդ դար) ժամանակին գրել է «Աղվեսը շատ բան գիտի, բայց ոզնին մեկ կարեւոր բան գիտի»: Հետագայում Ռիգայում ծնված անգլիացի հռչակավոր փիլիսոփա, Օքսֆորդ համալսարանի հասարակագիտության եւ խաղաղագիտության առարկաների տեսաբան (1957-67 թթ.) Այզա Բեռլինը մարդկանց բաժանեց «աղվեսների եւ ոզնիների»՝ համապատասխանաբար շատ բաներ մանրամասն եւ մեկ բան խորը իմացողների:

Դրանցից ո՞ր դասին էր պատկանում Լեոնարդոն: Ոզնո՞ւ, որ մեկ խոշոր տեսության պրպտողն է, թե՞ աղվեսի, որ ամենատարբեր փաստեր հավաքելու անհագ ծարավով է տառապում:

Լեոնարդոյի կյանքն ու գործունեությունն ավելի քան 40 տարի ուսումնասիրած դոկտ. Մարտին Քեմփի կարծիքով մեծ ֆլորենցացին այդ երկուսի միաձուլումն էր:

Լեոնարդոյին ուսումնասիրողների մեջ Քեմփը աշխարհի մեծագույն հեղինակություններից է: Օքսֆորդում իր գրասենյակի պատից կախված է Մոնա Լիզայի պատկերը, որի դիմագծերը թվայնացման միջոցով փոխակերպված են եւ համարեցված՝ պրոֆեսորի դիմագծերին: Արամիս մի հնարք, որով ուսումնասիրողն ու ուսումնասիրվող առարկան (նյութը) միաձուլվում են իրար, դառնալով մեկ ընդհանուրություն:

Քեմփի համար Լեոնարդոյի հետ առնչվող առեղծվածները ոչ մի կապ չունեն այսպես կոչված «տեմպլարների»[1] կամ մագդաղենացիների հետնորդների հետ: Նրա համար կարեւորը Լեոնարդոյի մտածողությունն է, միտքն է: Ինչպե՞ս է աշխատում այն:

Լեոնարդոյի աշխատանքները, հատկապես բազմաթիվ գծագրերը (սխեմաները) որոշ գաղափար են տալիս նրա մտավոր աշխատանքի մասին: Դիտելով դրանք կարող ենք եզրակացնել, որ նա հետաքրքրասեր աղվես էր: Հետաքրքրությունների լայն շրջանակի արձանագրումն անգամ բավական է գլխապտույտ առաջացնելու համար: Իր «Լեոնարդո: Փորձառություն, փորձ եւ դիզայն» (Պրինստոն համալսարանի հրատարակչություն) գրքի առաջին գլխում Քեմփը ներկայացնում է 16 առանձին թեմաներ, որոնցով հետաքրքրվել է Լեոնարդոն, այն էլ խորը գիտելիքներ ձեռք բերելու ձգտումով (այսինքն դառնալու նաեւ ոզնի): Մասնագիտությունների այդ ցուցակով է բացվել նաեւ անցյալ աշնանը Վիկտորիա եւ Ալբերտ թանգարանում կազմակերպված ցուցահանդեսը: Այնտեղ ներկայացված են եղել երկրաչափական դիագրամներ, սխեմաներ, ծերունիներ՝ դասական հագուստներով, ձիեր, փոքրիկ գրառված կերպարներ, մեքենաների մասերի դետալներ, ամպերի վրա լույսի եւ ստվերի խաղեր, բույսերի գեղեցիկ ցողուններ եւ այլն: Եվ զարմանալի չէ, որ «թեմատիկ էջ» են անվանել այդ ցուցակը, քանի որ այնտեղ արտացոլված են եղել Լեոնարդոյի հետաքրքրությունների զանազան «երեսները»:

Տպավորությունն այն է, որ նրա միտքն անընդհատ մեկ նյութից մյուսին է անցել գլխապտույտ արագությամբ: Եվ դրա համար էլ նրա գծանկարները, պետք է խոստովանել, ինչպես ինքը՝ Քեմփն է ասում, «շատ տարօրինակ են»: Դրանք տարօրինակ են հենց այն պատճառով, որ նա միաժամանակ հավանաբար հետեւում էր տարբեր ուղղությունների: Ոչ մի ուրիշ արվեստագետի մոտ այդպիսի երեւույթ չենք նկատի՝ այդքան շատ զանազանություն, էջադրում, տեքստի եւ պատկերի հարաբերակցություն եւ այլն:

Բայց այդ բոլորի մեջ անգամ խառնաշփոթի առաջին տպավորությունը, ըստ Քեմփի, խաբուսիկ է:

«Հնարավոր է սկսել որեւէ կետից, գրում է նա, եւ եթե իմանաք, թե ինչպես էր աշխատում նրա միտքը, գնալ դեպի հաջորդ կետը: Այդ կետերը սարսափելի տարածված, իրարից անջատված են թվում, բայց հնարավոր է դրանց բոլորին կապել միմյանց հետ: Եթե տիրապետում ես նրա աշխատաոճին, ապա սկսելով մի որեւէ կետից ընդամենը չորս քայլից կարող ես ավարտել հետազոտությունդ մի այլ կետում»:

Սովորական դիտորդը կարող է այն զգացումն ունենալ, որ արվեստագետը մի թեմայից մյուսին է ցատկում, մինչդեռ, ըստ Լեոնարդոյի, դրանք բոլորը «մեկ կարեւոր թեմայի զանազան արտահայտություններն են», գրում է Քեմփը եւ բացատրում. «Այդ մեկ կարեւոր թեման բնության կազմվածքն է եւ այն կարգ ու կանոնը, որ գործում է այնտեղ»:

Լեոնարդոն նկարչության գերագույն արտահայտչամիջոցով այդ հասկացությունն է փոխանցում մարդկանց:

Սա է Լեոնարդոյի ներքին «ոզնին», որ Քեմփը հայտնաբերել է: Նա սկզբից եւեթ գիտակցել է դրա գոյությունը եւ հավատացել դրան: Քեմփը երկար ժամանակ է, ինչ զբաղվում է Լեոնարդոյի ուսումնասիրությամբ: Նա սկսել է իր կարիերան որպես կենսաբան Քեմբրիջի համալսարանում, որտեղ ուսանել է 1960-63 թվերին: Հետո անսովոր ցատկ է կատարել դեպի արվեստի պատմությունը, որին հետեւել է Կուրտոլ ինստիտուտում:

Իսկ ինչպե՞ս է նա հասել Լեոնարդոյին: Սկզբում նրան գրավել է Ֆրանդոյին: Սկզբում նրան գրավել է խնդսիական արվեստը: Հետո նրան խնդրել են օգնել մի ուսանողի, որը Լեոնարդոյի մասին հեռուստատեսային ֆիլմ էր պատրաստում: Ուսանողին հանձնարարված է եղել կենտրոնանալ Լեոնարդոյի նկարներում ջրի մեջ առաջացող հոսանքների եւ ջրապտույտների առկայության վրա: Արվեստի պատմության վաղամեռիկ մասնագետ Էռնստ Գոմբրիխը Քեմփին տվել է այդ թեմային վերաբերյալ մի չհրատարակված էսսե՝ «Ջրի մեջ եւ օդում շարժման ձեւի մասին» խորագրով:

Այդ գրության մեջ Գոմբրիխը գտնում է, որ Լեոնարդոն «մի եզակի երեւույթ է» մեզանից այն քչերի համար, որոնք հետաքրքրվում են «մարդկային տեսակների գիտելիքներ ձեռք բերելու եւ դիտելու կարողության փոխադարձ ներգործությամբ»:

«Երբ կարդացի Գոմբրիխի հոդվածը, եւ նայեցի Լեոնարդոյի նկարներին, բնազդաբար զգացի, թե խոսքն ինչի մասին է», գրում է Քեմփը եւ շարունակում. «Այնտեղ՝ խորքում կային որոշակի նախշեր եւ որոշակի կարգ ու կանոն: Եվ այդ հասկանիշները կարելի էր գտնել նրա բոլոր կտավներում: Թվում է, թե ինչ անում էր, ունիֆիկացված ձեւով էր անում, բայց անշուշտ ներկայացնում էր մեկը մյուսից ընդգծված տարբերությամբ: Այդտեղ է նրա մեծությունը»:

Նախքան մեր զրույցը, մենք միասին գնացինք «Արդի արվեստի Օքսֆորդյան կենտրոն», որտեղ նրան մեծապես տպավորեց Դանիել Բյուրենի կտավների ցուցահանդեսը:

Բայց կա նաեւ մեկ ուրիշ հանգամանք, որը չպետք է անտեսվի: Այժմ երբ արվեստագետները նորագույն հետաքրքրություն են ցուցաբերում գիտության ու բժշկությանը, Լեոնարդոյի արվեստը անկասկած խոսք ժամանակակից է համարվում: Ամբողջովին երակներով եւ արտերիաներով կազմված մարդկային կերպարների նրա գծանկարները չափազանց նման են ներկայիս Մարք Քուինի ստեղծած գործերին:

«Ստեղծագործաբար մոտենալով՝ ժամանակակից արվեստը վերագնահատում է ամեն ինչ», բացատրում է Քեմփը: «Անձամբ ես ուրախ եմ այդ ամենի համար: Ի հակադրություն շատ պատմաբանների, ես ակտիվ համագործակցում եմ ժամանակակից արվեստագետների հետ: Լեոնարդոն չափազանց պլաստիկ դեմք է: Նա անընդհատ վերափոխվում է: Ճիշտ է, հավատացած եմ, որ դասական, որոշակի, հստակ չափանիշներ գոյություն ունեն, բայց կան որոշ դեմքեր եւ գործեր, որոնք ժամանակի հետ համընթաց շարունակում են փայլել, իսկ ուրիշները՝ ոչ»:

Քեմփը Լեոնարդոյին «հետեւել» է իր մի շարք գրքերում, որոնցից ամենավերջինը «Լեոնարդո: Փորձառություն, փորձ եւ դիզայն» է: Նրա գործերի մեծ մասը նորարարություններ են, ինչպես Լեոնարդոյի աշխատանքները: Նա նույնիսկ մասնակցել է Լեոնարդոյի գծանկարների հիման վրա գործիքներ, մեխանիզմներ պատրաստելու փորձերին: Դրանցից մեկը խաչաղեղ է, մյուսը՝ ճախրասավառնակ: Դրանց մասին հաղորդումը հեռարձակվել է 2005 թվին հանրային «PBS» ծրագրով: «V and A» ցուցահանդեսի համար Լեոնարդոյի մի քանի գծագրերի թվայնացման առիթով Քեմփը նշել էր, որ մեծ ֆլորենցացին, որը խորապես հետաքրքրվում էր տեխնոլոգիական նորարարություններով եւ շարժման մեխանիկական տեխնիկայով, ինչպես կհրճվեր՝ տեսնելով անիմացիայի ժամանակակից հնարները:

Ինտերնետային կայքում այժմ մի լայնածավալ ծրագիր է գործում «www.universalleonardo.org» անվան տակ: Այնտեղ, հետաքրքրական այլ տեղեկությունների շարքին կարելի է գտնել նաեւ «Հեքիաթասաց Մադոննայի» տեխնիկական քննության նորագույն արդյունքները, որոնք ցույց են տալիս, ինչպես Քեմփն է մատնանշում, թե ինչպես էր Լեոնարդոն անընդհատ վերափոխում իր ստեղծագործելու տեխնիկան:

Վերածննդի վարպետների մեծ մասն ուներ ստեղծագործելու իր ուրույն, կայուն ոճը, մոտեցումը: Լեոնարդոյի պարագայում յուրաքանչյուր նկար տարբեր էր մյուսից:

Քեմփը երկար ժամանակ է ուսումնասիրում «Հեքիաթասաց Մադոննան»: Պարզվել է, որ Լեոնարդոն նման մի կտավի վրա աշխատել է 1501-ին: Այդ մասին գրված է իր ժամանակակցի մի նամակում: «Նա հիմա մի փոքր նկարի վրա է աշխատում, որտեղ Մադոննան նստած՝ կարծես պատրաստվում է մի հեքիաթ պատմել»: Արվեստագետները դեռեւս համաձայնության չեն եկել այն հարցում, թե գոյություն ունեցող տարբերակներից ո՞րն է բնօրինակը:

Սկզբնական շրջանում Քեմփը պնդում էր, որ լավագույն տարբերակներից երկուսը (մեկը դուքս Բուքլուխի սեփականությունը, բայց գողացված 2003 թվին նրա շոտլանդական դղյակից եւ մինչ օրս չհայտնաբերված, մյուսը՝ Նյու Յորքում, անձնական հավաքածույում) պատկանում են Լեոնարդոյին, որ դրանք «մասամբ մեծ վարպետի ձեռքի գործերն են», որոնց ավարտին օժանդակել են նրա օգնականները:

Երկու կտավների վերջերս կատարված փորձաքննության արդյունքները նրա օգտին են: «Կարող ենք հաստատել, որ երկու կտավներն էլ չափազանց նման ենթագծագրեր ունեն, որոնք շատ են տարբերվում մակերեսում երեւացող նկարից: Այդ ենթագծագրերը անկասկած Լեոնարդոյինն են: Սա ապացուցում է, որ մեկից ավելի օրինակներ նրան են պատկանում», գրված է եզրակացության մեջ:

«Ժամանակի ընթացքում սովորել եմ չզարմանալ Լեոնարդոյի անակնկալների վրա: Բայց եւ այնպես երբեք չեմ կարողացել կռահել, թե ինչ կլինի այդ անակնկալը», ասում է Քեմփը: «Նա անսահմանորեն հարուստ է: Ամեն անգամ նրա կտավները դիտելիս՝ մի փոքր տարբերություն եմ հայտնաբերում, որ առաջ չէի նկատել: Նրա գործերը շնչող, հավերժ ապրող կենդանի մարմիններ են, որոնց բաղադրամասերը հասկանալը մի ամբողջ կյանքի տեւողության աշխատանք է պահանջում»:

Որպես օրինակ Քեմփը նշում է, որ ինքը Տոսկանա գետի քարտեզի գծագրերի (դիահերձված կանանցի մարմին հիշեցնող) մանրամասների եւ Մոնա Լիզայի միջեւ կապ է տեսնում: Նա համոզված է, որ երակները, արտերիաները եւ մարդկային մարմնի այլ ճյուղավորումները ոչ միայն հար եւ նման են ասենք Ապենինների վտակներին, այլեւ ամբողջովին նույնն են: Ընդարձակ աշխարհի տիեզերական բնաշխարհը (գետերը, լեռներն ու լճերը, որ տեսնում ենք Մոնա Լիզայի պատկերի ֆոնում) արտացոլվում է դիմանկարի ներքին տիեզերքում: Լեոնարդոյի համար տեսարանը մարդու մարմնում կատարվող մեխանիզմների այլաբանական բացատրությունն է:

Հայտնի է, որ «Մոնա Լիզան» եղել է որոշակի մի անձնավորության՝ Լիզա Գերարդինիի դիմանկարը: Բայց հետագայում այդ նեղ շրջանակից դուրս գալով՝ դարձել է բոլորովին այլ, ավելի ընդգրկուն մի անձնավորության կտավը, որն այդպես էլ երբեք չի հանձնվել Գերարդինիի ամուսնուն, որն էլ նկարի պատվիրատուն է եղել:

Դիմանկարի ֆոնում պատկերված բնության տեսարանը Լեոնարդոյի պոետիկական մոտեցումն է կենտրոնական Իտալիայի աշխարհագրությանը, որը նա ուսումնասիրել էր տնտեսական եւ ռազմական նպատակներով: Աշխարհի բարդ ու վիթխարի (գետերի, գագաթների) համակարգի առաջ կանգնած է մի կին, որը նույնպես բարդ (իր մազանոթներով, կափույրներով) մեխանիզմ է:

Սրանով էլ, գուցե մասամբ բացատրվում է Լեոնարդոյի առեղծվածներից մեկը:

Լեոնարդոյի դեմքում հարցերը մեկը մյուսին են հաջորդել: Ջրի հոսքը անբաժան է ջրի շարժման, ճնշման եւ դինամիկայի նկատմամբ իր հրապուրանքից: Նման հետաքրքրասիրությունը իր հերթին մղել է նրան, որ նա տեսականորեն ուսումնասիրի կարգ ու կանոնի եւ համաչափության օրենքները: Հետագայում նա այդ բոլոր դրսեւորումները բացահայտել է նաեւ մարդու օրգանիզմի կազմվածքի մեջ:

«Երբ մի բանի նայում էր, նա միշտ հարց էր տալիս. ինչո՞ւ է այդպիսին, ինչո՞ւ այդ ձեւն ունի: Նա նման էր մի մեծ երեխայի, որն սկսում է առաջին անգամ հայտնաբերել աշխարհը», բացատրում է Քեմփը:

Ամենատարբեր հարցերը մտատանջում էին Լեոնարդոյին, երբ որեւէ ծրագրի վրա էր աշխատում: Այդ պատճառով էլ զարմանալի չպետք է համարել, որ նրա շատ ծրագրերն անավարտ են մնացել:

Հռոմի պապ Լեոն X-ը մի գործ պատվիրելիս ասել է. «Այս մարդը ոչ մի գործ էլ չի կատարելու: Սկսելուց առաջ մտածում է ավարտելու ձեւերի մասին», երբ նկատել է, թե ինչպես Լեոնարդոն սկսել է որոնել ավարտված կտավը ջնարակելու նոր ձեւեր:

«Սա ճիշտ է, բայց հենց այս անավարտությունը չէ՞ որ առավել գրավիչ է դարձնում նրան», հարցին հարցով է պատասխանում Քեմփը: «Նրանում պարփակված է ամբողջ աշխարհի բարդ կառուցվածքը բացահայտելու ձգտումը: Մարդկային ինտելեկտի հնարավորությունները բացատրել փորձողներից (Նյուտոն, Էյնշտեյն եւ մյուսները) բոլորն էլ եղել են նման մեծ տեսլականներ: Լեոնարդոն այդ բոլորը ներկայացնում է ամենայն թափանցիկությամբ, բայց եւ ավարտվածության բացակայությամբ: Ինչքան նայենք Մոնա Լիզային, կզգանք, որ դեռ մի բան կա, որ մենք չենք ընկալում, ինչ-որ թաքուն բան, որ վեր է մեր իմացական կարողությունից», բացատրում է նա:

Քեմփն ինքն էլ դեռ շատ ժամանակ երեւի կշարունակի ուսումնասիրել նրան՝ փորձելով վերծանել Լեոնարդոյի մյուս՝ մինչ օրս չբացահայտված «առեղծվածները»:

Թարգմանեց
ՀԱԿՈԲ ՇՈՒՇԱՆՅԱՆ

1. **Տեմպլար:** *Երուսաղեմում մոտավորապես 1118-ին հիմնադրված եւ հետագայում Եվրոպայում տարածված կրոնա-զինվորական միաբանություն, որին ճնշել է հետագայում (1312-ին) Վիեննայի խորհուրդը:*

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Մոնոդրամ

«ՄԵՐ ԴԵՄ ԽԱՂ ՉԿԱ...» կամ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹՈՓՉՅԱՆ

Դատարկ բեմի կենտրոնում մի տղամարդ կա ծնկաչոք, ոտաբոբիկ, մարմինը ծածկված ցնցոտիներով, ողողված լույսի մի հզոր ճառագայթով, որի աղբյուրը վերեւում է, ասես երկնքից իջնի: Շուրջբոլորը սեւ է, անթափանց խավար: Նա ձեռքերը միացրել է իրար, աղաչա՞նք է դա, թե՞ պատրաստվում է աղոթել: Աղերսագին հայացքը հառել է վեր, դեպի լույսի աղբյուրը:

Այո, Տեր, ես մեղավոր եմ, ես իսկապես հանցագործ եմ, ավելին՝ ոճրագործ, եղեռնագործ... Այո, կասեմ, չեմ վարանի... Ես զազրելի, եղկելի, եղերելի, նողկալի, պժգալի, խոսնելի արարած եմ... Այդ էլ կասեմ... Ես վիժված եմ, հրեշ, ճիվաղ, գարշանք... Մի խոսքով, կատարյալ այլանդակություն... Դարձյալ քի՞չ է... Այո, ես կեղտ եմ, ապականության մարմնավորում, ոջիլ, աղտեղություն, թրիք, շան կղկղանք... Դարձյա՞լ, Տեր... Ասում ես, թե այդ բառերով իմ բուն էության մի մա՞սն է արտահայտվում լոկ... Իրավացի ես, Տեր... Այդ դեպքում թույլ տուր մի բառով ասել ու վերջացնել... Ոչ, ոչ, Տեր, ես նպատակ չունեմ որեւէ բան մեղմելու, եւ ինչպե՞ս կարող եմ Քո ամենատես աչքի առջեւ... Մի բառ՝ կարճ ու հստակ, ընդամենը երկու վանկ, եւ ամեն ինչ ասված կլինի. ես տականք եմ, իսկական տականք, ահա թե ով եմ ես: *(Գոհ ժպտում է)*: Հապա ի՞նչ էի ասում...

Լռություն: Տղամարդը խավարի մեջ դեսուդեն է ընկել: Դանդաղ եւ անկանոն վազք է, ասես ելք է փնտրում, լավ իմանալով, որ չի գտնելու: Լույսի մի թույլ շող է հայտնվում: Նա կանգնել է կիսախավարի մեջ:

Բայց, ընդունիր, Տեր, որ ես այդպիսին չեմ եղել իմ ամբողջ կյանքում.... Ես մաքուր եմ եղել, ազնիվ, այլասեր... Եվ նույնիսկ... Չես հավատա... Նույնիսկ պատրաստ եմ եղել իմ անձը զոհել հանուն վեհ գաղափարի... Դու պիտի հիշես այդ տարիները... Տասնհինգ-տասնվեց տարեկան պատանիներ էինք, դասերից փախչում գնում էինք քաղաքից հեռու՝ անտառում, ձորակների մեջ զինավարժություններ անելու, հայրենասիրական երգեր երգելու... Մի՞թե չես հիշում... Մահապարտների խումբ էինք ստեղծել, կանոնադրություն մշակել, երդում տվել, որ մեր կյանքի գնով պիտի հայրենիքն ազատագրենք...

Ասում ես՝ մանկական խաղեր էի՞ն... Այո, գուցե, բայց ես անկեղծ էի, ազնիվ զգացմունքներով լի... Օ՜, իմ կյանքի լավագույն օրերն էին դրանք...

(Պոռթկալով, հիստերիկ): Սուտ է, ես չեմ մասնել...

Խայթվածի պես ցնցվում է, ծնկի իջնում:

Օ՜, ներողամիտ եղիր, Տեր... Ուզում եմ ասել, որ քեզ սուտ լուրեր են հասցրել... Այլ խոսքով, զրպարտել են ինձ... Իհարկե, իհարկե, դու ինքդ ես տեսնում մեր բոլորի գործերը... Ախ, մի՞թե չտեսար, Տեր, որ ես իմ միամտության, դյուրահավատության, ավելի շուտ իմ պարծենկոտության զոհը դարձա... Պարզապես ցանկացա այդ աղջկան դուր գալ, ավելի անկեղծ ասած՝ գլուխ գովալ... Ոչ, ոչ, ես չգիտեի, որ նրա հայրը օրգանի աշխատող է... Ուրեմն, ասում ես՝ գիտեի եւ միտումնավոր էի պատմո՞ւմ... Հաջորդ օրվա արշավին ես չգնացի, որովհետեւ հիվանդ էի... Ճիշտ է, ես դուրս եկա բակ, բայց ոչ թե խաղալու, այլ որպեսզի մաքուր օդ շնչեմ... Հայրս պնդեց... Իբր մաքուր օդն օգտակար է գրիպը բուժելու համար...

Այդ էլ գիտե՞ս, Տեր... Ուրեմն, իսկապես, քեզնից ոչինչ չի լինի թաքցնել...

Հետո՞... Ես մոռացել եմ, թե հետո ինչ եղավ... Անկեղծորեն, իսպառ մոռացել եմ... Սակայն հիշում եմ, որ ոչ մեկը չտուժեց, չաքսորվեց, բանտ չնստեց... Պարզապես մի երկու հոգու հեռացրին դպրոցից... Ընդամենը այդքանը... Ինձ ինչու չհեռացրի՞ն... Դե, ասացի, ես այդ օրը հիվանդ էի... Եվ այնուամենայնիվ դա համարում ես մատնությո՞ւն... Շա՜տ խիստ ես, Տեր իմ, անողո՜ք... Նույնիսկ մեղա եկա՞... Այն էլ կոմերիտական ժողովո՞ւմ... Դատապարտեցի իմ զինակից ընկերների՞ն... Այդպիսի բան չեմ հիշում, Տեր... Անկեղծորեն եմ ասում... Մի՞թե այդ աստիճան կարող էի ստոր լինել...

(Անսպասելի ուրախած): Հա՞, ասում ես՝ անկեղծ խոստովանությունը կթեթեւացնի՞ պատիժը... Այսինքն՝ մեր դատարանների նման եք աշխատում... Որ այդպես է, կջանամ իսկապես անկեղծ լինել, ինչպես ասում են՝ համագործակցել, եւ հուսամ որպես հատուցում Դրախտի ամենաանշուք, ամենահամեստ, ամենաաննկատ անկյուններից մեկը կտաս ինձ... Հետո կերեւա՜... Ես իսկապես անկեղծ կլինեմ, Տեր, ոչինչ չեմ թաքցնի, մանավանդ որ հիշողությունս կարծես թարմացավ... Այո, բոլոր մանրամասներն աչքիս առջեւ են, միայն թե, Տեր, մեր երկրային դատարանների պես չանես, երբ ամեն ինչ անկեղծորեն խոստովանում ես, բայց պատիժդ չի թեթեւանում... Որովհետեւ ինձ նմաններն են դատավոր կարգվա՜ծ... Իրավացի ես, Տեր, ինձնից ավելի վատերը...

Ուրեմն, այսպես, այդ իրադարձությունը հանգուցային եղավ ամբողջ կյանքիս համար, եւ որ հիմա ես այստեղ եմ՝ Քո Ահեղ Դատաստանի առջեւ, պատճառը գուցե հենց այդ չարաբաստիկ... Դու պահանջում ես, որ երեւույթներն իրենց անունով կոչե՞մ... Այո, սիրով, չէ՞ որ ես ինքս մեկ բառով որոշեցի, թե ով եմ ես՝ իսկական տականք... Դա ե՞րբ հաշվի կառնվի... Օ, ի՜նչ մեծահոգի ես, Տեր, բարեգութ եւ ամենողորմ...

Արդ, այդ չարաբաստիկ մատնությունը վճռորոշ դարձավ հետագա կյանքիս համար... Օրինակ՝ ես երբեք չեմ փայլել ուշիմությամբ եւ ջանասիրությամբ... Ես սովորական աշակերտ էի՝ ոչ շատ լավ, ոչ շատ վատ, մի խոսքով, միջակ... Այո, կատարյալ միջակություն, բայց այդ դեպքերից հետո իմ գնահատականները բարձրացան, ես գրեթե գերազանցիկ դարձա... Ճիշտ է, պատմության ուսուցիչը շարունակում էր երբեմն եւ նույնիսկ երկուս նշանակել, եւ ես հասկանում էի, թե ինչու... Նա չէր սիրում ինձ եւ իր արհամարհանքը չէր թաքցնում... Եվ գիտե՞ս ինչն էր ցավալին. պատմությունը միակ առարկան էր, որը սիրում էի...

Դու լավ գիտես, Տեր, որ ես նրա հախից եկա... Իմ սովորական խնդրանքը բավական եղավ, որպեսզի նրան հանրամատչելի լեզվով բացատրեն, թե ինչն ինչոց է... Եվ ըստ երեւույթին համը մի քիչ հանել էին... Պարզ ասած, ես ստորացրել էի այդ պատկառելի ծերունուն, որը դեռեւս հեղափոխությունից առաջ ուսում էր ստացել Գերմանիայում... Նա 37 թվականն էր տեսել... Ճիշտ է՝ ժամանակները փոխվել էին, բայց ծերուկը լավ գիտեր, որ օրգանների հետ կատակ անել չի կարելի... Ուստի նա էլ սկսեց մյուս ուսուցիչների նման ինձ բարձր գնահատականներ դնել...

Սակայն դա չէր կարեւորը... Ես հասկացա, որ ես՝ լակոտս, իմ ամբողջ ոչնչությամբ հանդերձ, ուժ եմ ներկայացնում... Ճիշտ է, այդ ուժը ուղղակիորեն ինձնից չէր գալիս, այլ անմատչելի, աներեւույթ մի տեղից, բայց հենց դրանով էր ազդեցիկ ու խորհրդավոր... Եվ ես սիրեցի այդ ուժը, ես հասկացա, որ պետք է ավելի մոտենամ նրան, նրա բացառիկ արտոնյալը դառնամ... Միաժամանակ ես սկսեցի հասկանալ, որ երկար ճամփա ունեմ անցնելու, որպեսզի կարողանամ ավելի ազատ, ուզածիս չափ օգտվել այդ ուժից...

Օ, ինչե՜ր էին անցնում իմ մտքով, ինչպիսի՜ քաղցր երազանքներ էի փայփայում... Բայց արբեցումն անցնում էր արագ եւ ես հայտնվում էի նորից իմ անշուք գոյության մեջ, որն ինձ ասում էր դաժանորեն, թե ով եմ ես... Այո, Տեր, ես հստակորեն գիտակցում էի, որ ընդամենը մի ողորմելի արարած եմ, եւ հենց դա էր ինձ մղում նոր ստորություններ անելու, քիթս ամեն տեղ խոթելու... Եվ ինձնից գոհ էին, խրախուսում էին, նվերներ տալիս...

Ես արդեն տասնյոթ տարեկան էի: Բարեհաջող ավարտեցի դպրոցը եւ, ինչպես որ սպասվում էր, հեշտությամբ ընդունվեցի համալսարանի պատմագիտական բաժինը... Ահա այստեղ էր, որ բուռն գործունեություն ծավալեցի... Հանձնարարությունները հիմնականում հետեւյալն էին. ես պետք է աշխատեի ոչ մի բանով աչքի չընկնել, ավելի շատ պիտի լսեի, քան խոսեի, իսկ խոսելու դեպքում պիտի աշխատեի զրույց հարուցել մեզ հետաքրքրող նյութի շուրջ... Այո, «մեզ»... Եվ քանի որ «մեզ» հետաքրքրում էր ամեն ինչ, ապա կարող ես պատկերացնել, թե որքան շատ էր «մեր» գործը...

Ես պետք է լրտեսեի իմ ուսանող ընկերներին, դասախոսներին, հարեւաններին, իմ հեռավոր ու մոտիկ ծանոթներին եւ անգամ ազգականներին... Միայն հորս ու մորս մասին մատնագիր չստորագրեցի, սակայն իմ շրջապատում գտնվող գրեթե բոլորը դարձան իմ ախտագին հետաքրքրասիրության առարկան... Ոմանց մասին նույնիսկ մի քանի անգամ գրեցի...

Օ՜, ես հսկայական մի ժառանգություն եմ թողել նրանց արխիվներում... Եվ ինչ փառահեղ էջեր կան այնտեղ... Այո, այո, Տեր, ես հոգի եմ դրել այդ գործի մեջ, ոճ մշակել, նախադասություններ հղկել, բառեր գտել... Ինչպիսի՜ լեզու էր, ինչպիսի՜ նրբին դիվանագիտություն, երկիմաստության ինչպիսի՜ խաղեր, էպիտետների ինչպիսի՜ առատություն...

Դա քեզ զարմացնո՞ւմ է, Տեր... Նույնիսկ վրդովմունք պատճառո՞ւմ... Բայց դա իմ ստեղծագործությունն էր, իմ արարումը, վերջապես իմ պայքարը... Օ՜, եթե մի հրաշքով այդ բոլոր էջերը վեպեր, պատմվածքներ ու բանաստեղծություններ դառնային, հիմա ես Շեքսպիրի, Գյոթեի եւ Հյուգոյի փառքը կունենայի... Բայց, ավա՜ղ, այդ ոսկի էջերն ընդմիշտ փակված են դժնի արխիվներում եւ ամենաշատը երկու-երեք հոգու ուշադրությանն են արժանացել...

Տեր, ես զգում էի, որ իմ մեջ ձիրքեր ես դրել, եւ երազում էի ողբերգակ դերասան դառնալ կամ մեծ բանաստեղծ, ազգի ցավերի երգիչ... Չէ՞ որ ես հայրենասեր էի... Չէ՞ որ վսեմ նպատակներ ունեի... Երբեմն-երբեմն, հոգու խորքում ամաչում էի ինքս ինձնից, որ այդպիսի ստոր գործով եմ զբաղված, եթե, իհարկե, դա կարելի էր գործ անվանել... Միաժամանակ գլուխ էր ցցում իմ ճղճիմ էությունը, որն ասում էր, թե կարող եմ ազդել կարեւոր մարդկանց ճակատագրերին, նրանց բախտը որոշել... Մանավանդ որ նոր ժամանակներ էին սկսվում ինձ համար...

Համալսարանն արդեն ավարտել էի, ինչպես միշտ՝ ոչ լավ, ոչ էլ վատ, միջակությունն ու անշնորհքությունն արդեն դարձել էին իմ ճակատագիրը, իմ անջնջելի խարանը... Ախ, եթե մի բանով աչքի ընկնեի, գոնե մի քիչ փայլեի, հիմա ուրիշ ճակատագիր կունենայի... Ինչ որ է, դա չխանգարեց, որպեսզի առանց որեւէ դժվարության ասպիրանտուրա ընդունվեմ, ավելին՝ օգնեց, քանզի ինձ նման գործունեությունների առջեւ կանաչ ճանապարհ էր բացված... Ես ոչ մեկի աչքը չէի ծակում, ոչ մեկին չէի խանգարում, չասած այն մասին, որ ինձ համար ինչպես պետք էր եւ որտեղից պետք էր միջնորդել էին...

Իմ հեղինակությունն արդեն բարձրացել էր նրանց աչքում, եւ ինձ նոր, ավելի կարեւոր հանձնարարություններ էին տալիս... Չնայած երիտասարդ տարիքիս, ես արդեն հայրենասերի, ազատախոհ մտավորականի համբավ ունեի, քչից-շատից գրում էի, նույնիսկ մամուլում մի քանի անգամ հանդես եկա այսպես ասած համարձակ հոդվածներով... Եվ այս ամենն ինձ օգնեց, որպեսզի գրողների եւ արվեստագետների շրջանակ թափանցեմ...

Սկզբում նրանց հետ հանդիպում էի սրճարաններում, խմում էի հետները, որպես հավասար-հավասարի զրուցում կարեւոր նյութերի շուրջ, վիճում, կռվում, նույնիսկ գժտվում, հետո նորից բարեկամանում... Բոլորը սիրում էին ինձ, վստահում... Նրանց համար ես ազնիվ ու պարկեշտ մի երիտասարդ էի եւ, ամենակարեւորը՝ փայլուն ապագա ունեցող մի պատմաբան...

Հետո՞... Հետո՝ ի՜նչ... Հետո դիսերտացիայի պաշտպանություն եղավ, դարձա թեկնածու... Մի քանի տարի չանցած դարձա դոկտոր... Պատմագիտության մեջ որեւէ հեղաշրջում չարեցի եւ չէի էլ կարող անել... Ինձ նմաններով լցված էր գիտության ասպարեզը...

Տեր, դու լավ գիտես, թե որն է իմ դժբախտության հիմնական պատճառը... Ոչ մի բանում ամբողջական չեղա, կիսատ-պռատ մարդ էի... Ո՛չ լավն էի, ո՛չ՝ վատ, ոչ անտաղանդ, ոչ էլ տաղանդավոր, ո՛չ չար, ո՛չ՝ բարի, եւ վերջապես, ոչ պարկեշտ, ոչ էլ անպարկեշտ... Եթե մի լավ բան էի անում, մեջն անպայման մի կեղտ կար, իսկ ստորություն անելիս էլ ինչ-որ տեղ, ինչ-որ պահ խղճի խայթ էի զգում... Տեր, մի՞թե չէիր կարող ինձ արարել որպես մի ավարտուն, որպես մի ամբողջական տականք... Կամ թե գաղափարի անմնացորդ նվիրյալ դարձնեիր, որ մենակ ու անվեհեր քայլում է ընդդեմ բոլոր արհավիրքների... Ինչպե՞ս կարելի է միաժամանակ սատանային պաշտել եւ քեզ... Այո, հոգուս խորքում քո ներկայությունն էի զգում երբեմն, բայց գործով ծառայում էի սատանային...

Ես գիտեմ, որ մենք՝ խեղճ մահկանացուներս, չարի եւ բարու մշտական պայքարի ասպարեզ ենք... Մի՞թե քո ընտրյալներին արժանանալու համար ամեն օր, ամեն ժամ պիտի փորձության ենթարկվեինք... Ծանր է, Տեր, այդ պայքարը, մոլորությունները՝ անհաշվելի, սատանայի գայթակղություններն էլ անհաղթահարելի... Հիմա եմ հասկանում, թե ինչպիսի կորով ունեն սրբերը, որ կարողանում են հաղթական դուրս գալ այդ մշտական պայքարից... Մինչդեռ ես ամեն անգամ դժվարին ընտրության առջեւ կանգնելիս դյուրին լուծումներն էի ընտրում եւ հեռանում քեզնից...

Ես արդեն հակակրանքով էի նայում ինքս ինձ... Իմ ամեն մի ուրախության մեջ թույն կար խառնված, բայց ես ուժ չունեի դուրս գալու մեղքի կախարդական շրջանակից... Գոնե վերջնականապես լքեիր ինձ եւ իսպառ թողնեիր սատանայի քմահաճույքին... Ասում ես՝ երբեք չես լքում մարդուն...

Բայց դա դաժան է, Տեր... Առանց քեզ իմ կյանքն ավելի դյուրին կլիներ, սակայն դու ծվարել էիր իմ մեջ, հոգուս հեռավոր մի անկյունում, որտեղից մշտական տառապանքների ճարակը դարձնեիր ինձ...

Եվ ես փորձեցի քեզ քշել իմ միջից կամ գոնե ձայնդ լռեցնել... Ես դիմեցի ստուգված միջոցին՝ խմիչքը, որին անմիջապես հաջորդեց թղթախաղը, իսկ դրանցից դեպի թմրամոլություն ընդամենը կես քայլ էր...

Ես գիտակցաբար եւ հետեւողականորեն ուծացնում էի ինձ, բթացնում եւ խլացնում, որպեսզի չլսեմ քո ձայնը... Դարձել էի եղկելի մի երեւույթ, կատարյալ մի խլյակ... Կինս հեռացավ՝ տանելով իր հետ երկու երեխաներին, ընկերներս երես թեքեցին... Գործի տեղը մի կերպ հանդուրժում էին ինձ...

Չնայած լավ էի վաստակում, սակայն սկսեցի դրամի պակասություն զգալ, պարտքերի մեջ խրվեցի, որպեսզի կարողանամ թղթախաղիս պարտքերը վճարել... Ելքը գտնվեց միանգամից. կաշառքը... Ես չեմ ասի, թե իմ ձեռքերը կատարելապես մաքուր էին... Արդեն առիթներ ունեցել էի կաշառք վերցնելու, սակայն դա պատահական բնույթ էր կրել... Երբեմն-երբեմն այս կամ այն գործարքի դիմաց վարձահատույց էին լինում... Դե, համալսարան է, գիտես... Մի խոսքով, կաշառքն ինքն էր գալիս իմ ոտքը, ներողություն, իմ ձեռքը, սակայն հիմա ընթացքը փոխվեց, եւ ես առիթը չէի փախցնում կաշառք վերցնելու, իսկ ավելի ճիշտ՝ բացահայտ դրամաշորթությամբ զբաղվելու...

Հասկանալի է, որ իմ հիմնական աղբյուրը ուսանողներն էին... Ես զզվանքով էի նայում այդ ստրկահոգի զանգվածին... Գոնե մեկն ըմբոստեր, բողոքեր, չհամաձայներ... Ես այդպիսի ուսանողի ճակատը կհամբուրեի... Մի ամբողջ սերունդ կարողացել էինք ամորձատել... Եվ դրանք մեր ապագա մտավորականներն էին, դրանց միջից նաեւ նախարարներ, դեպուտատներ, պետական բարձր պաշտոնյաներ պիտի դուրս գային եւ ժողովրդի բախտը որոշեին...

Այդպիսով, կաշառքն ու դրամաշորթությունը դարձան իմ հիմնական զբաղմունքը... Եվ գնալով ավելի էի լկտիանում... Տարօրինակ է մարդկային հոգեբանությունը. որքան ավելի լկտի ես դառնում, այնքան ավելի են հանդուրժում քեզ, բայց բավական է մի պարկեշտ մարդ կյանքում մեկ անգամ սայթաքի, ողջ-ողջ կխորովեն նրան... Բոլորը հանդուրժում էին իմ ահագնացող, չափ ու սահմանն անցնող այլանդակությունները... Ես վերջնականապես տրվել էի ամենազազրելի մոլություններին... Հարբեցողությանը, խաղամոլությանը եւ թմրամոլությանը ավելացավ արվամոլությունը...

Մեղքերի մեջ թաղվելը գոնե մի բանով օգտակար եղավ ինձ համար. «Այնտեղ» կարծես մոռացան իմ գոյության մասին, եւ դա հասկանալի էր. այդ վիճակում ես ինչպե՞ս կարող էի նրանց օգտակար լինել... Ես արդեն ուրիշ հայացքով սկսեցի նայել իմ մոլություններին...

Տես էջ է

[illegible]

ՏԱԿԱՆՔԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Զ էջից

Դրանք իմ փրկարարներն էին, չէ՞ որ դրանց շնորհիվ կարողացա օձիքս ազատել իմ «հովանավորներից»... Հետաքրքրական է, Տեր, կարո՞ղ ես արդյոք բացատրել, թե սատանայի մի ոտքով ինչպե՞ս են ազատվում նրա մյուս ոտքից...

Ես վերջնականապես անասնացել էի եւ հոգու կատարյալ անդորր էի վայելում... Այլեւս չգիտեի, թե ինչ բան է խղճի խայթը... Հարբեցողությունը, խաղամոլությունը եւ կաշառքն ինձ համար անմեղ բաներ էին, մանավանդ վերջինը, որ դարձել էր համաժողովրդական զբաղմունք...

Սակայն միայն ես չէի, բոլորն էին խրված կեղտի մեջ, ամբողջ հասարակությունը, ամբողջ երկիրը... Հատուկենտ մարդիկ կային, որ մնացել էին մաքուր... Եվ հենց դրանք էին անհանդուրժելի... Նրանք զրկված էին, մեկուսացված ամեն ինչից, հեռացված բոլոր քիչ թե շատ կարեւոր պաշտոններից, սակայն նրանց լուռ ներկայությունն անգամ ծանր մեղադրանք էր ամբողջ հասարակության համար: Մենք՝ մանր ու մեծ սրիկաներս, խորապես ատում էինք դրանց, ամենազազրելի ստերը տարածում, ծաղրական մականուններ դնում, առիթը չէինք փախցնում նրանց վնասելու, ամենաստոր բաներն անելու... Եթե ճար ունենայինք, հաց ու ջրից էլ կզրկեինք...

Մեղս ինչ թաքցնեմ, Տեր, տանել չեմ կարող մաքուրներին, ազնիվներին... Քիչ է մնում դրանց շնչից բռնեմ եւ թափախեմ կոկղանի մեջ... Ու ասեմ՝ դե կե՛ր, դե կե՛ր, մաքուր ես, հա՞... Էլ սրանից հետո մեծ-մեծ չքրտես...

Սակայն շուտով ժամանակն ինքը պիտի իրագործեր իմ այդ բաղձանքը... Փոփոխություններ էին սկսվել պետության մեջ... Օր չկար, որ մի շշմեցնող լուր չհասներ հսկա երկրի տարբեր անկյուններից... Պետության առաջին դեմքերն ասում էին բաներ, որոնց համար նախկինում առանց դատ ու դատաստանի կարող էին բանտ կոխել... Թերթերը սոսկալի հոդվածներ էին տպագրում... Ինչ-որ մի ձեռք տակնուվրա էր անում հասարակությունը... Այլեւս ոչ մեկի բերանը փակել չէր լինի. ասում էին՝ ինչ մտածում էին, եւ ավելի շատ՝ ինչը չէին մտածում... Օդն անգամ լցված էր փոփոխություններով...

Եվ ամբոխը, ներողություն, ժողովուրդը լցվեց փողոց... Բայց դա հետո եղավ... Դրանից առաջ իմ հրեշտակները հայտնվեցին անսպասելի, իմ տերերը, որոնց գոյությունը գրեթե մոռացել էի... Նրանց հայտնվելն ինձ, իհարկե, չզարմացրեց... Այս թոհուբոհի մեջ նրանք պիտի որ ճշտական ու ճշգրիտ տեղեկությունների կարիք ունենան... Սակայն ես պիտի շատ զարմանայի...

Նրանք, ովքեր սարսափազդու պետության կողմից նշանակված էին հետեւելու, որ հասարակության մեջ եւ մանավանդ մարդկանց գլուխներում ամեն ինչ անփոփոխ մնա, իմ առջեւ նստած խոսում էին փոփոխությունների անհրաժեշտության մասին... Իսկ նրանցից մեկն անգամ այսպես բարբառեց. «Պետք է ժողովուրդն իր ճակատագրի տերը դառնա»:

Ես մի բան հասկացա, որ եթե եկել են ինձ նման ստահակի մոտ, ապա իմ կարիքն ունեն, ուրեմն, կարող եմ նազուտուզ անել, ինձ թանկ ծախել... Վերջապես, արժանապատիվ վրդովմունքով հրաժարվել... Չէ՞ որ նոր ժամանակներ էին սկսվել... *(Հեգնանքով):* Խոսքի ազատությո՜ւն, մարդու իրավունքնե՜ր... Սոցիալական հավասարությո՜ւն... Բարոյականությո՜ւն... Արդարությո՜ւն...

Այո, Տեր, եթե այդ ազնիվ գաղափարներն իսկապես ուզում էին կյանքի կոչել, ինչո՞ւ չգնացին մաքուր մնացած այն հատուկենտ մարդկանց մոտ, այլ եկան ինձ մոտ (իսկ թե ես ինչ արարած եմ, նրանք հրաշալի գիտեին): Նրանց վերջնական նպատակը դեռեւս չէի կարող կռահել, բայց խաղամոլի իմ հոտառությամբ անմիջապես զգացի, որ մութ հաշիվներ ունեն, եթե իմ կարիքն են զգում եւ որ մեջտեղը մեծ խաղագումար կա...

Ժողովրդին դժվար չեղավ փողոց հանել... Օ, ի՜նչ գեղեցիկ, ի՜նչ ազնիվ բաներից էինք խոսում... Ինչպե՜ս էինք բորբոքում ժողովրդի վսեմ զգացմունքները... Ինչպիսի՜ անզգուշությամբ եւ չարամտությամբ էինք աղ լցնում նրա չսպիացած վերքերին... Եվ տասնյակ տարիների ընթացքում մեղքին ու ստորինություններին հաշտված ամբոխը հավատաց մեզ, բառացիորեն աչքի առջեւ, մի քանի օրում մաքրվեց ու դարձավ ժողովուրդ՝ բառիս ամենավսեմ իմաստով...

Տեր, ընդունիր, որ մեր փոքրիկ, մեր փառապանծ երկիրը միանգամից թոթափվեց բոլոր արատներից եւ դարձավ Ավգուստինոս Երանելու «Աստծո քաղաքը»... Մի քանի շաբաթ շարունակ ոչ մի հանցագործություն չգրանցվեց միլիցիայի բաժանմունքներում, զի ժողովուրդն ամենայն բարեխղճությամբ ու խորունկ մի հավատով հետեւում էր քո տասը պատվիրանների անթերի կատարմանը...

Եվ ես բոցաշունչ հռետոր դարձած դիմում էի ժողովրդին՝ ասելով, որ եթե գողանում ես, խաբում ու շնանում, ապա մեղավորը միայն դու չես... Հիմնական մեղավորը վերեւում է նստած... Եթե նա չմեղսագործի, դու էլ չես մեղսագործի... Եվ ես սեփական փորձով պիտի համոզվեի, որ ձուկն իսկապես գլխից է հոտում...

Ժողովրդի ոգեւորությունը կարճ ժամանակում պաղեց կամ գուցե մենք պաղեցրինք, մարդիկ դարձան իրենց առօրյա հոգսերին... Իշխանությունն էլ փոխվեց՝ կոմունիստներից հեշտ ու հանգիստ անցավ մեզ... «Մեզ» ասելով նկատի ունեմ ինձ նման արարածներից կազմված հոսակախումբը, որն իրեն հորջորջել էր «Հույս եւ փրկություն - համաժողովրդական կոմիտե»... Եվ երկիրը, պետությունը, ամբողջ ժողովուրդը հանձնված էր մեզ...

Ես չհասկացա, Տեր, դա քո ծա՞ղրն էր, թե՞ մի չար դիտված, որ տեղի էր ունեցել առանց քո գիտության, այն պահին, երբ ուշադրությունդ ավելի կարեւոր մի բանի վրա էր... Եթե գայլին թողնեին ոչխարի փարախը մտնի, երեւի այդպիսի ավերածություններ չաներ, ինչը մենք արեցինք մեր հարազատ երկրում՝ մի քանի տարվա ընթացքում... Մեր տարածներով անցած բոլոր չինգիզխաններն ու լենկթեմուրներն անմեղ երեխաներ դարձան մեր համեմատ... Ոչ մի լավ բան չարեցինք մեր ժողովրդի համար, միայն ավերեցինք, պղծեցինք, երկրի հարստությունը իրար մեջ արեցինք, մի մասն էլ ջրի գնով ծախեցինք օտարներին...

Մեջս գոնե մի քիչ խիղճ էր մնացել, այն բաները, որոնցով ժողովրդին էի ոտքի հանել, մի քիչ էլ ինձ էին մաքրել... Տեր, ես իսկապես ուզում էի դարձի գալ, օգտակար մի բան անել իմ ժողովրդի համար... Ես հասկացել էի, որ մի նոր առիթ ես տալիս փրկվելու... Սակայն, Տեր, նաեւ ոգի տայիր՝ պայքարելու մինչեւ վերջ...

Հեղափոխական ընկերներս ներողամիտ հեգնանքով ինձ հասկացրին, որ «թատրոնը վերջացավ», որ հիմա ժամանակն է մեր պայքարի պտուղները քաղելու, ուստի եթե խելքի չգամ, կհայտնվեմ իմ շատ սիրելի ժողովրդի կողքին...

Եվ ես «խելքի եկա»... Միանգամից, վերջնականապես, քանզի հասկացա, որ կամ անմնացորդ քոնը պիտի լինեմ կամ ոտքով-գլխով դառնամ սատանայի սպասավորը... Նախորդ իշխանությունները երկկենցաղ գոյության ինչ-որ հնարավորություն էին տալիս. մենք կարող էինք՝ առանց մեր խղճի դեմ շատ գնալու, եւ՛ քոնը լինել, եւ՛ սատանայինը... Մինչդեռ հիմա պահանջը հստակ էր. կամ այս կողմ, կամ այն կողմ...

Եվ գիտե՞ս, Տեր, թե ինչու «այն» կողմն ընտրեցի, որովհետեւ մինչեւ վերջ ինձ զորավիգ չեղար... Ամենածանր պահին դու մեզ թողնում ես մենակ... Եվ ես կատարեցի այդ քայլը՝ իմանալով, որ քեզնից հեռանում եմ ընդմիշտ... Եվ սատանայի պարգեւը չուշացավ... Հաջորդ օրը Գերագույնը կանչեց իր մոտ եւ հայտնեց, որ ինձ նշանակում է մինիստր... «Ավելի լավ պաշտոն կտայի, եթե հիմարություններ չանեիր... Հաշվիր, որ սա փորձաշրջան է... Ամեն ինչ կախված է այն բանից, թե քեզ ինչպես կպահես», - ամփոփեց Գերագույնը՝ ձեռքս սեղմելով:

Եվ ես ինձ «խելո՛ք» պահեցի... Իսկ պարգեւները չհապաղեցին... Ինչպես ձեռնասուն արջի բերանն են շաքար դնում հաջող կատարված ամեն մի համարից հետո, այնպես էլ իմ նվիրվածության յուրաքանչյուր ապացույցին հաջորդում էր մի բացառիկ պարգեւ. մի նոր պաշտոն կամ շքեղ մի ուղեւորություն, կամ առանձնահատուկ մի արտոնություն, կամ թանկարժեք մի նվեր, կամ ինչ որ մտքովդ անցնի...

Տեր, գիտե՞ս որն է քո եւ սատանայի հիմնական տարբերությունը... Այն, որ կարճ ժամանակով այս աշխարհ եկած խեղճ մահկանացուն քեզ հավատարիմ մնալու համար անասելի տառապանքներ պիտի քաշի եւ իր կենդանության օրոք քեզնից ոչինչ չստանա... Այդտեղ՝ վերեւում էլ հայտնի չէ, թե ինչի կարժանանա... Մինչդեռ Սատանան տեղնուտեղը գնահատում է ծառայությունդ, եւ առավել քան շռայլ կերպով, երբեմն նույնիսկ ավանսով է տալիս, այն էլ ինչպիսի՜ առատությամբ... Ուրեմն, ինչո՞ւ զարմանալ, որ նրա սպասավորներն ավելի շատ են, քան քոնը...

Մինիստր նշանակվելու հաջորդ օրն իսկ փառահեղ քեֆ արեցինք հանրապետության ամենամեծ արգելոց-անտառում... Եվ այդտեղ, ուր լուցկի բառ արտասանելն անգամ կարող էր հանցանք համարվել, իմ ենթակաները մի փառահեղ խարույկ էին վառել, որպեսզի հենց նույն անտառում խփված վարազի մսից խորոված սարքեն... Եվ ես, մեծագույն ախորժակով խժռում էի վարազի միսը... Ճիշտ են ասում, թե արգելված պտուղը քաղցր է, շա՜տ քաղցր... Քեֆի թունդ պահին, միմոսական լրջությամբ դիմեցի դատախազին, որ մեզ հետ սեղան էր նստել. «Դուք պարտավոր եք քրեական գործ հարուցել իմ դեմ՝ արգելոցում պահպանվող կենդանուն ոչնչացնելու համար»: «Անպայման կհարուցենք, - նույնպիսի լրջությամբ պատասխանեց օրենքի անկաշառ պահապանը, - եթե կենդանու հարազատները գրավոր բողոք ներկայացնեն»:

Դրանից մի քանի օր հետո, ծրիակերների մի ոհմակ հետս առած, մեկնեցի Ավստրալիա՝ համաշխարհային մի ֆորումի մասնակցելու... Ինչ-որ թղթեր ստորագրեցի այնտեղ, պարտավորություններ ստանձնեցի, նույնիսկ կրակոտ ելույթ ունեցա, որպեսզի իմ երկիր վերադառնալուն պես թքած ունենամ դրանց վրա եւ ճիշտ հակառակն անեմ...

Օրինակ՝ անտառները... Ծառ ու ծաղիկ չթողեցի իմ հայրենիքում... Ավելի շուտ թողեցի, որ բոլոր ծառերը կտրեն... Իսկ ինչո՞ւ թողեցի... Նախ, որովհետեւ կոմունիստներն էին տնկել այդ ծառերը, իսկ նրանց ախտավարակ ժառանգությունից պետք է հնարավորին չափ շուտ ազատվեինք... *(Ոգեւորվում է, դեմագոգ հռետորի պես)* որպեսզի կարողանայինք տասնամյակներով արյունոտ լծի տակ տառապած ժողովրդին դեմոկրատական իշխանության հրճվանքը պարգեւել, երկրի վրայից պետք է վերացնեինք նրանց պիղծ հետքերը, մենք բոլորս պետք է անցնեինք այդ դժվարին ինքնամաքրումի ճանապարհով, մենք պետք է ջնջեինք այդ ամոթալի խարանը, վե՛րջ ստրկությանը, վե՛րջ նվաստացումներին, վե՛րջ համազգային թալանին...

(Ուշքի գալով): Սրանից զատ, իհարկե, կար նաեւ ուրիշ պատճառ... Ուրեմն, մեր Գերագույնի փեսան, այդ խելքի պալատը, գնացել էր Ռուսաստան եւ իր կարծիքով շահավետ պայմանագիր կնքել՝ 10 միլիարդ մոմ՝ ջրի գնով... Մի հանճարեղ խորհրդական ունեինք՝ շատ հեռուներից եկած... Այս իմաստունն անմիջապես լուծումը գտավ. «Եկեք հոսանքն անջատենք, եւ ժողովուրդն ստիպված կլինի այդ մոմերն առնել, իսկ արտադրված էներգիան էլ կես գնով կվաճառենք հարեւան երկրին, - ասաց հանճարեղ խորհրդականը եւ ժպտալով ավելացրեց. - Ես արդեն խոսել եմ նրանց հետ... Հազիվ կարողացա համոզել... Մտածում էին, թե մի հետին միտք ունենք, որ այդքան էժան ենք տալիս...»: Գերագույնը հավանություն տվեց գաղափարին եւ, իբր սաստելով, դիմեց իր փեսային. «Հաջորդ գնալուդ հանկարծ քարե կացին չբերես, թե չէ քո պատճառով ստիպված կլինենք մեր երկիրը հետ տանել դեպի քարե դար...»:

Այսինքն՝ ժողովուրդն արդեն քարե դարում էր... Տասը միլիարդ մոմը կարողացանք կարճ ժամանակում վաճառել ժողովրդին... Լավ էլ մոմեր էին՝ ճրճռալով արագ վառվում էին՝ բիկֆորդյան լարի պես... Մոմ ծախելը դարձավ ամենաշահավետ գործը... Բայց իհարկե ամեն մարդու չէինք թողնում... Այդ բիզնեսը մեր ձեռքը վերցրինք եւ մի քանի ամսում միլիոնների տեր դարձանք... Ինչ տարիներ էին, ափսոս երկար չտեւեց...

Հիմա կասես, թե մոմերն ինչ կապ ունեն ծառերի հետ... Են կապն ունեն, որ [illegible]ն ու մազութն էլ էլեկտրականության պես [illegible] էինք հարեւաններին եւ հայտարարում, [illegible] անհայտ չարագործները պայթեցրել են գ[illegible]րը...

Հետո՞... Դու լավ գիտես, Տեր, թե ի[illegible]ն հետո... Կենացները գնալով ք[illegible] էին... Եթե ճար լիներ օդն ու արեւի[illegible] էլ կծախեինք հարեւան երկրներին, ի[illegible]դին կասեինք գնա գլխիդ ճարը տ[illegible] Խիղճներս իսպառ կորցրել էինք, ասես [illegible] էինք, թե ով ավելի ընչաքաղց կլինի, [illegible]լի մեծ վաստակություն կանի իր հար[illegible] ժողովրդին... Եվ իմ ամեն մի ստորությ[illegible] հերթական պարգեւն էի ստանում [illegible]նայի առատության եղջյուրից...

Միայն Գերագույնի տեղը չնստ[illegible]գած բոլոր պաշտոններն անցան իմ [illegible]կով... Եվ ինչպես Դոն Ժուանն իր [illegible] էր փոխում, այնպես էլ ես էի անցնում [illegible]տոնից մյուսը... Ասես գանձ լինեի, [illegible] դժվար էր գտնել... Մի պահ նույնիսկ [illegible] եղավ, որ միաժամանակ հինգ պաշտ[illegible]վեցի... Ո՞վ է ասել, թե մի ժամանակով ըն[illegible]նը մի աթոռին կնստես... Ես իմ խղճ[illegible]տոսյունով միաժամանակ հինգ աթոռ էի [illegible]ղեցնում, այն էլ ինչ աթոռներ...

Փառահե՜ղ մի տուն շինեցի քաղաքի [illegible]տրոնում... Հինգ հարկանի շքեղ մի առանձնատուն... Ամեն ինչը դրսից բերեցի՝ կահույքը, լոգանքի պարագաները, անգամ դռների [illegible]ները... Հատուկ պատվեր... Հսկա [illegible]թյուն էր... Բարձր պարիսպ քաշեցի, [illegible] կողքը մի հոյակապ եկեղեցի կանգնեցր[illegible]... Ուզում էի նույնիսկ սեփական կա[illegible] դնել, բայց տղաներն ասացին, թե՝ [illegible] կհասկացվի, թե մենք աշխարհիկ պետություն ենք, եկեղեցին պիտի իշխանությունից առանձին լինի... Ասացի՝ առանձին է, էլի, իմ տնից քանի մետր հեռու... Վերջը վարդապետով բավարարվեցի... Շաբաթը մեկ գալիս՝ աղոթում էր մեր մեղքերի համար...

Հապա իմ հագուստը, իմ օծանելիքնե՜րը, իմ ժամացույցնե՜րը... Ես, որ ամիսը մեկ էի [illegible]սակեղեն փոխում, ես որ ապրում էի [illegible] մի բնակարանում, որովհետեւ իմ գուլպաների հոտից շենքի բոլոր ճանճերն ու տարականները սատկել էին, միանգամից սկսեցի հագնվել ամենանրբին դենդիի պես... Ճիշտ է, նրանց ճաշակը չունեի եւ երբեք չունեցա, սակայն ինչ վերաբերում է շքեղությանն ու թանկությանը, ապա նրանք իմ համեմատ պարզապես ընչազուրկներ էին... Օ, ի՜նչ կոստյումներ եւ ի՜նչ կոշիկներ էի հագնում, ինչպիսի՜ փողկապներ կապում... *(Ասես կախարդված լինի):* «Հյուգո Բոսս», «Չեռուտի», «Պիեռ Կարդեն», «Իվ Սեն-Լորան», «Քրիստիան Լակրուա»... Հապա իմ ժամացույցները... «Ռոլեքս», «Օմեգա», «Բլանպեն», «Ֆրանկ Մյուլլեր», «Լոնժին», «Պիաժե»... Ո՞ր մեկն ասեմ... Հապա իմ օծանելիքները՝ «Ջիորջո Արմանի», «Ժիվանշի», «Գուչչի», «Քենզո», «Կալվին Կլայն»... Օ, ի՜նչ մոգական անուններ, ինչպիսի՜ նրբություն, ինչպիսի՜ արբեցնող բույրեր...

Ես հառնեցի մոխիրներից, վերածնվեցի, դարձա առնական, հմայիչ մի տղամարդ... Ալկոհոլից ու թմրադեղից քայքայված իմ մարմինը ցնցվեց ներսից եւ մանավանդ դրսից... Փոխվեց նաեւ դեմքս, աչքերիս արտահայտությունը... Պետական այրի, ազգի հոգսերով ծանրաբեռն հայրենասերի խոհուն, բարի,

Տես էջ Ը

Մոնոդրամ

Է էջից

բայցեւ վճռական մի դեմք... Մազերս մի քիչ անփույթ էին, բայց դա հատուկ խնամքի արդյունք էր, ճակատս՝ կնճռոտ... Աչքերս՝ հոգնած, տակը՝ փոսեր... Անքնության հետեւանք... Ավա՜ղ, դու լավ գիտես, որ ազգի ցավերը չեն, որ ինձ զրկում էին քնից... Քիթս եւ բերանս զուրկ են որեւէ նկարագրից, իսկ կզակս կարճ է, թեքված... Սակայն այս թերությունները ես շտկեցի մորուք թողնելով...

Օ՜, մորուքը հրաշք բան է, կասկածյալ ատուշին կարող է բիբլիական մարգարեի կերպարանք պարգեւել... Մեր հեղափոխության առաջին օրերից դադարեցի ածիլվել... Այսինքն՝ ոչ միայն ես, այլեւ մեր բոլոր համախոհները... Եվ այդպես էլ շրջում էինք փողոցով մեկ՝ աբեղաների պես չածիլված, անլվա, գզգզված մազերով... Ես էլ մորուքս առած գնում էի ընտրողների հետ հանդիպման... Խումհարից դեռ աչքերիս ծեծված շան տխրություն հաղորդելով, ճենճակալած մորուքիս հետ խաղալով եւ անցած գիշերվա ընթացքում օղիով հիմնավորապես բթացրած գլուխս տմբտմբացնելով, իբր լսում էի նրանց... Իբր նշումներ էի անում եւ ժամանակ առ ժամանակ արտաբերում. «Հասկացա... հասկացա...»: Իմ դեմքը համակ տխրություն էր ու կարեկցանք...

Ես, իհարկե, ոչինչ չէի ուզում հասկանալ, քանի որ թքած էի ունեցել նրանց բոլոր պրոբլեմների, նրանց հանդեպ կիրառվող անմարդկային վերաբերմունքի եւ աղաղակող աղքատության վրա, սակայն նրանք հավատում էին գավառական դերասանի իմ սարքովի տխրությանը, քանզի դյուրահավատ էին, քանզի ուզում էին հավատալ, քանզի ուրիշ ճար չունեին... Հիշում եմ, նման հանդիպումներից մեկի ժամանակ, երբ պատերազմի դաշտում զոհված զինվորի հայրը խոսում էր իր կիսաքաղց գոյության մասին, ներկաներից մեկը ելավ ու ասաց. «Ի՞նչ ես ուզում էս խեղճ մարդուց («խեղճ մարդը» ես էի), չես տեսնո՞ւմ՝ մեր բոլորի դարդից սիրտակեր ա»: Ժողովրդի այդ մարդը խոսում էր անկեղծ, կարեկցելով ինձ, վստահ, որ անքուն գիշերներ եմ անցկացրել իրենց մասին մտածելով...

Իմ ընտանի՜քը... Չունենայի՜ դրանց... Մորուքս աճեցնելու օրերին էր, երբ կինս հաշտվեց ու հետ կանչեց ինձ... Քաղաքական հոտառություն ուներ, կռահել էր, որ ապագան մերն է... Կյանքումս դրա նման անկուշտ արարած չեմ տեսել... Փողը [illegible] էր մտնում մեր տուն, բայց մի շաբաթ չանցած սկսում էր վնգստալ, թե հացի փող չունենք... Քաղաքում ինչքան պարազիտ ու շողոքորթ կար եկան լցվեցին մեր տուն... Է՛լ մանիկյուր ու պեդիկյուր անող, է՛լ վարսավիրներ, է՛լ մասաժիստներ, է՛լ [illegible], է՛լ շիացու, է՛լ կարատեիստ, է՛լ [illegible] անող, է՛լ բախտ բացող, է՛լ աստղագուշակ... Հատուկ խոհարարների եւ տուն մաքրողների մասին էլ չեմ ասում... Մազը-մազին չէր խփում, ու ինչքան շատ էին վրեն ծախսում, էնքան ավելի էր գեղեցկանում...

Հենց առաջին անգամ արտասահման գնալուց հետո որոշեց շուն պահել... Իբր բոնտոն ա... Իբր Եվրոպայում բոլոր կարգին մարդիկ շուն են պահում... Դե, մենք էլ քանի որ կարգին մարդիկ ենք եւ, իհարկե, եվրոպացի, նշանակում է մենք էլ պիտի շուն պահենք... Գնաց մի այլանդակ գամփռ բերեց... Դեռ ոչինչ, որ տունն ամբողջ օրը լցված էր դրա հաչոցով, որ դրա մազերն էինք հանում ճաշի միջից, որ կինս ու աղջիկս հիստերիկ ճղճղոցներով եւ ցուցադրաբար դրա լորձունքոտ դունչն էին համբուրում, որ հյուրերի ներկայությամբ թողնում էին սեղանին դրված ափսեից խփշտի... Բայց չափ ու սահմանն անցավ, երբ պահանջեց, որ իր շան [illegible] արտասահմանից բերել տամ... Հատո՜ւկ պահածոներ... Իբր դրանց մեջ ինչ-որ վիտամին կա, որ շատ օգտակար է շան համար... Իբր մեր շուկաներում վաճառվող թարմ միսը կարող է խոց առաջացնել այդ հրեշի ստամոքսում...

Տո շան քած, տո բոստանչու աղջիկ, չես տեսնո՞ւմ, թե երկիրն ինչ վիճակում է... Պատկառելի ու վաստակաշատ մարդիկ անձրեւի ու ձյան տակ ժամերով հերթ են կանգնում, որ մի կտոր ցեխ-հաց առնեն, իսկ դու ուզում ես քո շան լափն անպայման դրսից գա... Ասացի. «Թո՛ղ քո շունը էն ուտի, ինչ որ մենք... Ինչ է, մեզնից լա՞վն է»:

Տղայիս անունը մի տուր... Պատերազմի ծանր օրերին էր... Բանակից ազատեցինք որպես անբուժելի հիվանդ, չնայած եզի առողջություն ուներ... Երանի գնար ու հետ չգար... Ուսումը կիսատ թողեց ու «Ֆոտո-մոդելի» ասպարեզում բացեց... Իբր ռեկլամների համար գեղեցիկ աղջիկներ են պետք... Իբր պիտի Եվրոպա տանի՝ մանեկեն դառնալու, որ միլիոններ աշխատեն... Էդ միամիտ աղջիկներն էլ եկան ու դրա թակարդն ընկան... Հետո հերթով սկսեց դրանց ծախել... Մի քանիսին տարավ Դուբայ, մի քանիսին էլ Եվրոպա՝ ալբանացի մուժիկներին ծախեց... Լավ, մենք մորը բերում մեր ժողովրդին էինք ծախում, իսկ սա ինչո՞ւ է մեր աղջիկներին օտարի ձեռքը տալիս... Չեմ հասկանում, թե ում է քաշել... Հայրենասիրական ջիղ չկա մեջը...

Աղջիկս սրանից ավելի այլանդակ դուրս եկավ... Թմրաբիզնեսի թագուհին է դարձել... Առաջ ծախվում էր, հետո սկսեց ծախել... Վերջերս, լավ է, գոնե ծախվելը թողեց: Ասում է՝ կամ պիտի ծախվեմ, կամ պիտի ծախեմ... Ասում է, թե երկուսը միաժամանակ չի լինի... «Եվ հետո, - ասում է նա, - ծախելն ավելի թույն կայֆ ա»: Ափսո՜ս, չունենայի դրանց...

(Հանկարծ զարմացած շուրջն է նայում): Ի՜-յա՛, էս ինչ եմ տեսնում... Դու՞ ինչո՞ւ եկար այստեղ... Մենք թե չգիտեինք... Այ Գաբրիել հրեշտակ, էս խեղճ ու անտեր ժողովրդին ինչո՞ւ ես բերել դժոխք... Ինձ որ բերել ես՝ հասկանալի է, բա սրանք ինչ մեղք են գործել... Էնտեղ քիչ չարչարվեցի՞ն, որ հիմա էլ բերել ես էստեղ չարչարես... Ուրեմն, մեր նմաններին հանդուրժելն արդեն մեղք է՞... Չէ, էդ մեկը չեղավ... Բա դու չէի՞ր, որ ասում էիր՝ հնազանդ եղեք ձեր տերերին... Ուրեմն, Դժոխքում էլ պիտի միասին լինենք... Էս խեղճերի բախտը չի բերում, էլի... Մեզնից պրծում չունեն... Հա, էդ մեկը ճիշտ ես որոշել, որ մեր պատիժները պիտի տարբեր լինեն... Սրանք ինչ են, որ անձամբ Լյուցիֆերի կողմից չարչարվելու պատվին արժանանան...

Իհարկե, իրավացի ես, որ իրավունք չունեին այդքան դյուրահավատ լինելու, բայց դե, Տեր Գաբրիել, մեզ նման խաբեբաներին չէին կարող չհավատալ... Թե չէ ինչ է ստացվում, որ դահիճն ու զոհն ի վերջո նույն տեղն են ընկնում... Չէ, չէ, Տեր Գաբրիել... Սրանց մեղքը գիտե՞ս որն է... Որ մեզ նման հրեշներ են ծնել, փայփայել ու դաստիարակել... Եթե կուզես իմանալ՝ մենք նրանց ամենաթաքուն իղձերի մարմնավորումն ենք... Մեր մասին խոսելիս կատաղում են, փրփրում, անիծում, յոթհարկանի հայհոյանքներ տալիս, բայց տեղն ու տեղը լռում եւ համակերպվում են, երբ հնչում է սակրամենտալ հարցը. «Դու որ ըլնեիր չէի՞ր անի»: Ստացվում է, որ այդ բողոքողները հավանական գողեր են, որ նրանք էլ եթե պաշտոններ ստանան, պիտի մեզ նման, գուցեեւ մեզնից ավելի անգթորեն թալանեն... Հապա մենք մեր նախորդներից ավելի անխիղճ չեղա՞նք... Եվ չկա մեկը, որ ասի. «Ոչ, ես նրանց տեղը լինեմ չեմ խաբի, չեմ թալանի... Կլինեմ իսկապես արդար ու ազնիվ»: Եթե, իհարկե, թողնեն, որ էդ տեսակ մարդը բարձր պաշտոն ստանա...

Դե, մնաս բարով, Գաբրիել հրեշտակ, մենք այլեւս չենք հանդիպի... Դու էլ մնաս բարով, իմ թանկագին, իմ սիրասուն ժողովուրդ... Մորս արեւ, անկեղծ եմ ասում... Գոնե մեկ անգամ... Ամեն մեկս թող գնա իր պատժավայրը... Ձերը հեշտ է՝ մի քիչ կխաշեն եռման ջրում, մի քիչ կխորովեն, հետո երեւի դրախտ ուղարկեն... Իմ պատիժն ամենասոսկալին պիտի լինի... Ինձ ամենաստորին [illegible] պիտի աքսորեն ընդմիշտ... Հնարավոր է նույնիսկ ինձ համար հատուկ կամերա... Ներողություն, հատուկ պատուհաս սարքեն... Ասում են՝ մինչեւ հիմա ինձ նման մեղավոր այստեղ չի եղել... Աստվածային ամբողջ ատյանն արդեն երեք օր ու գիշեր գլուխ է ջարդում, որ իմ մեղքերին համարժեք պատիժներ գտնի... *(Հեգնական):* Դե մտածեք, մտածեք, մի քիչ շարժեք ուղեղներդ...

Շանթ ու որոտ, ծուխ ու բոց: Բեմը մթնում է: Հեռվից արտասովոր, ողորմելի ու երկարաձգված ճիչն ենք լսում, ասես անհասանելի անդունդն է ընկնում: Նրա աղաղակը գնալով մարում է: Լույսը վառվում է միանգամից: Բեմը մի պահ դատարկ է: Հանկարծ խորքից հայտնվում է հերոսը: Հագնված է շքեղ, մոդայիկ, գլխին շլյապա է, ձեռքին թզբեհ կա եւ մի ձեռնափայտ: Շարժումները ծույլ են, անշտապ, ինքնագոհ է եւ ինքնավստահ: Մոտենում է բեմառաջքին, հեռախոսը գրպանից հանում եւ մի համար հավաքում:

Հա, բարեւ, ապեր, ես եմ... Ո՞նց թե որտեղից... Լոնդոնից, իմ օֆիսից... Արա, ես եմ, ես, սաղ-սալամաթ... Ձենս էդքան շուտ մոռացա՞ր... Ֆսյո, անցավ, գնաց... Դե, հըմի որ պատմեմ մըսի չհավատաս... Վոբշեմ, դատ ու դատաստան արին... Ըստե չէ, այ տղա, ընդե՛, վերեւը... Աստու մոտ... Սաղ հրեշտակներն ու սատանեքը հավաքվել էին իրար գլխի... Իրեք սուտկա իրար վրա նիստ արին, որ իմ մեղքերին համապատասխան պատիժներ գտնեն... Ինչ առաջարկում էին, Աստված ասում էր. «Քիչ է, մեղմ է»: Վերջը որոշեցին, որ Դժոխքի ամենախորքում պիտի պահեն, Լյուցիֆերի անձնական հսկողության տակ, հավերժական սառույցների մեջ կաշկանդված... Էդ մեկը որ լսեցի, շատ ուրախացա, մտքումս ասի. «Լավ ա, թարմ կմնամ...»: Տո չէ, ապեր, գործը դրան չհասավ... Դժոխքի դռներից մտանք թե չէ, մի ղալմաղալ ընկավ... Սատանեքն ինձ որ տեսան, լեղապատառ փախան մտան ծակերը... Սադայելը եկավ անձամբ, Բեհեզբուղի հետ, զանգեց Աստծուն ու ասաց, որ ինձ ոչ մի դեպքում ներս չի թողնի... Որ ես մեծ վտանգ եմ ներկայացնում իրենց համար, որ կարող եմ Դժոխքն ուծացնել ու բարոյապես քայքայել... Ու ինձ ոնց որ բերել էին, ըդենց էլ հետ տարան Աստու մոտ... Ընդունարանում գցել էին, ու ոչ ոք վրես չէր նայում... Վերջը, չդիմացա, բողոքեցի... Ասի՝ ըտենց չի լինի, Դժոխք որ չեք թողնում, ուրեմն Դրախտ տարեք... «Ոչ մի դեպքում», - գոռացին բոլորը... Նորից ժողով արին ու գտան, որ միակ ճիշտ լուծումն ինձ նորից էս աշխարհ ուղարկելն է... Ինչ ասիր... Մի տա՞րվ... Ձեռ ես առե՞... Ապեր, Աստված ընձի անմահություն պարգեւեց... Հա, ցավդ տանեմ, էլ չեմ մեռնելու... Ոնց որ կամ, այ ըտենց հավերժ պիտի ապրեմ... Աստված տեսավ, որ ես ընդեղ, իրա կողքին ավելի վտանգավոր եմ, քան էստեղ... Հա, էն կլեպ փախցնողներին կասես, որ գալիս եմ, թող իմ փայը պատրաստեն, տոկոսներն էլ վրեն... Պատկերացնո՞ւմ ես դրանց ռոժը, որ ինձ նորից տեսնեն... Համա թե կայֆ կլինի... Եղավ, ջան, ապեր, անպայման կհանդիպենք, մի հատ լավ քեֆ կանենք...

Հեռախոսը դնում է գրպանը, ետուառաջ անում ծույլ ու ինքնագոհ: Հետո հայացքը կտրուկ հառում է վեր, խոսում հանդուգն, լկտի:

Այ ըտենց կկզցնեմ սաղին՝ վերեւ ու ներքեւ... Հըմի հասկացա՞ր, որ մեր դեմ խաղ չկա:

(Ծաղրածուի նման ծռմռվելով, ձայնին հեգնական երանգ հաղորդելով): «Ով բարեգութ ու բազումողորմ... Ով ամենատես ու ամենահաս... Մի խոցեր զվիրաւորեալս, մի դատապարտեր զպատժեալս, մի տանջեր զչարչարեալս, մի գլորեր զանկեալս, մի կործաներ զգայթակղեալս, մի խորտակեր զբեկեալս, մի սասանեցուցաներ զդղրդեալս...»:[1] Եղա՞վ, Տեր... Իրար հասկացա՞նք...

Գրպանի հեռախոսը զանգում է:

Ալո... Ապե՞ր... Բարեւ-բարլուս... Էդ խի լեզուդ կուլ ես տվել... Բա քեզ չասի՞ն, որ իսկականից հետ եմ եկել... Կարծում էիր շուլուխ եմ արե՞լ... Առոք-փառոք, հըլը մի բան էլ ավել... Անունս ու պատիվս բարձրացավ... Փողի մասին էլ չխոսանք... Ինչ պետք ա ունեմ... Թազա բիզնես... Հըլը մարդ չգիտի, բայց քեզ կասեմ, որովհետեւ դու էլ կաս մեջը... Սատանաների վերապատրաստման ինստիտուտ եմ բացելու... Հա՛, հա... Սատանաների վերապատրաստման ինստիտուտ: Հերթով կբերենք ու խելք կսովորացնենք, թե չէ մեղք են, հարիֆ մնացել են... Պայմանագիրն արդեն կնքված ա... Բա ո՞նց, մարդագլուխը հարյուր միլիոն... Ես ռեկտորը կլնեմ, դու էլ ուսումնական մասի վարիչը... Վերջիվերջո դու էլ ես դոկտոր չէ՞, մի քիչ էլ գիտությամբ զբաղվենք... Եղավ, ապեր, սկսիր արդեն դասախոսական կազմը հավաքել... Ո՞նց թե որտեղից... Մեր քաղաքը սատանայական գիտությունների դոկտորներով ա լցված... Դե, գործի անցիր...

Հեռախոսը դնում է գրպանը, հայացքը նորից հառում երկինք:

Տեր Աստված, հիմա արի մի քիչ էլ դու խոստովանիր ինձ... Փոշմանել ես, չէ՞, որ մարդ արարածին ստեղծեցիր... Հը՞մ, «ի պատկերի իւրում»: Հա, պատկերը քոնն ա, բայց նե՞րսը... Ներսն ա կարեւոր... Պետք է՞ր քեզ, Տեր Աստված, մարդ կոչված հրեշին ինչո՞ւ ստեղծեցիր, քեզ համար հանգիստ ապրում էիր... Ես հիմա եմ հասկանում, թե ինձ ինչու Դժոխքում չպահեցիք... Էդ ուծացնելն ու քայքայելը ճիշտ են, ինձ որ ներս թողնեիր, հետո գլխիդ էիր տալու... Բայց հիմնական պատճառն այն էր, որ Դժոխքում այլեւս տեղ չկա, գերբնակեցված է... Գեր-գեր-գերբնակեցված... Ես իմացա, որ միլիոնից մեկին եք Դրախտ ուղարկում, էն էլ պայմանական, մնացած ինը հարյուր իննսունինը հազար ինը հարյուր իննսունիննը ուղարկում եք Դժոխք... Դրա համար էլ տեղ չկա... Դրա համար էլ ինձ նման արարածին՝ «հասարակության համար առանձնապես մեծ վտանգ ներկայացնող անձնավորությանը» անմահություն ես պարգեւում եւ հետ դրկում... Հիմա եմ հասկանում, թե ինչու մեր հասարակության մեջ տականքները գնալով շատանում են... Ուրեմն, ինչ է ստացվում, որ ստորությունն անմա՞հ է... Իսկ պարկեշտությունը մահկանացո՞ւ... Չէ, Տեր Աստված, ես իմ կարճ խելքով միտք եմ անում ու տեսնում, որ քո դրվածքը սխալ է... Ես, ճիշտ է, տականք եմ, բայց ապուշ չեմ... Եթե իսկապես ուզում էիր, որ այս աշխարհը «արցունքի հովիտ չդառնա», պիտի ճիշտ հակառակը լիներ, պիտի կարգին մարդկանց անմահություն պարգեւեիր եւ ոչ թե տականքին մեր աչքից հեռու Դրախտում պահեիր... Ինչ որ է, քո ստեղծած աշխարհն է, ոնց կուզես պահիր... Իսկ ես իմ հաշիվը լավ գիտեմ... Բարեգութ Աստված... *(Հեգնանքով):* «Եվ մարդիկ կնմանվեն աստվածներին...»[2]: Չէ մի հա՜... Տես, հանկարծ հակառակը չլինի... Ո՞վ ամենակարող, ո՞վ ամենակալ, ո՞վ ամենաստեղծ, ո՞վ ամենաբարձրյալ... Հա՛, հա՛, հա՛...

Բեմն անտանելի մթնում է, շանթն ու որոտն ընդհատում են հերոսի հոխորտանքը, որին հաջորդում են նրա ողորմելի, մեղայական կցկտուր արտահայտությունները. «Ներիր, Տեր, անհասկացողիս... Մեղա, Տեր... Մեղա... Խնայիր... Խղճա...»: Ձայնը նվաղելով անհետանում է: Բացարձակ լռություն: Լույսը հայտնվում է հույսի պես եւ դանդաղորեն ուժգնանում: Որոշ ժամանակ անց, արդեն ուժեղ լուսավորության ներքո, հայտնվում է սպասարկող բանվորը եւ արհամարհանքով բեմառաջքին շպրտում հերոսի շքեղ կոստյումը, շլյապան, թզբեհն ու դեղնավուն ձեռնափայտը: Վարագույրը վերջապես իջնում է: Հանդիսատեսներն իզուր են ծափահարում, դերակատարը չկա: Նրանք ի վերջո ուղղվում են դեպի ելքի դուռը, եւ այդ պահին, նույն դռնով, ներս է մտնում մեր հերոսը: Նա ոտաբոբիկ է, արտաքինը՝ ծայրաստիճան անխնամ, հագին՝ ցնցոտիներ: Զարմացած դիմում է հանդիսատեսներին:

Սպասեք, սպասեք, էս ո՞ւր, ներկայացումը դեռ չի վերջացել... Գնացեք տեղներդ նստեք... Կարծում էիք արդեն վե՞րջ... Կարծում էիք Աստված պատժեց, ինչպես ասեմ, հանդուգն խոսքերիս համար ինձ տարավ այնտե՞ղ... Չէ, դուք ինձնից իսկապես պրծում չունեք... *(Քաջալերվելով):* Էդ խի՞ ընդենց վախեցաք... Ձեր կողքը եղած տականքներն ինձնից ավելի լա՞վն են... Մի տականքով ավել-պակաս, տարբերություն չկա... Լավ, լավ, եկեք մի երկու րոպե էլ ինձ դիմացեք, «վերջին լուրերը» լսեք ու գնացեք...

Ուրեմն, էսպես... Դուք տեսաք, թե Աստված ինչպես շանթ ու որոտ թափեց իմ գլխին, տարավ վերեւ ու նորից դատաստանի առջեւ կանգնեցրեց... Ասաց, որ երկար խորհրդակցելուց հետո ինձ համար նոր պատիժ են սահմանել... «Այսինքն, նոր պատիժ ասելը շատ կլինի, - բարբառեց Տեր Աստված: - Ընդամենը մի աննշան խմբագրում ենք մտցրել... Անմահությունդ թողնում ենք...»: «Խորապես շնորհակալ եմ», - ասացի ես: «Մի պայմանով, - շարունակեց Տերը: - Որ այսուհետ ընդմիշտ պիտի ապրես միայն քեզ նման տականքների ձեռքով ավերված ու թալանված երկրներում...»: «Կդիմանանք մի կերպ», - պատասխանեցի ես: «Սակայն աննշան խմբագրումը հետեւյալն է, - լրացրեց Տերը: - Դու պիտի ապրես ոչ թե որպես ազգընտիր նախագահ, ոչ թե որպես վարչապետ, մինիստր, դեպուտատ կամ դեսպան, այլ որպես ժողովրդի նվաստ մի ներկայացուցիչ...»:

Էսքան բանը լսելուց հետո ջղերս թուլացան, լեշի պես փռվեցի ու ճակատս գետնին խփելով սկսեցի աղաչել ու պաղատել: Մի խոսքով, ինչ երկարացնեմ... Երեւի խնդրանքս տեղ հասավ... Աստված-պապան ինչ-որ բան փսփսաց հրեշտակներից մեկի ականջին ու վերջն ասաց, որ պատիժս մի քիչ մեղմում են, այսինքն՝ էս նոր կարգավիճակով մի երկու հարյուր տարի կապրեմ, հետո կերեւա...

Մեր մեջ ասած՝ լավ պրծա... Դեռ մի բան էլ ես պիտի շնորհակալ լինեի...

Դե, միամիտ են էլի... Ես իրանց տեղը լինեի, ինձ նման արարածին էդպիսի պատիժ չէի տա... Պադումայեշ, երկու հարյուր տարի ա՝ կդիմանանք, կողքից էլ սուսուփուս ուրիշ գործ կսկսենք... Հետո, լիքը երկրներ կան, որ մեզ նման ազատության, անկախության ու ժողովրդավարության են ձգտում... *(Գրեթե շշուկով):* Իմ հարուստ փորձը այնտեղ շա՜տ պետք կգա... Մի խոսքով, հասկացաք, չէ՞... *(Աչքով է անում, հետո նայում վերեւ):*

Արա, դե ճիշտ էի ասում էլի, որ մեր դեմ խաղ չկա...

Դե, հիմա կարող եք գնալ, էս անգամ ինձնից ազատվեցիք... Բայց ժամանակավոր, լա՛վ հիշեք, ժա-մա-նա-կա-վոր:

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

դեկտեմբեր, 2003 թ. Փարիզ

atoptchian@hotmail.com

1. Գրիգոր Նարեկացի, «Մատեան ողբերգութեան»
2. Ծննդոց, Գ.5:

ՀԱՅԱՑՔ ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

Պուտինը եւ... հայոց ընտրությունները

Ռուսաստանում Վլադիմիր Պուտինի հակառակորդները պնդում են, մեղադրում նրան «անհատի պաշտամունքի» քարոզարշավ ծավալելու մեջ: Արտաքին որոշ նշաններ, իրոք, կան՝ մասսայական միջոցառումներ ի պաշտպանություն նրա, հեռուստատեսային, լրատվական ընդարձակ հաղորդումներ, հրապարակումներ եւ այլն: Սակայն՝ միայն արտաքին: Որեւէ մեկը կարո՞ղ է ասել, թե, օրինակ, խորհրդային մարդկանց թեկուզ չնչին մասը իրական «հարգանք» էր տածում... թանկագին Լեոնիդ Իլյիչի նկատմամբ:

Այստեղ այլ է մթնոլորտը եւ բնավ էլ կեղծ չէ: Պուտինը հիրավի շահել է ժողովրդի մեծ համակրանքը, եւ անկասար Գորբաչով ու Ելցին տեսած մարդիկ, մտահոգված լինելով իրավիճակի կրկնման հավանականությունից, պահանջում են արդեն իրեն շահեկանորեն հաստատած ու վստահելի ղեկավարի երրորդ ժամկետը: Թերեւս եզակի դեպք ռուս իրականության մեջ:

Հավաստացնեմ, Ռուսաստանում ապրող ամեն մի բանական հայ նախանձով է նայում այդ մարդուն, սրտի ցավով արձանագրում այն փաստը, որ բոլորովին ուրիշ է իրողությունը Հայաստանում: Ասել, թե հայրենիքում ներկայիս հավանական թեկնածուներից որեւէ մեկի նկատմամբ ժողովրդի մեջ կա նվազագույն իսկ «պուտինահիշ» նախընտրություն, հազիվ թե տեղին կլինի: Այն տպավորությունն է ստեղծվում, որ եթե այդպես շարունակվի, հայոց ընտրությունները կվերածվեն զուտ տեխնիկական հարցի՝ առանց որեւէ դրական զեղումների: Մեկի հնամաշ «իմիջը» հակադրվում է մյուսի անթափանց նկարագրին...

Պուտինը բաց է, անմիջական, ինչքան դա թույլատրելի է նման մասշտաբի քաղաքական դեմքի համար: Նրա թիկունքին իրական գործեր են, որոնք երկիրը փրկեցին կատարյալ կործանումից՝ առանց չափազանցության: Ժողովուրդը հավատում է նրա խոսքին: Իսկ մեզանում մեկը ժողովրդից աղեկտուր խնդրում է սատար կանգնել իրեն մյուսի մաշկը քերթելու համար, մյուսն էլ սրա երեսովն է տալիս, թե դու էլ մի բարի պտուղ չէիր: Եվ երկուսի թիկունքին էլ մարդիկ չեն տեսնում իրենց նախընտրությունը՝ բարոյականություն:

Պուտինը բարոյապես խոցելի չէ. նրա անունը միայն բավական է, որ ընտրողների մեծ մասը վաղը կայանալիք ընտրություններում քվեարկի (այդպես էլ կլինի) նրա գլխավորած կուսակցության օգտին, անկախ այն բանից, թե ինչ կազմավորում է դա: Իսկ Հայաստանում մարդկանց աչքերը չռվում են սարսափից, երբ նորեն լսում են... ՀՀՇ-ի անունը: Իսկ մյուս կողմը ընկալվում է որպես վերացական, ոչինչ չասող հասկացություն:

Պուտինը մի քանի «հետնորդների» է առաջարկում, գերազանցություն չտալով ոչ մեկին: Սակայն ժողովուրդն ուզում է, որ նա կոնկրետացնի իր ընտրությունը, որպեսզի, ծայրահեղ դեպքում, վերջինիս օգտին անցնի քվեարկությունը: Այսինքն, ներկայիս ղեկավարի «գուցումը» կդիտվի որպես դրական երեւույթ: Հայաստանում արդեն դրսեւորված «եզակի» մոտեցումը հակառակ տպավորությունն է գործում:

Պուտինը ցուցադրական կամ արհեստական ոչինչ չի անում իր ժողովրդի աչքը մտնելու համար: Ինչպես ասվեց, մարդկանց առինքնում է նրա բնական անկեղծությունը: Բայց նա անում է ամեն ինչ, որ գահից հեռանա ոչ որպես «ավանդական» արգահատելի անձ: Հայաստանի ղեկավարությունը չի էլ փորձում ժողովրդի կողմից, չասենք սիրվելու, դա շատ կլիներ, ապա գոնե չմերժվելու համար: Եվ զգալով այդ արհամարհանքը, ժողովուրդը նրան պատասխանում է փոխադարձաբար:

Եվ, վերջապես, ոչ նախագահ Պուտինը, անկախ նրա զբաղեցրած գալիք պաշտոնից, տեւական ժամանակ կմնա որպես ազգային լիդեր, կվայելի ժողովրդի աջակցությունը որպես կայունության ու առաջընթացի երաշխիք: Նման բան գործնականում, ավա՜ղ, բացառվում է Հայաստանում: Եվ ահա թե ինչով է այդ հանգամանքը բացատրում ռուսական մամուլում հանդես եկած հայազգի մի կովկասագետ-քաղաքականագետ.

«Քոչարյան-Սարգսյան զույգի ներքաղաքական ռազմավարության կառուցման ձեւը, որը նախատեսում է սարկաստիկ եւ խիստ անհարգալից մոտեցում թիմից դուրս գտնվողների հանդեպ, տվյալ դեպքում կարող է զույգի դեմ դուրս գալ: Հայաստանի նախագահն իր կառավարման ժամանակամիջոցում կառուցել է հումանիստական հիմքերից զուրկ, կոշտ ու երկդիմի համակարգ, որն անընդունակ է այլածին համակարգի դեմ կառուցողական եւ ազնիվ պայքարի: Հայաստանում ազնիվ պայքար չի լինում: Ներկա իրավիճակը հանգեցնում է հանգուցալուծման երկու տարբերակի. կամ իշխանափոխություն նախքան փետրվարյան ընտրությունները, կամ ընտրական մեխանիզմների ամբողջական բեկում վարչական ռեսուրսների ծավալուն կիրառմամբ եւ պետական համակարգի դադարեցում»:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Մոսկվա

Կործանված թուրքական օդանավը տեխնիկապես սարքին է եղել

Երեկ թուրքական Իսպարտա քաղաքի օդանավակայանից ոչ հեռու ջախջախված «Ատլասջեթ» ավիաընկերության մարդատար օդանավը տեխնիկական անսարքություններ չի ունեցել: Այդ մասին Ֆրանսպրեսի թղթակցին հայտարարել է ընկերության ղեկավար Թունջեյ Դողաները:

Նա նշել է, որ աղետի պահին եղել է «բարենպաստ» եղանակ, անձրեւ կամ ձյուն չի տեղացել: Դողաների խոսքերով, օդանավը վարել են «հմուտ օդաչուներ»: Աղետի պատ-

ճառների մասին հնարավոր կլինի խոսել օդանավի «սեւ արկղերի» հայտնաբերումից հետո միայն:

Ստամբուլից Իսպարտա թռած «Մքդոնել-Դուգլաս 82» տիպի մարդատար օդանավը ռադարների էկրաններից անհետացել էր երեկ առավոտյան: Ավելի ուշ պարզվել էր, որ օդանավն ընկել է Իսպարտայի օդանավակայանից 12 կմ հեռավորության վրա: Բոլոր 49 ուղեւորները եւ անձնակազմի 7 անդամները զոհվել են: Աղետի վայրում կատարվում են փրկարարական աշխատանքներ:

«Սարկոզիից զերծ օր» Ֆրանսիայում

Նոյեմբերի 30-ը Ֆրանսիայում հայտարարված էր «Սարկոզիից զերծ օր»: Ֆրանսիացիները որոշել էին անտեսել նախագահ Նիկոլա Սարկոզիին, որի վարկանիշը վերջերս իջել է 50 տոկոսից էլ ցած: Նախագահի ելույթները բոյկոտելու կոչ էր արված երկրի լրատվամիջոցներին:

Նախագահի կարծիքով, հարկավոր է պայքարել Փարիզի արվարձաններում անկարգություններ հրահրողների եւ ոչ թե սոցիալական ճգնաժամի դեմ, որը, նրա խոսքերով, գոյություն չունի:

Սարկոզիի դիրքորոշումը հիասթափեցրել է ֆրանսիացիներին: ՌԻԱ գործակալությունը նշում է, որ նրա վարկանիշն առաջին անգամ իջել է 50 տոկոսից: Վերջին մեկ ամսում վարկանիշն իջել է 4 կետով, իսկ նախագահին վստահող ֆրանսիացիների թիվը 3 ամսում նվազել է 15 տոկոսով:

Իբր բնակչության գնողունակության բարձրացման թեմայով օրերս Սարկոզիի տված հարցազրույցն իրականում նվիրված էր նույն խժդժություններին, որոնց մասնակիցների դեմ պայքարելիս նա աչքի էր ընկել դեռ նախանցյալ տարի, երբ ներքին գործերի նախարար էր:

Սոցիալական ճգնաժամի գոյությունը մերժող հարցազրույցից ընդամենը կես օր հետո Սարկոզին մեկ ուրիշ հարցազրույցում խոստովանեց սոցիալական դժվարությունների եւ անվերահսկելի ներգաղթի գոյությունը: Նրա խոսքերով, «առկա են սոցիալական դժվարու-

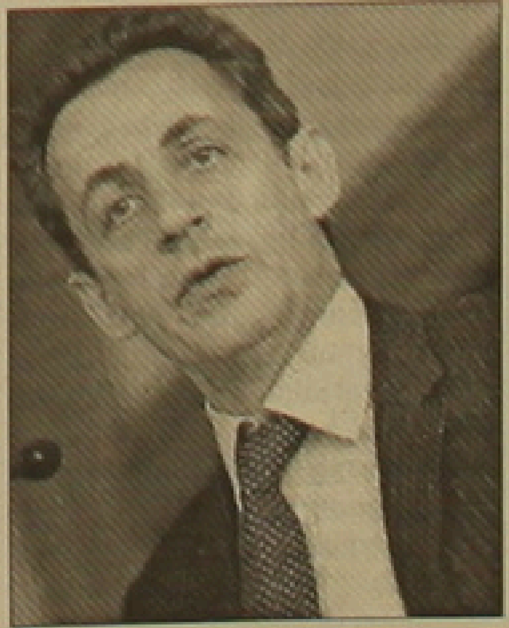

թյուններ, տարիներ շարունակ չվերահսկվող ներգաղթ, հասարակությանը չմերվող մարդկանց առանձնաթաղեր»:

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պուտինը հաստատեց ԵՍԶՈՒ պայմանագրի սառեցումը

ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը երեկ ստորագրել է «Ռուսաստանի Դաշնության կողմից Եվրոպայի սովորական զինված ուժերի պայմանագրի գործողությունը կասեցնելու մասին» օրենքը: Կրեմլի մամուլի ծառայությունը հիշեցնում է, որ

նոյեմբերի 7-ին Պետդումայի ընդունած այդ օրենքը նոյեմբերի 16-ին հաստատվել էր Դաշնության խորհրդում:

ԵՍԶՈՒ պայմանագրի սառեցումն ուժի մեջ կմտնի դեկտեմբերի լույս 13-ի գիշերը:

ՌԻԱ գործակալությունը նշում է, որ սառեցումը չի նշանակում, թե երկիրը դուրս է գալիս տվյալ պայմանագրից, բայց ՌԴ տարածքում պայմանագրի գործողությունը դադարեցվում է: Դրանով իսկ վերացվում են Ռուսաստանի եվրոպական մասում զորքերի տեղաբաշխման ու տեղաշարժման սահմանափակումները եւ չեղյալ են հայտարարվում արեւմուտքի դիտորդների ստուգական այցելությունները:

Պայմանագրի սառեցմանը հանգեցրած հանգամանքներն են ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման հետեւանքով ԵՍԶՈՒ «խմբային սահմանափակումների վերազանցումը», Ռումինիայում եւ Բուլղարիայում զենք տեղաբաշխելու ամերիկացիների մտադրությունը, որոշ երկրների կողմից պայմանագրի արագացված վավերացման պարտավորությունների զանցառումը:

1990-ին Փարիզում ստորագրված ԵՍԶՈՒ պայմանագիրը Եվրոպայում սահմանափակում է սովորական սպառազինությունների (զրահատեխնիկա, հրետանի, օդուժ) քանակությունը: Փաստաթուղթն ստորագրել են ՆԱՏՕ-ի անդամ 16 եւ Վարշավայի պայմանագրի մասնակից 6 պետություններ:

Լիբանանի նախագահական ընտրությունները՝ դեկտեմբերի 7-ին

Լիբանանի խորհրդարանը որոշել է հերթական անգամ հետաձգել երկրի նախագահի ընտրությունները, դրանք նոյեմբերի 30-ի փոխարեն անցկացնելով դեկտեմբերի 7-ին:

«Խորհրդարանում տարբեր խմբակցությունների ներկայացուցիչների հետագա խորհրդակցությունների անցկացման հնարավորություն ապահովելու նպատակով խոսնակը որոշեց քվեարկությունը հետաձգել մեկ շաբաթով», ասվում է Լիբանանի խորհրդարանի մամլո ծառայության տարածած հաղորդագրության մեջ:

Ֆրանսպրեսը նշում է, որ 2007-ի սեպտեմբերից երկրի նոր նախագահի թեկնածության առթիվ քվեարկությունը հետաձգվում է արդեն 6-րդ անգամ: Լիբանանի օրենսդրության համաձայն, երկրի նախագահին ընտրում է խորհրդարանը: Քվեարկությանը պետք է մասնակցի 127 պատգամավորներից առնվազն 85-ը, իսկ ապագա նախագահը պարտավոր է ստանալ ներկա գտնվող պատգամավորների ձայների առնվազն 2/3-ը:

Ներկայումս իշխանության գլուխ գտնվող կոալիցիան խորհրդարանում ունի ընդամենը 68 տեղ եւ չի կարողանում ինքնուրույն քվորում ապահովել քվեարկության համար: Ընդդիմադիր կուսակցությունները մտադրվել են բոյկոտել ընտրությունները, քանի որ թեկնածուներից ոչ մեկը չի գոհացնում նրանց:

Հինգշաբթի օրը հայտնի դարձավ, որ խորհրդարանի պատգամավորների մեծ մասը, ներառյալ ընդդիմության ներկայացուցիչները, պատրաստ է քվեարկել Լիբանանի բանակի գլխավոր հրամանատար, գեներալ Միշել Սուլեյմանի թեկնածության օգտին: Այդ ժամանակ լրատվական գործակալությունները հաղորդեցին, որ Սուլեյմանին պաշտպանում է ընդդիմության ազդեցիկ ներկայացուցիչ Միշել Աունը, որն ինքն էլ նախագահության թեկնածու է համարվում: Բայց այդ հաղորդումներից մի քանի ժամ անց Աունը հայտարարեց, թե «մնում են մի շարք չլուծված հարցեր», ուստի դեռ վաղաժամ է քվեարկության դնել Սուլեյմանի թեկնածությունը:

Լիբանանը պաշտոնապես առանց նախագահի է նոյեմբերի 23-ից, երբ պետության ղեկավարի պաշտոնը 9 տարի զբաղեցրած Էմիլ Լահուդը հրաժարական տվեց: Նոր նախագահի ընտրության փորձեր են ձեռնարկվում ընթացիկ տարվա սեպտեմբերից:

Սլովակիա-Հունգարիա սահմանում առգրավվել է 481 գ հարստացված ուրան

Սլովակիայի եւ Հունգարիայի սահմանային անցակետում չորեքշաբթի օրը հայտնաբերվել եւ առգրավվել է 481,4 գրամ հարստացված ուրանի փոշի, որը գնահատվում է 1,7 մլն դոլար: Երկու երկրների ոստիկանների նախնական հետաքննությունները վկայակոչելով՝ «Ֆիգարո» թերթը գրում է, որ առգրավված ռադիոակտիվ նյութը ահաբեկիչների ձեռքին հայտնվելու դեպքում կարող էր օգտագործվել որպես «կեղտոտ» միջուկային ռումբ:

Ոստիկանները պարզել են, որ իրենց ավարը պատրաստված է Ուկրաինայում, որտեղ դեռ ԽՍՀՄ-ի ժամանակներից գործում են միջուկային 15 ռեակտորներ:

ՄԱԳԱՏԷ-ի տարեգրությունն իր հերթին ցույց է տալիս, որ «գերհարստացված» ուրանի առգրավյալ զգալի քանակությունների մեծ մասը ծագում է Արեւելքի երկրներից: Այսպես, 1994-ին Սանկտ Պետերբուրգում առգրավվել էր 2,97 կգ, Պրահայում՝ 2,7 կգ հարստացված ուրան, 1995-ին Մոսկվայում՝ 1,7 կգ, 2000-ին Վրաստանում՝ 770 գ:

Եթե ապացուցվի, որ Սլովակիայում առգրավված ուրանը եւս գերհարստացված է, ապա դա կդառնա աշխարհում առգրավված ուրանի 5-րդ զգալի քանակությունը:

Ըստ «Ֆիգարոյի», վերջին միջադեպը Ռուսաստանի միջուկային անվտանգության համակարգում գոյություն ունեցող բացթողումների հերթական վկայությունն է: Խոսքը մասնավորապես Կոլայի թերակղզու մասին է, որը համարվում է աշխարհի խոշորագույն «միջուկային աղբանոցներից» մեկը:

«Հայրս միշտապես ներկա է իմ կյանքում ու գործերում»

Արեւմտահայ մեծանուն բանաստեղծի՝ Ռուբեն Սեւակի դստեր՝ Շամիրամ Սեւակի հերթական այցի առիթը Թորոս Թորանյանի «Իմ Ռուբեն Սեւակը» գրքի շնորհանդեսն էր, որը տեղի ունեցավ մայրաքաղաքի բանաստեղծի անունը կրող 151 միջնակարգ դպրոցում: Մինչ միջոցառման սկսելը կրթօջախի տնօրեն Ջուլիետա Ղազարյանի ուղեկցությամբ եղանք Ռուբեն Սեւակի կյանքն ու գործը ներկայացնող թանգարան-սրահում, եւ ինձ բախտ վիճակվեց երկար ու հետաքրքրական զրույց ունենալ 93-ամյա պատվարժան հայուհու՝ տիկին Շամիրամի հետ, իսկ զրույցի առանցքում, բնականաբար, նրա հայրն էր՝ եղեռնազարկ բանաստեղծը:

- Ես ընդամենը մեկ տարեկան եմ եղել, երբ թուրք մարդասպանների ձեռքով հայրս նահատակվել է Չանկըրում, 1915-ի օգոստոսի 26-ին: Նրա նահատակությունից երկու ամիս անց մայրս՝ Յաննին, ազգությամբ գերմանուհի, սերված պրուսական ազդեցիկ զինվորական ընտանիքից, ինձ եւ երեք տարեկան եղբորս՝ Լեւոնի հետ, Պոլսից տեղափոխվել է Շվեյցարիայի Լոզան քաղաք, ուր գտնվում էր պապիս բնակարանը,- այսպես սկսեց Շամիրամն իր պատմությունը:

Այնուհետեւ նա պատմեց, թե ինչպես է իր հայրը ծանոթացել մոր՝ Յաննի Ապելի հետ: Ռ. Սեւակը յոթ տարի սովորել է Լոզանի բժշկական համալսարանում, լավ տիրապետել է ֆրանսերենին եւ մի օր Լոզանում Աղջկանց վարժարանի մոտից անցնելու պահին, տեսել է Յաննիին ու անմիջապես հրապուրվել նրա գեղեցկությամբ: Վերջինս Աղջկանց վարժարանի սան էր: Ռուբենին ու Յաննիին օգնել է միմյանց ծանոթանալ Ռուբենի ընկերը՝ եգիպտահայ Լեւոն Ազնավուրյանը: Նրանք ամուսնացել են 1910-ին՝ Փարիզում:

- Մանկության տարիներս՝ մինչեւ 1920 թվականը, ապրել ենք Լոզան քաղաքում: Փոքր հասակում էլ զգում էի հորս պակասը: Վեց տարեկան էի, երբ մայրս պատմեց հորս՝ թուրքերի կողմից սպանվելու մասին: Չնայած մանկահասակ լինելուս՝ սիրտս լցվեց վրեժխնդրության զգացումով:

Ես զգում էի, որ ժամանակի ընթացքում հայեցիություն է սերմանվում մեջս, սեր՝ հանդեպ իմ ժողովուրդն ու հայրենիքը, զգում էի, որ հայրս ապրում է իմ մեջ: Դրա համար ես նախաձեռնում եմ անհրաժեշտ միջոցներ՝ հորս արժանիքները բարձր պահելու եւ հանրության սեփականությունը դարձնելու նպատակով: Դրանցից մեկը մի գրքույկ է՝ նվիրված հորս, որ բաղկացած է 25 բանաստեղծություններից:

Այդ գրքույկից մեկ օրինակ տիկին Շամիրամը զրույցի ժամանակ նվիրեց ինձ, որի առաջին էջում դստեր ձեռքով տպագրված է հոր կենսագրությունը՝ համառոտ եւ բովանդակալից մի ծանոթագրում. «Բժիշկ, բանաստեղծ, գրող Ռուբեն Սեւակը Լոզանում բժշկական ուսումը ավարտելուց հետո վերադարձավ Պոլիս՝ կնոջ եւ որդու՝ Լեւոնի հետ, եւ շուտով ծնվելու էր դուստրը՝ Շամիրամը: Թողնելով իր գիտելիքը, ապրուստն ու մանկավարժությունը, հանգամանքները, կամավորաբար մեկնեց՝ կիսելով հայ մյուս մտավորականների ճակատագիրը, նահատակվեց աքսորի ճանապարհին որպես հայրենասեր, իր բանաստեղծ բարեկամի՝ Դանիել Վարուժանի հետ 1915-ի օգոստոսի 25-ին, 30 տարեկանում»:

Զրույցի ժամանակ նկատելով Շամիրամի հայրենասիրական ոգին՝ ինձ նաեւ հետաքրքրեց այն փաստը, թե վերջինս ինչու հայերեն չգիտի, այդքան հայասեր լինելով հանդերձ:

Նա, կարծես կարդալով մտքերս, սկսեց խոսել իր մանկության, մոր կողմից ստացած դաստիարակության մասին:

1920 թվականից Շամիրամը, եղբայրն ու մայրը հաստատվում են Փարիզում: Այդ ժամանակ Շամիրամը՝ վեց, իսկ եղբայրը՝ ինը տարեկան էր:

- Մայրս՝ Յաննին, ամեն ջանք ի գործ դրեց, որ իր երկու զավակները հայեցի դաստիարակություն ստանան: Նա մեզ միշտ Փարիզում տանում էր հայկական եկեղեցի, որտեղ կապ հաստատեր տեղի հայերի հետ եւ մեզ հայկական դպրոց տեղավորեր, բայց... չհաջողվեց, որովհետեւ այդ հարցում օգնող չեղավ:

Եկեղեցում միայն Արմենակ Համբարձումյանն էր, որ փորձում էր օգնել նրան, այն էլ չստացվեց:

Այս առթիվ Շամիրամը շատ ծանրակշիռ ու ճշմարիտ իրողություն ասաց, որ նման մայր ունենալով՝ ինքն ու Լեւոնը իրոք հայ են դարձել, ստացել հայեցի դաստիարակություն, եղել հայրենասեր եւ իրենց անվան արժանի կրողները: Ավելին, նրանք ոչ միայն կարողացել են դիմակայել եւ հաղթահարել ահավոր դժվարություններ, այլ նաեւ հայրենասիրական ոգով նվիրվել ու գործուն մասնակցություն ցուցաբերել ազգային, հասարակական եւ մարդասիրական խնդիրներին:

Շամիրամը ցավով է խոսում նաեւ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի մասին, որը եւ իր բացասական կնիքն է թողել ընտանիքի վրա:

-1939-40 թթ. սկսվեց Երկրորդ աշխարհամարտը: Փարիզի անկումից հետո եղբայրս՝ Լեւոնը, կամավոր զինվորագրվեց Ֆրանսիայի ազատագրական բանակին, վրեժխնդրությամբ կռվեց գերմանացիների դեմ, գերի ընկավ, կալանավորվեց, չարչարանքների ենթարկվեց՝ հասնելով մահվան դուռ: Սակայն, նրան հաջողվեց փախչել համակենտրոնացման ճամբարից:

1940-45 թթ. Շամիրամն աշխատում էր Ֆրանսիայի հյուսիսային շրջանում գտնվող Պիրենեյում՝ զինվորական գործարանում: Նա այդտեղ աշխատում է վեց տարի՝ կիսաստված վիճակում, բախվելով բազմաթիվ դժվարությունների: Այդ ամենը նա արեց՝ հանուն իր երկրորդ հայրենիքի՝ Ֆրանսիայի ազատագրության, միշտ պահելով իր հայ լինելու փաստն ու հայրենասիրական ոգին:

- Պատերազմի ավարտից հետո մտածեցի անպայման մի հայ երիտասարդի հետ կազմել հայ օջախ, սպասեցի մինչեւ 45 տարեկան: Նպատակս այդպես էլ չիրականացավ, եւ ես մնացի մենակ,- այսպես է խոսում Շամիրամն իր չիրականացած երազի մասին:

Տեսարան հանդիսությունից: Ձախից՝ Շամիրամ Սեւակը

Ինչ վերաբերում է հորեղբորը՝ Հովհաննես Չիլինկիրյանին եւ նրա կատարած դերին, Շամիրամի վկայությամբ վերջինս հսկայական գործ է կատարել, որպեսզի ավարտին հասցնի եղբոր՝ Ռուբեն Սեւակի կիսատ թողած գործերը: Նա մեծ գործ արեց Ռ. Սեւակին արժանիորեն գնահատելու գործում, հիմնեց բանաստեղծի անվան մատենաշար, հրատարակեց բազմաթիվ գրքեր ու հոդվածներ, հիմնեց Ռ. Սեւակի անվան մրցանակ, որին արժանացել են տասնյակ հայորդիներ, որոնցից մեկն էլ բանաստեղծ, գրող Թորոս Թորանյանն է: Նա մրցանակը ստացել է «Իմ Ռուբեն Սեւակը» գրքի համար, որի շնորհանդեսը, ինչպես ասվեց վերեւում, կայացավ մայրաքաղաքի N 151 Ռ. Սեւակի անվան դպրոցում: Օրվա բանախոսը «Նաիրի» շաբաթաթերթի խմբագիր, հրապարակախոս, գրող Ժիրայր Նաիրին էր: Ֆրանսիայի Նիս քաղաքում Հովհաննես Չիլինկիրյանը հիմնեց Ռ. Սեւակի անվան տուն-թանգարան: 1995-ին Նիսում մեծ շուքով նշվեց բանաստեղծի 100-ամյակը: Նաեւ Հ. Չիլինկիրյանի հովանավորության շնորհիվ էր, որ 1995-ին Երեւանի թիվ 151 դպրոցը անվանվեց Ռ. Սեւակի անվամբ, իսկ դպրոցի բակում տեղի ունեցավ բանաստեղծի կիսանդրու բացումը, որի պատիվը ընձեռված էր դստերը:

12 տարի է, ինչ Շամիրամն ամեն տարի այցելում է Հայաստան, լիցքավորվում: **«Որպես եղեռնի սերնդակիցներից մեկը՝ ուզում եմ ասել, որ Հայաստան-սփյուռք որպես մեկ ամբողջություն, մեկ ժողովուրդ, որքան ամրապնդեն իրենց կապը, դրական ազդեցություն կունենա՝ համախմբվելու հայրենիքի շուրջը, կհեշտացնի հայրենադարձությունը եւ մեր ժողովրդի բռնախլված իրավունքների ձեռքբերումը»**, իր խոսքն ավարտում է Շամիրամ Սեւակը:

ՊՈՂՈՍ ԹՅՈՒԹՅՈՒՆՋՅԱՆ
Պատմական գիտությունների դոկտոր

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

«Իրիկնային ժամերգի պահին»

Միքայել Ղուկասյանի «Մարդ Աստծո» բանաստեղծությունների ժողովածուն նրա ստեղծագործական կյանքի հանրագումարն է: Ես, որպես ընթերցող, փորձեցի հոգու ճանապարհ անցնել եւ այնտեղից պեղել այն լուսավոր կետերը, որ կարող են եւ ապրեցնում են մարդ արարածին:

Հենց առաջին էջից տեսնում եմ մարդկային սրտի տվայտանքը՝ տիեզերքի ցավով համակված մարդուն...

Նա ելել է տիեզերքի մեծ անհունից, կռվում է չարի դեմ, եւ նրա համար հանճարեղ երգահանի՝ Յոհան Սեբաստիան Բախի երաժշտությունը դառնում է օրհներգ՝ ուղղված սրտերին բոլոր, ու մինչ մարդիկ օրհնյալ երգ են լսում, բանաստեղծի պատուհանի տակ լսվում է սգո մեղեդի, եւ մարդկանց թափորը, մահից սկսված, իր ուսերին տանում է հերթական անցավորի, եւ նա ցավով նկատում է, որ բոլորս էլ մահկանացուներ ենք:

Եվ հոգին կյանքի անմեկին օրենքների լաբիրինթոսում է...

Հոգնած այս ամենից, վերադառնում է կյանքը զարդարող գույներին ու երանգներին, հասկանալով, որ գույնին ընկեր չի լինում:

Զգալով, որ մարդիկ էլ են արդեն փոխվել, հրաժարվում է բոլոր տեսակի պատրանքներից եւ գտնում, որ՝

...Բանական մարդը պիտի հասկանա՝/ Հենված է կյանքը բարության վրա...

Այլապես աշխարհը կընկնի գիրկը չարիքի:

Ու մինչ թափառում է նա խաղաղությունների անհայտ աշխարհում՝ հայացքը ուղղած բարուն ու լույսին, հաղորդակից լինում Մարիամի ու Հիսուսի խոսքին, միեւնույն է, չի բացահայտվում բնույթը հոգու, եւ մարդը մնում է ոչ հասու բանական բարձր ձեւերին: Ավա՜ղ, քանի որ հրաշք է թվում այցը եկվորի, որն անգամ գիտության համար է առեղծված, նրան մնում է դատապարտել վայրենի բարքերը եւ պատերազմները մարդկային ցեղի: Միակ սփոփանքը մնում է առաջարկել մարդուն՝ հրաժարվել միտք բանտող կաշկանդումներից, եւ խորհուրդը միակն է՝ մարդ արարածին հասցնել կատարելության՝ պաշտպան կարգելով տիեզերականին, իսկ եթե ոչ՝

... Կմնաս որպես մոլորակ անզոր/ Ենթակա հազար փորձությունների...

Տառապանքներից հոգնած Միքայել Ղուկասյանը ապավինում է իր փոքրիկ, հրաշք երկրին՝

— Հայրենի՛ երկիր՝/ Հայաստա՛ն աշխարհ, / Դու լույսի կանթեղ/ Հայության համար...

Գովերգում է իր երկիրը ու կրկին հաստատում, որ հայը հայ է մնալու, իսկ Հայաստան հնագույն երկիրը՝ իր փոքրիկ անկյունը, իր միակ օթեւանը: Եվ քանի որ հայ ծնվելը Աստծո պարգեւն է, իսկ մայրենի հողը՝ ազգի փարոս, լեզուն է պահում օջախ ու տանիք, եւ մեր Գոյը ամբողջ հագեցած է խոսքով, միակ ցանկությունն է տեսնել իր ազգը բարեկեցիկ կյանքով, մերժելով ամեն տեսակ հողին ու խորթը, իսկ տարիներ հետո հիշողությունը պիտի օրորի նրան մանկության գրկում, աղմուկ ու ժխորից հոգնած նա պիտի հեռանա դեպի կուսական բնություն՝ հետն առնելով մի փոքրիկ վրան, պիտի փախչի մարդկանցից՝ ննջելու համար գոնե մի գիշեր՝ մոռացած հեռվում աշխարհն անկասար, վայելելու բաց աշնան տերեւաթափը եւ լսելու հողին կպած, արդար քրտինքով հաց վաստակող, հազար փորձությունների ենթարկված մաճկալի երգը, որի օրհնանքը մեկն է՝ միշտ խաղաղ երկինք, հաց ու լռություն: Ղուկասյանը որոնում է ինք իրեն եւ փորձում ձկան հետ խոսել իր լեզվով, բռնել որսորդի ձեռքը, որ եղնիկ ու այծյամ է ուզում սպանել, եւ զայրացած բացականչում է:

Սակայն զայրույթը տեղի է տալիս, եւ նա գտնում է, որ արարելով ու ապրելով պիտի հաղթի չարին, եւ նրան օգնության է գալիս միշտ ուղեկից միակ մխիթարանքը՝ մայրական գուրգուրանքն ու հոգատարությունը, որ արդեն հուշ է Ղուկասյան-մարդու համար:

Ու փախչելով շրջապատի մոլագարներից ու չար աչքերից՝ որպես մի հյուլե՝ անտես, վաղանցիկ, ներքին վախ է ապրում, որ այսպես շարունակվելու դեպքում Աստված բոլորից խաբվածը կլինի:

Ինչպես թռան տարիները... Ափսոսանքը ծվարում է նրա հոգում, եւ փնտրտուքը շարունակվում է՝ ինչո՞ւ եմ ծնվել, ինչո՞ւ եմ ապրում...

Եվ անաղարտ լույսը ձգում է գրքի մարդուն եւ մի վերջին աղերս է հղում Աստծուն՝ «հոգիս էլ առնես ճիշտ ժամանակին»:

ԱՐՄԱՆՈՒՀԻ ՕՀԱՆՅԱՆ

Վարուժան Ողուրլյանի ստեղծագործությունները օն-լայնում

«Արվեստների ստեղծագործական կենտրոն» անվամբ Կալիֆոռնիայում գործող ոչ շահութաբեր կորպորացիայից ստացված մամուլի հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ այս տարվա մարտին 44 տարեկանում անժամանակ վախճանված Վարուժան Ողուրլյանի ստեղծագործությունները զետեղվել են օն-լայնում եւ հասանելի են բոլոր նրանց, ովքեր ցանկանում են ծանոթանալ դրանց կամ գնել:

Ինտերնետային «www.v-uzh.com» եւ «www.cdbaby.com» կայքերում հետաքրքրվողները կարող են գտնել Վարուժանի երկու երաժշտական ստեղծագործությունները, որոնցից մեկը վերնագրված է «Որոշել եմ տուն վերադառնալ», իսկ մյուսը՝ «Կանչում է սիրտը»: Առաջինը բացահայտում է հեղինակի առնչությունները երաժշտական տարբեր ժանրերի հետ եւ նրա բացառիկ զուգորդումները ռոքի աշխարհից, իսկ երկրորդը պարզապես նոր շունչ է հաղորդում հայկական ժամանակակից ռոքին:

Վերը նշված առաջին կայքում, ըստ հաղորդագրության, զետեղված է նաեւ Վարուժանի գրական ժառանգությունը հանդիսացող «Լուսնի մութ կողմը» ստեղծագործությունը, որտեղ ամփոփված են նրա արձակ եւ չափածո գործերը՝ իր իսկ նկարազարդումներով:

Բարեբախտաբար իր մահվանից մի քանի ամիս առաջ ինքն ականատես եղավ այդ հատորի անգլերեն եւ հայերեն հրատարակություններին:

Հաղորդագրությունը նաեւ ավելացնում է, որ երաժշտական խտասկավառակների վաճառքից գոյացած եկամուտները ուղղորդվելու են ստեղծագործական կենտրոնի գործունեության ծավալմանը:

Հ. Ծ.

ԱԶԳ

Մարզական

Վաղուց արդեն մայրաքաղաքի «Դինամո» մարզադահլիճը լեփ լեցուն չէր եղել մարզասերներով, որոնք երեկ տեղ էին զբաղեցրել տրիբունաներում՝ հետեւելու դումենդո ֆուլ կոնտակտ կարատեի պրոֆեսիոնալ լիգայի գավաթի խաղարկությանը: Մրցապարեզ էին դուրս եկել մարզաձեւի Հայաստանի եւ աշխարհի հավաքականները:

Մինչեւ մրցապարեզը կտրամադրվեր կարատեիստներին, կայացավ մրցումների բացման արարողությունը,

Մեր թիմի հաղթարշավը շարունակեց աշխարհի, ԱՊՀ-ի եւ Կովկասի չեմպիոն Կարեն Մինասյանը, որը գեղեցիկ ոճով պարտության մատնեց Ռուսաստանի չեմպիոն, միջազգային մի շարք մրցաշարերի հաղթող Արսյոմ Շարաշկինին (39-36): Մինասյանը շատ ակտիվ սկսեց մենամարտը եւ արդեն առաջին ռաունդում նոկդաունի ենթարկեց մրցակցին՝ վաստակելով 3 միավոր: Հետագայում էլ նա պահպանեց առավելությունն ու արժանի հաղթանակ տոնեց:

Հայ կարատեիստները բարձր վարպետություն դրսեւորեցին

Ամերիկացին վրեժխնդիր եղավ

որն ուղեկցվեց պարային համույթի ելույթով: Բացման խոսքով ներկաներին ողջունեցին դումենդո ֆուլ կոնտակտ կարատեի Հայաստանի ֆեդերացիայի նախագահ **Հայկ Վարդանյանը**, մարզաձեւի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ **Գոռ Վարդանյանը**, սպորտի եւ երիտասարդության հարցերի նախարար **Արմեն Գրիգորյանը**:

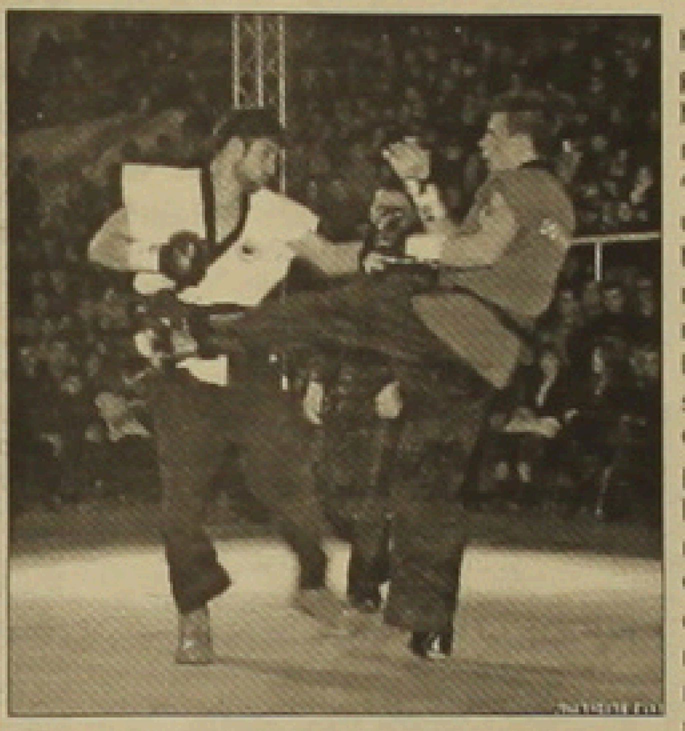

Առաջինը մենամարտելու պատիվը տրվել էր մինչեւ 61 կգ քաշայիններ Յուրի Բաղյանին ու Դմիտրի Բոգաչուկին (Ուկրաինա): 20-ամյա երկու կարատեիստներն էլ մենամարտելու մեծ փորձ ունեին: Յուրի Բաղյանը Հայաստանի բազմակի չեմպիոն է, միջազգային մի շարք մրցաշարերի մասնակից: Մարզիչ Լեւոն Խաչասյանի սանը, որ 2003-ից մարզվում է Գոռ Վարդանյանի գլխավորությամբ, անցկացրած 23 մենամարտից հաղթել էր 19-ում (7-ը՝ նոկաուտով), մեկն ավարտել էր ոչ-ոքի, 3-ում պարտվել էր: Դմիտրի Բոգաչուկն Ուկրաինայի բազմակի չեմպիոն է, 2006-ի Եվրոպայի առաջնության արծաթե մրցանակակիր: Նա անցկացրել էր 30 մենամարտ, որից շահել էր 28-ը (9-ը՝ նոկաուտով), կրել 2 պարտություն:

Երկու մարզիկներն էլ շատ ակտիվ սկսեցին մենամարտը, գրագետ էին վարում մարտը: Առաջին երեք ռաունդներում ավելի ակտիվ էր հայ կարատեիստը, որը մրցակցի նկատմամբ առավելության հասավ համապատասխանաբար 6-5, 9-3 եւ 7-3 հաշիվներով: Հենց դա էլ վճռեց մրցակցության ելքը: Թեեւ մյուս երկու ռաունդներում ուկրաինացի մարզիկն ավելի ակտիվ էր ու միավորներով գերազանցեց Բաղյանին (5-3, 9-3), բայց մենամարտի ընդհանուր ելքի վրա չկարողացավ ազդել: Արդյունքում Յուրի Բաղյանը հաղթեց 3 միավորի առավելությամբ (28-25) եւ առաջին հաղթական միավորը պարգեւեց Հայաստանի հավաքականին:

Իհարկե, մարզասերները հատկապես մեծ հետաքրքրությամբ էին սպասում Էրիկ Օհանյանի եւ ամերիկացի Ջերալդ Փիփլսի մենամարտին: Պատճառը երկու օր առաջ մամուլի ասուլիսի ժամանակ երկու մարզիկների միջեւ տեղի ունեցած տհաճ միջադեպն էր, որի արդյունքում ամերիկացի կարատեիստը հայտնվել էր հատակին: Սպասվում էր, որ Փիփլսը կփորձի վրեժխնդիր լինել: Եվ դա նրան լիովին հաջողվեց: Մենամարտը տեւեց ընդամենը 10-15 վրկ: Փիփլսի հուժկու հարվածը գետին տապալեց Օհանյանին, որն այլեւս ի վիճակի չէր շարունակելու մենամարտը: Եվ այսպես, մրցամարտի հաշիվը դարձավ 2-1՝ հօգուտ ՀՀ հավաքականի:

Մրցապարեզ դուրս եկած Արամ Մեհրաբյանը կարծես իր թիմակցի կրած պարտության դիմաց վրեժխնդիր լինելու վճռականությամբ էր մենամարտում: Առաջին ռաունդում նա նոկդաունի ենթարկեց Կանադայի բազմակի չեմպիոն Ֆրեդ Հարիսին: Հետագայում էլ հայ կարատեիստը ձեռքից բաց չթողեց նախաձեռնությունը եւ ի վերջո մենամարտն ավարտեց իր օգտին (42-29): Փաստորեն, Արամ Մեհրաբյանն իր հաղթանակով վճռեց մրցակցության ընդհանուր ելքը՝ 3-1:

Վերջինը մրցապարեզ դուրս եկան աշխարհի, պրոֆեսիոնալ լիգայի չեմպիոն, մի շարք մրցաշարերի հաղթող Նորայր Ավետիսյանն ու աշխարհի եւ Եվրոպայի չեմպիոն, բելառուսցի Արթուր Յանչենկոն: Վերջինս բավական փորձառու մարզիկ է, անցկացրել էր 65 մենամարտ, որից 57-ը (10՝ նոկաուտով) շահել էր: Նորայրը շատ ակտիվ սկսեց մենամարտը՝ մի ողջ հարվածաշար տեղալով մրցակցի վրա, որի արդյունքում Յանչենկոն հայտնվեց նոկդաունում: Ավետիսյանը նույն ակտիվությամբ շարունակեց մենամարտը եւ մեծ առավելությամբ հաղթեց՝ էլ ավելի համոզիչ դարձնելով Հայաստանի հավաքականի առավելությունն աշխարհի հավաքականի նկատմամբ:

Կրկին թուրքերի հետ միեւնույն խմբում

Մինչեւ 19 տարեկանների պատանեկան հավաքականին ուժեղ մրցակիցներ են բաժին ընկել

Ֆրանսիայի Կաննի քաղաքում կայացել է մինչեւ 17 եւ մինչեւ 19 տարեկանների ֆուտբոլի Եվրոպայի պատանեկան առաջնության ընտրական 2-րդ փուլի վիճակահանությունը: Հայաստանի մինչեւ 19 տարեկանների պատանեկան հավաքականին բավական ուժեղ մրցակիցներ են բաժին հասել: Բավական է նշել, որ ընտրական 7-րդ խմբում մեր պատանիների մրցակիցներից մեկն Իսպանիայի հավաքականն է, որը Եվրոպայի գործող չեմպիոնն է եւ վերջին վեց առաջնություններում երեք անգամ ուժեղագույնն է ճանաչվել: Ինչպես ազգային եւ երիտասարդական հավաքականները, հայ պատանիներն էլ թուրքերի հետ միեւնույն ընտրական խմբում հայտնվեցին: Մեր 3-րդ մրցակիցը մեծ ներուժ ունեցող Ուկրաինայի ընտրանին է:

Ինչ խոսք, վիճակահանությունը բարեհաջող չգտնվեց Հայաստանի պատանեկան հավաքականի հանդեպ: Հետաքրքիր զուգադիպությամբ, վերջին շրջանում վիճակահանությունը Հայաստանի եւ Թուրքիայի ֆուտբոլիստներին միեւնույն խմբում է ընդգրկում: Իսկ մինչ այդ հաճախակի էին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ֆուտբոլիստների ճանապարհների հատումները:

Նշենք, որ Եվրոպայի պատանեկան առաջնության եզրափակիչ փուլը տեղի է ունենալու 2008-ի հուլիսի 14-26-ը Չեխիայում: Եզրափակիչի 7 ուղեգրերի համար (8-րդ մասնակիցն առաջնության կազմակերպիչներն են) պայքարող 28 հավաքականները վիճակահանությամբ բաժանվել են ընտրական 7 խմբի, որոնց հաղթողներն էլ իրավունք կստանան մեկնել Չեխիա: Ինչպես եւ ընտրական մրցաշարի առաջին փուլում, այս անգամ էլ ընտրական յուրաքանչյուր խմբի մրցաշարը կայանալու է խմբում ընդգրկված երկրներից մեկում: Մրցավայրերն առայժմ որոշված չեն: Իսկ ահա անցկացման ժամկետներն արդեն հայտնի են: Մրցաշարերը պետք է անցկացվեն 2008-ի մարտի 1-ից մայիսի 31-ն ընկած ժամանակահատվածում:

Հիշեցնենք, որ ընտրական մրցաշարի առաջին փուլում էլ հայ պատանիներն ընդգրկված էին 7-րդ խմբում: Արմեն Գյուլբուդաղյանցի գլխավորությամբ մեր հավաքականը նախ ոչ-ոքի (2-2) խաղաց տանտերերի՝ Լիտվայի հավաքականի հետ, ապա 1-0 հաշվով պարտության մատնեց Սան Մարինոյի հավաքականին, իսկ ավարտական խաղում, լեհերի հետ մրցավեճում դարպասները մնացին անառիկ: Արդյունքում մեր պատանիները 5 միավորով խմբում զբաղեցրին 2-րդ տեղը եւ նույնքան միավոր վաստակած լիտվացիների հետ մտան երկրորդ փուլ:

Դժվար է իհարկե կանխագուշակել, թե կհաջողվի՞ արդյոք մեր հավաքականին եզրափակիչի ուղեգիր նվաճել: Մրցակիցներն իրոք շատ լուրջ են: Ամեն դեպքում հարկավոր է շատ լրջորեն նախապատրաստվել գարնանը կայանալիք ընտրական մրցաշարի 2-րդ փուլի հանդիպումներին:

Ներկայացնում ենք վիճակահանության լրիվ արդյունքները:

1-ին խումբ.
Անգլիա, Բելառուս, Լեհաստան, Սերբիա:
2-րդ խումբ.
Հունգարիա, Պորտուգալիա, Լիտվա, Կիպրոս:
3-րդ խումբ.
Նորվեգիա, Իսրայել, Իսլանդիա, Բուլղարիա:
4-րդ խումբ.
Սլովակիա, Գերմանիա, Խորվաթիա, Ալբանիա:
5-րդ խումբ.
Ռուսաստան, Հունաստան, Հոլանդիա, Մոլդովա:
6-րդ խումբ.
Իտալիա, Ֆրանսիա, Շվեդիա, Շվեյցարիա:
7-րդ խումբ.
Ուկրաինա, Թուրքիա, Իսպանիա, Հայաստան:

ՇԱԽՄԱՏ

Հակոբյանն ու Արոնյանը խաղաղ դաշն կնքեցին

Խանտի Մանսիյսկում ընթացող շախմատի աշխարհի գավաթի խաղարկությունում երեկ կայացան 3-րդ փուլի առաջին հանդիպումները: Պայքարը շարունակող Լեւոն Արոնյանն ու Վլադիմիր Հակոբյանն առաջին պարտիաներն ավարտեցին ոչ-ոքի:

Արոնյանը սեւերով հաշտություն կնքեց ռուսաստանցի Էռնեստո Ինարկիեւի հետ, իսկ Հակոբյանը միավորը բաժանեց մեկ այլ ռուսաստանցու՝ Վլադիմիր Մալախովի հետ: Ընդհանրապես, 3-րդ փուլի 16 հանդիպումներից միայն 5-ն արդյունավետ ելք ունեցան: Իվան Չեպարինովը հաղթեց Շահրիյար Մամեդյարովին, Մայքլ Ադամսը պարտության մատնեց Ժիանհաո Ժոուին, Գատա Կամսկին առավելության հասավ Կիրիլ Գեորգիեւի նկատմամբ: Դմիտրի Յակովենկո-Զոլթան Ալմաշի, Յու Վանգ-Բու Քսյանզիի պարտիաներում հաղթեցին սպիտակներով խաղացող շախմատիստները:

Իվանչուկ-Նիսիպեանու, Մաչեյա-Սասիկիրան, Չիրով-Օնիշչուկ, Ռուբլյովսկի-Սվիդլեր, Ֆրեսինետ-Ալեքսեեւ, Գրիշչուկ-Բարեեւ, Դոմինգուես-Կառլսեն, Տոմաշեւսկի-Պոնոմարյով, Կարյակին-Բաքրո պարտիաներում մրցակիցները հաշտություն կնքեցին:

Լավագույն ֆուտբոլիստը Կակա՞ն է

Դեկտեմբերի 2-ին հայտնի կդառնա «Ֆրանս ֆուտբոլ» շաբաթաթերթի ամենամյա հարցման հերթական դափնեկիրը, որով կորոշվի 2007-ի Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստը: Սովորաբար, «Ոսկե գնդակի» դափնեկրի անունը, մինչեւ պաշտոնական տվյալների հրապարակումն, աշխատում են գաղտնի պահել: Բայց որպես կանոն որոշ լրատվամիջոցների հաջողվում է ժամկետից շուտ գաղտնազերծել մրցույթի արդյունքները:

Ըստ ֆրանսիական Channel 4 հեռուստաալիքի, 2007-ի Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստի տիտղոսին կարժանանա իտալական «Միլանի» բրազիլացի կիսապաշտպան Կական: Ըստ նույն հեռուստաալիքի, արդեն հայտնի է նաեւ լավագույն տասնյակը, որը հետեւյալ տեսքն ունի:

1. Կակա «Միլան»
2. Քրիստիանու Ռոնալդու «Մ. Յունայթեդ»
3. Լիոնել Մեսի «Բարսելոն»
4. Դիդյե Դրոգբա «Չելսի»
5. Անդրեա Պիրլո «Միլան»
6. Ռուդ վան Նիստելռոյ «Ռեալ»
7. Զլատան Իբրահիմովիչ «Ինտեր»
8. Ֆրանսեսկ Ֆաբրեգաս «Արսենալ»
9. Ռոբինյո «Ռեալ»
10. Ֆրանչեսկո Տոտի «Ռոմա»

Ուղեգրերից երկուսի տերերը հայտնի են

ՈւԵՖԱ-ի գավաթի խմբային մրցաշարի հերթական տուրի հանդիպումները որոշեցին 1/16 եզրափակիչի առաջին երկու մասնակիցներին: Ժամկետից շուտ հաջորդ փուլի ուղեգիր նվաճեցին շվեդական «Հելսինգբորգը» եւ հունական «Պանաթինաիկոսը»:

«H» խմբում հանդես եկող «Հելսինգբորգի» ֆուտբոլիստները սեփական հարկի տակ 3-0 հաշվով առավելության հասան «Աուստրիայի» նկատմամբ: Շվեդները 3 խաղում վաստակել են 7 միավոր: «Պանաթինաիկոսի» ֆուտբոլիստները հաջորդ փուլ մտան առանց խաղադաշտ դուրս գալու: Նրանք ազատ էին խաղից: Ուղեգրի նվաճմանը նպաստեցին հույների մրցակիցները: Մոսկվայի «Լոկոմոտիվը» սեփական հարկի տակ 0-1 հաշվով պարտվեց «Կոպենհագենից», իսկ «Աբերդինը» հյուրընկալվելիս զիջեց «Ատլետիկոյին» (0-2): Այսպիսով, «Լոկոմոտիվն» ու «Աբերդինը» կորցրին «Պանաթինաիկոսին» հասնելու նույնիսկ տեսական հնարավորությունը:

Մոսկվայի «Սպարտակի» ֆուտբոլիստները հյուրընկալվելիս ոչ-ոքի (0-0) խաղացին «Սպարտայի» հետ: Խաղի ընթացքում եւ ընդմիջմանը մարզադաշտի տրիբունաներում ընդհարում տեղի ունեցավ «Սպարտակի» երկրպագուների եւ ոստիկանության միջեւ, որի արդյունքում ռուսաստանցի վեց ֆանատներ եւ ոստիկանության 10 աշխատակիցներ մարմնական վնասվածքներ ստացան, 10 ֆուտբոլասեր ձերբակալվեց:

Հաջորդ փուլ մտնելու լավ հնարավորություններ է պահպանում ՌԴ չեմպիոն «Զենիթը», որը սեփական հարկի տակ ոչ-ոքի (2-2) խաղաց «Նյուրնբերգի» հետ: «A» խմբում «Զենիթը» 3 խաղից հետո 5 միավոր է վաստակել: Այստեղ առաջատարը «Էվերտոնն» է, որը հաղթանակով է ավարտել անցկացրած երկու խաղերը:

Ահա կայացած մյուս հանդիպումների արդյունքները. «Ալկմար»-«Լարիսա»՝ 1-0, ԱԵԿ-«Ֆիորենտինա»՝ 1-1, «Էլֆսբորգ»-«Մլադա»՝ 1-3, «Համբուրգ»-«Ռեն»՝ 3-0, «Բրան»-«Դինամո» (Զագրեբ)՝ 2-1, «Ցյուրիխ»-«Թուլուզ»՝ 2-0, «Բրագա»-«Բավարիա»՝ 1-1, «Բոլտոն»-«Արիս»՝ 1-1, «Տոտենհեմ»-«Օլբորգ»՝ 3-2, «Խետաֆե»-«Հապոել»՝ 1-2, «Պանիոնիոս»-«Գալաթասարայ»՝ 0-3:

Անվանակոչության իրավունքը կվաճառվի աճուրդով

2010-ի ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության 10 մարզադաշտերից մեկը կառուցվելու է հարավաֆրիկյան Քեյփթաուն քաղաքում, որի իշխանությունները որոշել են նորակառույց մարզադաշտի անվանման իրավունքը վաճառել աճուրդով: Միաժամանակ քաղաքապետարանը շինարարական կազմակերպությունների միջեւ մրցույթ է հայտարարել 68 հազար տեղանոց մարզադաշտի շինարարությունն իրականացնելու համար: Աշխարհի առաջնությունից հետո մարզադաշտը պետք է դառնա միջազգային չափանիշներին համապատասխանող, բազմաբնույթ մարզական կառույց:

Իհարկե, Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունը մարզական երկիր է, սակայն ֆուտբոլը բնավ էլ թիվ 1 մարզաձեւը չէ: Հատկապես նրանց համար, ովքեր հնարավորություն ունեն մարզադաշտ հաճախելու: Նյութապես ապահովված մարդկանց հիմնական հետաքրքրությունը ռեգբին ու կրիկետն են: Ուստի Քեյփթաունի իշխանություններն ամեն կերպ ջանում էին, որպեսզի իրենց քաղաքում չանցկացվեն աշխարհի առաջնության հանդիպումներ, լավ գիտակցելով, որ նման հսկայական կառույցը հետագայում հնարավոր է անգործության մատնվի:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Ծանուցում

Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների վիճակը եւ կազմը

ՀՀ կենտրոնական բանկը, ղեկավարվելով «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 52-րդ հոդվածի դրույթներով, ներկայացնում է

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների վիճակի եւ կազմի մասին 2007թ 3-րդ եռամսյակ (ներառյալ եզրափակիչ շրջանառությունը)

Եռամսյակի սկիզբ			
I.Համախառն արտաքին ակտիվներ		1,216,027,357.00	ԱՄՆ դոլար
այդ թվում՝			
միջազգային պահուստներ (համախառն արտաքին ակտիվներ ազատ փոխարկելի արժույթով)		1,216,026,640.34	ԱՄՆ դոլար
որից՝			
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում	3,973,660.50 ՀՓԻ	6,022,358.45	ԱՄՆ դոլար
պահուստային դիրք ԱՄՀ-ում	0.00 ՀՓԻ	0.00	ԱՄՆ դոլար
II.Զուտ արտաքին ակտիվներ		1,034,740,813.90	ԱՄՆ դոլար
որից՝ ազատ փոխարկելի արժույթով		1,034,740,097.24	ԱՄՆ դոլար
Եռամսյակի վերջ			
I.Համախառն արտաքին ակտիվներ		1,333,986,657.01	ԱՄՆ դոլար
այդ թվում՝			
միջազգային պահուստներ (համախառն արտաքին ակտիվներ ազատ փոխարկելի արժույթով)		1,333,985,943.15	ԱՄՆ դոլար
որից՝			
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում	2,320,669.00 ՀՓԻ	3,612,470.33	ԱՄՆ դոլար
պահուստային դիրք ԱՄՀ-ում	0.00 ՀՓԻ	0.00	ԱՄՆ դոլար
II.Զուտ արտաքին ակտիվներ		1,145,110,937.25	ԱՄՆ դոլար*
որից՝ ազատ փոխարկելի արժույթով		1,145,110,223.39	ԱՄՆ դոլար

*Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների վիճակի եւ կազմի մասին սույն տեղեկատվությունը ունի որոշ տարբերություններ ՀՀ ԿԲ ֆինանսական հաշվետվության առանձին տվյալների հետ, քանի որ այն կազմվել է հիմք ընդունելով Արժույթի Միջազգային Հիմնադրամի դրամավարկային եւ ֆինանսական վիճակագրության մեթոդաբանությունը:

ՀՀ ԿԲ հաշվեկշիռը 2007թ սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ

	2007թ 30 սեպտեմբեր հազ. դրամ	2007թ 30 հունիս հազ. դրամ	2006թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ակտիվներ արտարժույթով			
Դրամական միջոցներ	501,653	363,747	491,363
Բանկերում եւ այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	249,881,251	260,969,288	283,201,115
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները եւ վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում	197,003,606	142,557,852	79,440,951
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	1,216	8,661,497	21,435,036
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	1,213,032	2,053,323	5,117,455
Այլ ակտիվներ	269,586	261,586	166,248
	448,870,344	414,867,293	389,852,168
Ակտիվներ տեղական արժույթով			
Վարկեր եւ հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	23,775,047	13,285,961	15,290,302
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	49,955,468	50,525,863	19,171,500
Հիմնական միջոցներ	6,926,959	6,883,589	7,061,116
Ոչ նյութական ակտիվներ	54,313	65,118	70,484
Այլ ակտիվներ	1,640,048	931,563	566,507
	82,351,835	71,692,094	42,159,909
Ընդամենը ակտիվներ	531,222,179	486,559,387	432,012,077
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴ			
Պարտավորություններ արտարժույթով			
Ֆինանսական եւ այլ հաստատությունների ավանդներ եւ հաշիվների մնացորդներ	28,295,312	22,091,077	25,810,253
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	53,961,338	54,036,435	59,694,152
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները/վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում	660,163	0	0
Այլ փոխառություններ	10,022,169	8,200,637	8,043,093
Այլ պարտավորություններ	10,588	3,598,955	29,897
	92,949,570	87,927,104	93,577,395
Պարտավորություններ տեղական արժույթով			
Թղթադրամներ եւ մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	278,591,005	241,866,663	226,841,135
Ֆինանսական եւ այլ հաստատությունների ավանդներ եւ հաշիվների մնացորդներ	27,344,601	24,821,245	39,301,849
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	92,441,104	98,762,061	61,532,562
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	49,859,776	45,303,622	38,987,836
Այլ պարտավորություններ	835,850	821,417	946,661
	449,072,336	411,575,008	367,610,043
Ընդամենը պարտավորություններ	542,021,906	499,502,112	461,187,438

	2007թ 30 սեպտեմբեր հազ. դրամ	2007թ 30 հունիս հազ. դրամ	2006թ. հազ. դրամ
Կուտակված վնաս			
Թողարկված կապիտալ	100,000	100,000	100,000
Գլխավոր պահուստ	9,870,486	9,870,486	9,870,486
Լրացուցիչ կանոնադրական կապիտալ	42,009,598	42,009,598	12,734,237
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ	126,132	(77,587)	(249,275)
Կուտակված վնաս	(62,905,943)	(64,845,222)	(51,630,809)
Ընդամենը կուտակված պակասուրդ	(10,799,727)	(12,942,725)	(29,175,361)
Ընդամենը պարտավորություններ եւ կուտակված պակասուրդ	531,222,179	486,559,387	432,012,077

www.azg.am

ՎԱՐՁՈՎ ՏՐՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բնակարան Տիգրան Մեծ պողոտայում:
Զանգահարել՝ *576267* կամ *(091) 016917* հեռախոսահամարներով:

The Eurasia Foundation
Representative Office in Armenia
announces job opening for the position of

FINANCE MANAGER

Under the supervision of the Country Director, the Finance Manager is responsible for:

- maintenance of all accounting processes and documentation
- preparation of monthly and annual financial reports
- budget maintenance
- financial management of projects
- managing operations with the local bank accounts, including wire transfers, payments, bank checks etc.
- supervision of financial aspects of the Eurasia Foundation Representative Office in Armenia

Qualifications: University degree in Economics/Finance; 3 years of prior experience in a Finance Manager or equivalent finance position; English, Russian and Armenian language proficiency; excellent computer skills, and knowledge of accounting software. A detailed job description can be found on www.eurasia.am.

TO RESPOND

Applicants should submit a letter of interest and resume in English before **December 10, 2007** to:

Country Director, Armenia, The Eurasia Foundation
56 Zarobyan St.,, Yerevan, Republic of Armenia
Ph./fax: 58 60 95, 58 60 96, E-mail: resume@eurasia.am

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՊՁԲ-07/62» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ դատական դեպարտամենտի կարիքների համար՝ ՀՀ դատական կարգադրիչների համազգեստների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Ալֆինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ 24723006158 Հ/Հ -ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, 108 սենյակ հեռ.՝ 28-93-25, Հ. Այունցին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 12.00-ն:

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՊՁԲ-07/63» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ ոստիկանության կարիքների համար կոշկեղենի ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Ալֆինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ 24723006158 Հ/Հ -ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, 108 սենյակ հեռ.՝ 28-93-25, Հ. Այունցին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 10.00-ն:

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱԸՁԲ-07/330 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի կարիքների համար ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի «Փորձաքննությունների ազգային բյուրո» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպությանը վարձակալության իրավունքով հանձնված՝ Երեւանի Մալխասյանց 31 հասցեում գտնվող՝ Երեւանի քաղաքապետարանի «Շտապ օգնություն» ԱՊՓԲԸ N 1 ենթակայանի 130 քմ. տարածքի տանիքի, հյուսվածքաբանաքիմիական բաժանմունքի, ախտաբանական կենտրոնի հիմնանորոգման, ծաքաբանական փորձաքննությունների բաժնի լաբորատորիայի արտաքին եւ ներքին հարդարման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2900 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրմուղկոյուղի նախագծող ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Հ. Ավետիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օր, ժամը 10.00-ն:

Գրանցվել է բանկի նոր մասնաճյուղ

Կենտրոնական բանկի նախագահի նոյեմբերի 30-ի թիվ 1/1459 Ա որոշման համաձայն, գրանցվել է «ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» փակ բաժնետիրական ընկերության «Ստեփանավան» մասնաճյուղը:

Ուժը կորցրած են ճանաչվել

Նոյեմբերի 27-ի ԿԲ խորհրդի որոշումներով ուժը կորցրած են ճանաչվել «Մանի Լենդ» գրավատուն ՍՊԸ գրավատան կազմակերպման ԳԳ-Ե 119, «Արթադ» գրավատուն ՍՊԸ գրավատան կազմակերպման ԳԳ-Ե 082 եւ «Ֆիմա Ալբերտ-2» ՍՊԸ-ի գրավատան կազմակերպման ԳԳ-Ե 073 լիցենզիաները:

ԿԲ խորհրդի որոշումները տեղադրված են ԿԲ տնային էջում:

ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆՄԱՆ ՀԱՅՏԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

«Երեւանի Արաբկիր թաղային համայնքի երեխաների սոցիալական հոգածության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը գրասենյակային ապրանքներ եւ նյութեր, գույք եւ սարքավորում, փափուկ գույք եւ հանդերձանք, եւ այլ ծախսեր ձեռք բերելու համար «ԱԵՍՀԿ-08/3» ծածկագրով կազմակերպում են գնանման հարցում:

Գնանշման հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Երեւանի ԱԵՍՀԿ» ՊՈԱԿ-ի «Հայէկոնոմբանկ» ՓԲԸ-ում ունեցած 16305-8150000 հաշվեհամարին կամ կանխիկ վճարել «Երեւան ԱԵՍՀԿ» ՊՈԱԿ-ին: Սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել «Երեւանի ԱԵՍՀԿ» ՊՈԱԿ-ին՝ գնման մրցույթային հանձնաժողովի քարտուղար Ս. Նավոյանին (հեռ. 091 221623):

Գնանշման հարցման հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը՝ 12-ը, «Երեւանի ԱԵՍՀԿ» ՊՈԱԿ-ին:

Դիմել Երեւան, Սարգսյան 35 գնման մրցույթային հանձնաժողովի քարտուղար Ս. Նավոյանին:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 30.11.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: